

A

MARCEL LOUBENS
BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET
ÉVKÖNYVE 1992-RŐL.

A

52/8

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület

Évkönyve 1992-ről

Irták:

Bátori Károly
Botos Zsolt
Ferenczy Gergely
Kovács Attila
Kovács Zsolt
Kovácsné Révész Rita
dr. Lénárt László
Nagy Zsuzsanna
Vadász István
Veres Imre

A fényképeket készítették:

Borka Attila
Botos Zsolt
Ferenczy Gergely
File Ferenc
Kovács Attila
Kovács István
Nagy Zsuzsanna

Emblémák, karikatúrák:

Oláh Sándor

Térképek:

Ferenczy Gergely
Kiss János
Kovács Zsolt

Képek:

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület
KVM Bükki Nemzeti Park Igazgatósága
Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
KVM Barlangtani Intézet

Miskolc, 1993. január-február

T a r t a l o m j e g y z é k

1. Munkaterv	7
2. Összefoglalás	7
3. Feltáró és barlangvédelmi tevékenység	10
3.1. Feltárások	10
3.1.1. A Láner Olivér barlang kutatása	10
3.1.2. Szepessy-barlang szifonontúli rész kutatása	12
3.1.3. A lusta-völgyi Nyelesgambi-barlang kutatása	12
3.1.4. A Cseresznyés-barlang	14
3.2. Barlangvédelem	14
3.2.1. Szemétgyűjtési kísérlet a Szent István-barlangban	14
3.3. Műszaki tevékenység	15
4. Tudományos munkák	15
4.1. Karszt- és barlangtani alapkutatás	15
4.1.1. Radonkoncentráció mérés	16
4.1.2. Hőmérsékletmérés	16
4.1.3. Csepegésmérés	16
4.2. Megfigyelés	16
4.2.1. Denevérészlelés	16
4.2.2. Forrásészlelés	19
4.3. Kísérlet	20
4.3.1. Víznyomjelzés a Létrási-Vizes-barlangban	20
4.4. Kutatási módszer- és eszközfejlesztés	20
4.4.1. Felszíni geodéziai mérés és akusztikus módszer alkalmazása a Szepessy- és a Láner Olivér-barlangok összefüggésének kutatására	20
4.4.2. Eszközeink	21
5. Dokumentációs tevékenység	22
5.1. Nem új feltárásokra vonatkozó leírások, térképek és fotódokumentációk	22
5.1.1. A Balekina-barlang térképezése	22
5.1.2. A Szepessy- (Létrás-tetői-) barlang	24
5.1.3. A Szepessy-barlang Borsós-ága	24
5.1.4. Szepessy-barlang Ny-i ág, Site-kürtő	24
5.1.5. Térképezés a Láner Olivér-barlangban	25
5.1.6. Térhatású rajz a Láner Olivér-barlangról	25

5.1.7. Létrási-Vizes-barlang Vértés-ág	26
5.1.8. A Viktória-barlang	26
5.2. Film	26
5.2.1. Videofelvételek a bükk-fennsík barlangokról	26
5.3. Technikai adatok	27
5.3.1. Bükki barlangok beszerelési vázlatatai	27
5.3.2. Alsóhegyi barlangok beszerelési vázlatatai	28
5.3.3. A Stanul Foncii (Erdély) beszerelési vázlata	30
5.4. Publikációk	30
5.4.1. 1991/92. évi irodalomjegyzék	30
6. Csoportélet	32
6.1. Túrák	32
6.1.1. Hazai túrák	32
6.1.1.1. István-lápai barlang	32
6.1.2. Külföldi túrák	33
6.1.2.1. Krím	33
6.1.2.2. Erdély	44
6.1.2.3. Morva karszt	49
6.1.2.4. Szlovák túrák	49
6.1.2.5. Belgium	50
6.1.2.6. Franciaország	53
6.2. Rendezvények	59
6.2.1. Közgyűlés	59
6.2.2. Vezetőségi ülések	60
6.2.3. Csoportgyűlések	60
6.2.4. Előadások	61
6.2.5. Táborok	61
6.2.5.1. Nyári tábor	61
6.2.5.2. Téli tábor	62
6.2.6. Versenyek	63
6.3. Tanfolyamok, oktatás, továbbképzés	63
6.3.1. Barlangjáró I. tanfolyam	63
6.3.2. Barlangkutatói tanfolyam	63
6.3.3. Francia barlangi-mentő tanfolyam	64
6.4. Mentőtevékenység	66

6.5. Megbízásos munkák	67
6.6. Pályázatok	67
6.7. Szervezeti kapcsolatok	67
6.7.1. Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat	67
6.7.2. Bükk Nemzeti Park	68
6.7.3. Természetvédők Szövetsége	68
6.7.4. A Bükk Barlangkutatásért Alapítvány	68
6.8. Levelezés	68
6.9. Propaganda anyagok	69

9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66

A MARCEL LOUBENS BARLANGKUTATÓ
EGYESÜLET TAGJAINAK NÉVSORA

TELJES JOGÚ TAGOK

1. Aranyosi Péter
2. Balla Béla
3. Bogsán Zsolt
4. Borka Attila
5. Botos Zsolt
6. Bánfalvi Péter
7. Bátori Károly
8. Dajka Zoltán
9. Deák Tibor
10. Egresi Tibor
11. Ferenczy Balázs
12. Ferenczy Gergely (vezetőségi tag)
13. File Ferenc
14. Galán Mihály (ellenőrző és fegyelmi biz. elnök)
15. Galyasy Krisztián
16. Gál Krisztina
17. Gyurkó Péter dr.
18. Hacsa Gyula
19. Harrer Zoltán
20. Horváth Zsuzsa
21. Jáborcsik László
22. Juhász Béla
23. Kiss János
24. Kovács Attila (vezetőségi tag)
25. Kovács Zsolt (titkár)
26. Kovácsné Révész J. Rita (gazdasági vezető)
27. Langó Mária
28. Lerch Tamás
29. Lénárt László dr. (MKBT Területi Szerv. elnök)
30. Majoros Zsuzsanna
31. Nagy Flórián
32. Nagy Zsuzsanna (elnök)
33. Oláh Sándor
34. Ónodi László
35. Ónodi Zsolt
36. Oprável Judit
37. Reusz Gábor
38. Reusz Géza
39. Répánszkiné Német Mária
40. Sneider Katalin
41. Szabó Tamás
42. Szalai Ferenc
43. Szamosi Csaba
44. Szolnoki Péter
45. Tallós Tibor
46. Tapasztó György
47. Timkó Attila
48. Vadász István
49. Veit Péter
50. Veres Imre (titkár)
51. Vincze Ferenc
52. Vincze Klára (pénztáros)

IFJÚSÁGI TAGOK

- 53. Bogsán Ákos
- 54. Burdiga Zsolt
- 55. Fazekas Zsolt
- 56. Harrer Gábor

PÁRTOLÓ TAGOK

- 57. Albert László
- 58. Balkányi Anna
- 59. Balla Béláné
- 60. Bogsán Gyula
- 61. Cserhádi Zoltán
- 62. Csorba János
- 63. Csörsz Attila
- 64. Demkó Gabriella
- 65. Dobos Judit
- 66. Encs Péter
- 67. Fabó Klára
- 68. Fabó Tamás
- 69. Faller István
- 70. Ferenczy Kristóf
- 71. Funák Anikó
- 72. Gonda Gyula
- 73. Hadobás Sándor
- 74. Jáger Miklós
- 75. Kardos József
- 76. Keszthelyi Gyula
- 77. Kovács Viktor
- 78. Kováts Nóra
- 79. Kozma György
- 80. Kutas Tamás
- 81. Miklós Gábor dr.
- 82. Nagy Attila
- 83. Nagy János
- 84. Ónodiné Mocsári Ildikó
- 85. Papp László
- 86. Szabó Andrea
- 87. Szabó József
- 88. Szabó Zoltán
- 89. Szepesi József
- 90. Szögeczki László
- 91. Tóthné Palitz Noémi
- 92. Vincze Erzsébet
- 93. Virág Ágnes
- 94. Virág Zoltán

ÖRÖKÖS TISZTELETBELI ELNÖK

- 95. Láner Olivér

TISZTELETI TAGOK

- 96. Balogh Tamás
- 97. Borbély Sándor
- 98. Kuchta Gyula
- 99. Szabadkai Béla
- 100. Szeremlei Szabolcs
- 101. Tapasztó György dr.
- 102. Veit István
- 103. Veit Sándor

1. Kör

(*) TAGJELÖLTEK

- 104. Apró Zoltán Gábor
- 105. Babina József
- 106. Göblyös Tibor
- 107. Jánosik Viktor
- 108. Juhász Gábor
- 109. László Róbert
- 110. Lipták Roland
- 111. Nagy Gábor György
- 112. Oláh Tamás
- 113. Révész Rita

2. Kör

3. Kör

4. Kör

5. Kör

6. Kör

7. Kör

8. Kör

9. Kör

10. Kör

11. Kör

12. Kör

13. Kör

14. Kör

15. Kör

16. Kör

17. Kör

18. Kör

19. Kör

20. Kör

21. Kör

22. Kör

23. Kör

24. Kör

25. Kör

26. Kör

27. Kör

28. Kör

29. Kör

30. Kör

31. Kör

32. Kör

33. Kör

34. Kör

35. Kör

36. Kör

37. Kör

38. Kör

39. Kör

40. Kör

41. Kör

42. Kör

43. Kör

44. Kör

45. Kör

46. Kör

47. Kör

48. Kör

49. Kör

50. Kör

1. Munkaterv 1992.
(Nagy Zsuzsanna)

1. Feltáró és barlangvédelmi tevékenység:

- Hétvégi rendszeres lezárlások kutatási területünk barlagjaiba.
- Eddigi feltárásaink folytatása a Láner Olivér-, a Szepessy-, a Speizi- és a Nyelesgambi-barlangokban.
- Új feltárások beindítása a lehetőségekhez mérten.
- Folyamatos barlangvédelmi tevékenység (ácsolatok készítése, felújítása, lezárlásaink karbantartása, szemétyűjtési akciók szervezése).
- Támogatás esetén a barlanglezárások folytatása (Létrási-Vizes-, ...).

2. Tudományos munkák:

- radon, csepegés, hőmérséklet mérés, valamint a denevér észlelés folytatása a Létrási-Vizes-, az Anna- és a Tapolcai-tavas-barlangban.
- A barlangi geodéziai munkák folytatása.
- Bekapcsolódás a Vízügyi Igazgatóság karszt megfigyelő hálózatába.

3. Dokumentációs tevékenység:

- Minden barlangtúránknak kutatási jelentésben való rögzítése.
- Régebbi és újonnan feltárt barlangok térképeinek elkészítése.
- Folyamatos fotódokumentálás.
- Barlangok beszerelési vázlatainak elkészítése.
- Mindezek alapján az általunk kutatott barlangokról törzskönyvek összeállítása, a munka elkezdése.
- Egy-két szakcikk megjelentetése az egyesületi munkáról
- Két-három hírkártya-anyag megjelentetése az MKBT műsorfüzetben

4. Csoportélet:

- Túrák szervezése más, hazai karsztterületekre
- Lehetőség szerint külföldi túrák szervezése
- Évi egy közgyűlés, legalább négy vezetőségi ülés megtartása
- Legalább hat előadás csoportgyűléseinken
- Szak- és ismeretterjesztő előadások megtartása meghívás esetén
- Nyári két hetes, téli egy hetes kutatótábor megrendezése
- Meghirdetett versenyeken, kupákon való részvétel
- Barlangnapon való részvétel
- Tavasszal Barlangjáró I. tanfolyam megrendezése, vizsgáztatók meghívása
- Egyéb tanfolyamokon való részvétel a továbbképzés érdekében
- Szervezeti kapcsolataink fenntartása a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal, a Bükki Nemzeti Parkkal, a Természetvédők szövetségével, A Bükki Barlangkutatóért Alapítvánnyal
- Aktív részvétel az Északmagyarországi Barlangi Mentők Egyesületében
- Levelezés a hazai és külföldi csoportokkal
- Propaganda anyagok készítése
- A létrás-tetői kutatóház gondozásba vételének kezdeményezése a kultúraltabb körülmények megteremtése érdekében

2. Összefoglalás az 1992. évi tevékenységről
(Nagy Zsuzsanna)

Ebben az évben is egy-két hétvége kivételével rendszeresen indultak

túránk - elsősorban a létrási kutatóházból - a bükki, s más hazai illetve külföldi barlangokba. Kutatási jelentéseink alapján (melyből feltételezéseink szerint körülbelül 50 nem lett leadva) kb. 4500 órát töltöttek tagjaink és tagjelöltjeink barlangban.

1. Feltáró munka és barlangvédelmi tevékenység

Kutatási területünkön a legjelentősebb felfedezésnek a Láner- és a Szepessy-barlang összeköttetését tartjuk. A rendkívül pontos térképek elkészítése (Kovács Zsolt) és egymásra vetítése után több kopogtatási akciót (lásd: "akusztikus vizsgálat") szerveztünk először a két barlang végpontjainál, s a "hallható" eredmény már akkor biztató volt. Azonban újabb fordulatot hozott a Szepessy-barlang Ny-i ágában található II. szifon kiszáradása, ugyanis itt egy eddig még be nem járt 50 méteres kürtöt találtunk, melynek vége a Láner Olivér-barlang tavalyi évben lebetonozott bejáratához jön ki a felmérés szerint.

A téli táborban hozzáláttunk a barlang összenyitásához, s alapos ácsolási, biztosítási munka mellett, valószínűleg a '93-as év hozza meg az eredményt. (A "leküzdendő" távolság becslések szerint 6..8 m.)

A Szepessy-barlang II. szifonon túli részén a III. szifon bontása is folytatódott, ahol 130 vödör homok kitermelése után egy 15..20 méteres légüres (huzatoló) kürtöt találtunk.

Folytattuk (15 alkalommal) a Nyelesgambi-barlang feltárását, mely többszöri omlás ellenére 24 méter mély, s ennek kb. 8 méteres szakasza már légüres járat volt.

A rendkívüli őszi végi karsztvízszint csökkenés idején megpróbálkoztunk a Speizi-barlang szifonjának feltárásával is. Szintén a Szepessy-vel hoztuk összefüggésbe(!), jelentősebb eredményről azonban nem tudunk beszámolni.

Barlangjaink védelmét újabb lezárásokkal nem tudtuk bővíteni. A bejárat szakaszokat igyekeztünk megerősíteni a Nyelesgambi-, a Speizi- és Cseresznyés-barlangoknál.

Bejárásainkon egyébként nemcsak elkerüljük a szemetelést, hanem mások után is takarítunk. A Szent István-barlangból azonban - meglepő, de a helyzet az, hogy - csak teherautóval lehet elszállítani a hulladékot.

2. Tudományos tevékenységünk

Tudományos tevékenységünk döntő része dr. Lénárt László vezetésével folyik immár 18 éve. A radon, csepegés, hőmérséklet mérés mellett denevérmegfigyelést is végzünk. Geodéziai munkáinkat felszínen és barlangokban elsősorban Kovács Zsolt vezeti (lásd: 5. pont).

Ezértől 5 forrás megfigyelésével - megbízásos alapon - bekapcsolódtunk a Vízügyi Igazgatóság munkájába, s az alkalmankénti MAFI-s felkérésekben is segédkeztünk.

Feltárásainkat új beszerzésként 400 m új kötél, egy akkumulátoros fúró és egy a mentő egyesülettől használatra átvett aggregátor segíti.

3. Dokumentációs tevékenység

A már ismert, nem új feltárásokról folyamatosan készítettük térképeinket, fotódokumentációinkat.

Térképezési munkáinkat ezidáig nem tudtuk anyagilag is elősegíteni, mely eszközfejlesztést is jelentene. Egyedül a Balekina-barlang lezárásának elkészítésére kaptunk szóbeli felkérést a BNP-től, azonban az árajánlat elküldése után nem született meg a szerződés.

A fotódokumentálásban igen aktívan részt vállalt immár évek óta Kovács Attila, Bátori Károly, Ferenczy Gergely és Nagy Zsuzsanna. Igen kis kivétellel az újonnan megismert hazai és külföldi barlangokról, munkáinkról készítettünk felvételeket.

Ha lassan is, de a mozgófilm is bekerülhet dokumentációink közé, melyet szemfüles tagjelöltjeinknek (Lipták Roland és Apró Zoltán) valamint Kutas Tamásnak köszönhetünk. A Szepessy-, a Nyelesgambi- és a Létrási-Vizes-barlangról készültek eddig felvételek, melyek narrátori szövegeinek összeállításához is hozzáálltunk.

A biztonságos barlangászást segíti a beszerelési vázlatok összeállítása, melyben Veres Imre és Ferenczy Gergely vett eddig részt.

Hiranyagaink 4 alkalommal a Miskolci Rádióban, 6-szor a Déli Hírlapban, 2-szer az MKBT Műsorfüzetben jelentek meg, valamint több szakcikkünk látott napvilágot (lásd: Irodalomjegyzék)

4. Csoportélet

Hazai túráink során felkerestünk több bükki, nem kutatási területünkhöz tartozó barlangot, jártunk a Budai-hegységben, a Gerecsében, az Aggteleki-karszton és Alsóhegyen.

Külföldi túráink igen megszorodtak ebben az évben. A belgiumi konferencián 9, a Krímben 8, a két francia mentőtanfolyamon 20, a Morva-karszton 2, Szlovákiában három alkalommal 12 fő vett részt, összesen 44 barlangot járva be.

A közgyűlést követően rendezvényeink száma is nőtt. Öt vezetőségi ülést, minden héten csoportgyűlést tartottunk. Ez utóbbin 17 alkalommal 27 témában hallgattunk, láttunk előadásokat. Szakelőadást 6-ot, ismeretterjesztőt pedig 4-et tartottunk felkérésre.

A Barlangnapi Marcel Loubens Kupán 3 csapatot indítottunk, ahol II., III. és XI. helyezést értünk el.

A nyári táborunkon csaknem százan regisztráltatták magukat, azonban a 40 éves szervezett bükki barlangkutató alkalmából tartott találkozók estjén mintegy 150-en lehettünk az esti tábortűznél. Az utóbbi évek tevékenységéről plakátokat állítottunk ki, diavetítésre, mentőgyakorlatra került sor. Megkoszorúztuk Láner Olivér emléktábláját, s este a 9 új balek felavatását követően Bátori Károlynak íteltük ez évben a Láner Kupát. A büfében a frissen elkészült egyesületi emblémával ellátott pólókat is lehetett kapni. A tábor ideje alatt 67 leszállás alkalmával 859 munkaórát és 478 óra bejárást teljesítettünk.

A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület által kutatott barlangok listája

Sor- szám	A barlang neve	Katasz- teri egység/ szám	Hossz			Mélység		
			felmért	becsült	összes	felmért	becsült	összes
1.	Balekina-barlang	5372/ 95	407	150 ± 50	550	89,9	0	89,9
2.	Cubakos-barlang	5372/ 37	?	100	100	40	0	40
3.	Cseresznyés-barlang	5372/	0	50	50	0	30	30
4.	Csókás-réti-barlang	5362/ 56	?	120	120	?	?	?
5.	Ikertebri-barlang	5372/ 46	82	0	82	34	0	34
6.	Kis-mogyorós-barlang	5372/ 45	48	0	48	38	0	38
7.	Nagy-mogyorós-barlang	5372/ 44	13	2	15	7	2	9
8.	Kühne Andor-barlang	5372/	0	30	30	0	25	25
9.	Láher Olivér-barlang	5372/ 49	335	30	365	89,3	0	89,3
10.	Létrácsi-Vizes-barlang	5372/ 2	2200	700 ± 100	2900	90	0	90
11.	Nagymezői-hasadékbarlang	5371/ 10	0	50	50	32	5	37
12.	Nyelesgaubi-barlang	5371/	0	30	30	0	24	24
13.	Speizi-barlang	5372/ 47	168	130	300	96	0	96
14.	Szepessy-barlang	5372/ 3	1173	300	1470	158,0	0	158,0
15.	Tuskós-barlang	5372/ 43	?	30	30	?	15	15
16.	Udvarkői-barlang	5363/ 6	?	?	?	?	20	20
17.	Útmenti-barlang	5372/ 35	80	4	84	56,5	3,5	59
18.	Vadmacskás-nyelő	5362/ 53	15	0	15	8,5	0	8,5

Összeállította: Kovács Zsolt, 1993. január

B a r l a n g i t e v é k e n y s é g e k
t á b l á z a t a

Ö s s z e s í t ő
1 9 9 2.

		O	R	A	B	A	N
Barlang	db	Bejárás	Bontás, egyéb m.	Tud. tev. térkép	Fotó	Verseny, mentés	Összesen
BOKKI	34	564	431	203	124,5	7,5	1330
NEH BOKKI	7	28,5	-	-	5	-	33,5
KOLFOLDI	43	65,5	18	3	6	49	141,5
ÖSSZESEN	84	658	449	206	135,5	56,5	1505
Egy barlangra jutó óraszám		7,83	5,34	2,45	1,61	0,67	17,9

		O	R	A	B	A	N
Tagok	fő	Bejárás	Bontás, egyéb m.	Tud. tev. térkép	Fotó	Verseny, mentés	Összesen
Tagok	47	1458,5	951	694	291,5	635	4030
Jelöltek	9	221	114	10,5	99	-	444,5
Vendégek	427	2301	76,5	100,5	96	-	2574
ÖSSZESEN	483	3980,5	1141,5	805	486,5	635	7048,5
Egy főre jutó óra		8,24	2,36	1,67	1,01	1,31	14,59

B ü k k i b a r l a n g o k

Barlang	O	R	A	B	A	N
	Bejárás	Bontás, egyéb m.	Tud. tev. térkép	Fotó	Verseny, mentés	Összesen
Szepessy	72	81	69	28,5		250,5
Létrási-Vizes	228,5		25,5	16,5		270,5
István-lápai	91,5		6	52		149,5
Láner	10,5	38,5	15	3		67
Speizi		9				9
Balekina	8	10,5	83			101,5
Fekete	19,5			6,5		26
Nyelesgambi		105				105
Kis-mogyorós	7					7
Király Lajos-zs.			4,5			4,5
Zsidókúti-vizny.				3		3
Mexikó-völgyi-vizny.	5			4		9
Cubákos	4					4
Szamentu				8		8
Kecske-lyuk	3					3
Kőlyuk	2					2
Vesszős-oldali	2					2
Kis-Köháti-zsomboly	12,5					12,5
Hillebrand	37					37
Dédesvári-hasadék	5					5
Dédesvár-alatti	2					2
Cseresznyés-zsomboly	3	29				32
Fecske-lyuk	9					9
Sajt	2					2
Nagy-Tölgyes-oroni	3,5					3,5
Viktória	18					18
Vesszős-gerinci	3,5					3,5
Csókási	4					4
Ördögkút-zsomboly	3,5					3,5
Szivárvány	3					3
Vénusz	2			3		5
Kaszásréti-visszaf.		27				27
Szt. István		131				131
ÖSSZESEN	561	431	203	124,5		1319,5
Egy barlangra jutó óraszám	17,0	13,0	6,2	3,8	0	40,0

N e m b ű k k i b a r l a n g o k

	O	R	A	B	A	N
Barlang	Bejárás	Bontás, egyéb m.	Tud. tev. térkép	Fotó	Verseny, mentés	Összesen
Baradla					7,5	7,5
Baradla-tetői-zs.	11					11
Béke	4			5		9
Kossuth	4					4
Baglyok szakadéka	2,5					2,5
Mátyás-hegyi	5					5
Vass Imre	2					2
Meteor	3					3
ÖSSZESEN	31,5	0	0	5	7,5	44
Egy barlangra jutó óraszám	3,9	0	0	0,68	0,98	5,5

Baradla
 Felső
 Kádler
 Kossuth
 Meteor
 Mátyás-hegyi
 Vass Imre
 Baglyok szakadéka
 Béke
 Baradla-tetői-zs.
 ÖSSZESEN
 Egy barlangra
 jutó óraszám

K ü l f ö l d i b a r l a n g o k

Barlang	O R A B A N					
	Bejárás	Bontás, egyéb m.	Tud. tev. térkép	Fotó	Verseny, mentés	Összesen
Almási-zsomboly	2,5					2,5
Fertés-zsomboly	1,5					1,5
Barát-zsomboly	1,5					1,5
Oriás-zsomboly	1,5					1,5
Szelek barlangja				6		6
Izbindis	1					1
Stanul Foncii	10					10
Krasznaja	1					1
Bukovinka	2					2
Zoluska	5					5
Bezdonnaja	5					5
Jolocska	2					2
Vjalova	2					2
Azimetnaja	2					2
Emine Bair Hoszar	5					5
Ponorás	5					5
Baux Mortes					5	5
Enfers					6	6
Cochon					10	10
Garde					6	6
Benoite					12	12
Barázdálás	8					8
Pipa	1,5					1,5
Kadlub feletti			3			3
Gournier	6					6
Prerouge					8	8
16 db (A), (D) és (B) (lásd: 6.1.2.5.)	32					32
ÖSSZESEN	96,5	16	3	6	49	154,5
Egy barlangra jutó óraszám	2,2	0,4	0,06	0,14	1,12	3,5

T a g o k

	O	R	A	B	A	N
N é v	Bejárás	Bontás, egyéb m.	Tud. tev. térkép	Fotó	Verseny, mentés	Összesen
Albert L.	1,5	16,5				18
Bátori K.	49,5	127	10	32,5	33	252
Bánfalvi P.	13,5	21,7	8	15	35	93
Bogsán A.	46	18,5	49		37,5	151
Bogsán Zs.	26	5,5	31		35	97,5
Borka A.	18					18
Botos Zs.	56	36,5	61,5		37,5	191,5
Burdiga O.	39		8			47
Burdiga Zs.	155,5	59,5	32	18,5		265,5
Dajka Z.	44	3			37	84
Encs F.	7					7
Fazekas Zs.	75,5		19			94,5
Ferenczy G.	46	174	37	31	33	321
File F.	44	61	5,5	10	31	151,5
Galán M.	40,5	10,5	6	4		61
Gál K.		23,5				23,5
dr. Gyurkó P.	17	4				21
Harrer G.	20,5		20			66,5
Harrer Z.	20,5		19	15	35	89,5
Horváth Zs.	47,5				33	80,5
Jáborcsik L.	14,5	31,5	30,5			76,5
Kovács A.	46			22	12	80
Kovácsné R. R.	3					3
Kovács Zs.	3,5		92		2,5	98
Kovács V.					35	35
Kozma Gy.	75,5		4,5			80
Kiss J.	24	64,5		4		92,5
dr. Lénárt L.	23		143,5			166,5
Nagy F.	15	5,5			35	55,5
Nagy Zs.	32	17,5		47,5	6	103
Onodi L.	32	5,5	12		2	51,5
Onodi Zs.	2,5					2,5
Oláh S.	56	5	8	15	35	119
Reusz Gá.	2,5	10				12,5
Reusz Gé.	56,5	48	4	4	31	143,5
Román R.	50		19	15		84
Sneider K.	33		9	15		57
Szabó Z.	6				26	32
Szalai F.	3,5		6,5	8		18
Szamosi Cs.		27,5				27,5
Szolnoki P.		5,5			35	40,5
Tinkó A.	37,5		4			41,5
Vadász I.	44,5	104	6	4	31	189,5
Veres I.	67	51	49	7	37,5	211,5
Vincze E.	2,5					2,5
Vincze K.	23,5	14,5		20		58
Vincze F.	11,5			4		15,5
ÖSSZESEN	1458,5	951	694	291,5	635	4030
Egy főre jutó óraszám	31,0	20,2	14,8	6,2	13,5	85,8

J e l ö l t e k

	O	R	A	B	A	N
N é v	Bejárás	Bontás, egyéb m.	Tud. tev. térkép	Fotó	Verseny, mentés	Összesen
Apró Z.	21,5	29,5	4	25,5		80,5
Juhász B.	17	14,5				31,5
László R.	17	36	6,5	13		72,5
Lipták R.	30	34		38,5		102,5
Nagy G.	46,5					46,5
Oláh T.	42,5					42,5
Pazar A.	2			9,5		11,5
Révész R.	34,5					34,5
Varga Gy.	10			12,5		22,5
ÖSSZESEN	221	114	10,5	99	0	444,5
Egy főre jutó óraszám	24,6	12,7	1,2	11	0	49,4

V e n d é g e k

	O	R	A	B	A	N
N é v	Bejárás	Bontás, egyéb m.	Tud. tev. térkép	Fotó	Verseny, mentés	Összesen
Fodor K.	24		8,5			32,5
Balla B-né	3		3,5			6,5
Tokárné		4				4
Túri Z.	4					4
Polacsek Zs.	7					7
Ridus, B.	21					21
Tolnai P.	27					27
Németh J.	3					3
Kustán A.	14,5		19,5			34
Kiss R.	17,5	9,5	6			33
Jurasits M.	14		6			20
Horn I.	1					1
Hollander I.	8					8
Sebestyén T.	4					4
Bihari Z.	6,5					6,5
Pándi A.	17					17
Acs P.	3					3
Jáger M.	4					4
Urbán J.	4					4
File G.	3,5					3,5
Szarka Gy.	5					5
Kovács N.	8					8
Kraus, A.	4					4
Tahy T.	20,5					20,5
Tahy T-né	3,5					3,5
Kutas T.	1,5	5,5		3		10
Szabó S.	7					7
Brenda S.	24					24
Pászner I.		32,5				32,5
Killner R.			5,5			5,5
Köteles Zs.	6					6
Burdiga G.	46			3		49
ÖSSZESEN	2294	72,5	100,5	96	0	2563
Egy főre jutó óraszám	69,5	2,2	3,0	2,9	0	77,7

A téli tábor fő célja a Lánér- és a Szepessy-barlang összebontási munkáinak elkezdése volt. 5 alkalommal 5-6 fő a kitermelés mellett az ácsolat elkészítésével foglalta el magát.

Az utánpótlás nevelése érdekében Barlangjáró I. tanfolyamot szerveztünk (Veres Imre), a létrási kutatói táboron pedig 6 fő bővítette tovább ismereteit.

Aktívan közreműködtünk a Barlangi Mentők Észak-magyarországi Egyesületében, melynek 75%-a, 29 fő Marcel Loubens tag. A gyakorlatok és éles mentések (sajnos) folyamatosak voltak, ezek közül a legjelentősebb a Diabáz-barlangi két sérült mentése volt.

Két megbízásos munkát teljesítettünk ezévben. A havonkénti forrás-észlelést az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság számára, illetve közreműködtünk az M3-as autópálya nyomvonalának kitűzésénél leletmentési célú bejárásokon, a Herman Ottó Múzeum felkérésére.

Pályázatokból három hozott sikert, 80 ezer Ft-ot kaptunk felszerelések vásárlására, valamint a nyári tábor megszervezésére.

Szervezeti kapcsolatunk az MKBT-vel szükség szerinti, ritka, a BNP-vel szorosabb, rendszeresebb, továbbra is résztveszünk a Társadalmi Természetvédelmi Szolgálat munkájában. A Természetvédők Szövetségének tagjai lettünk, több támogatást is kaptunk tőlük. "A Bükki Barlangkutatóért" Alapítvány folyamatos mecénásunk.

A bővülő kapcsolatoknak köszönhetően levelezésünk is szaporodott. A hazai és külföldi csoportok, intézmények, szervezetek, s tagjaink közötti levélváltás megtalálható a csoportgyűléseinknek helyt adó Tudomány és Technika Házában. Propaganda anyagaink Oláh Sándor kézügyességét dicsérik. Ezer öntapadós matricán, százötven pólón, emléklapjainkon, s fejléces leveleinken is feltűnnek grafikái.

Bár megérte, de anyagilag jelentősen megterhelték költségvetésünket tagjaink kutatási kedvét és továbbképzését szolgáló engedményeink. A nyári tábor résztvevőinek ellátásához 50%-al, a téli táborhoz 100%-al járultunk hozzá. A vándorgyűlésen megrendezett Marcel Loubens Kupa versenyen helyezést ért el, s a sikeres barlangkutatói vizsgát tett tagok részvételi díját kifizettük, s beszereztünk két mázsa karbidot is az ellátás folyamatossága érdekében.

3. Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

3.1. Feltárások

3.1.1. A Lánér Olivér-barlang kutatása '92-ben (Ferenczy Gergely)

A nyár kezdetén Kovács Zsolt számítási eredményei (a Szepessy-barlang valamint a Lánér O.-barlang poligonhálózata és egy felszíni bejárat összemérés) alapján valószínűvé vált a két barlang összefüggése. A valószínűség növelése érdekében egy kopogtatási akciót szerveztünk, melynek helyszínei a Lánér-ben a Nagy Bontás alja, a Szepessy-ben a vizes szifon előtti rész. Az eredmény pozitív volt - a helyszíneken jól lehetett egymást hallani. Ennek következményeként a nyári táborban kiegészítő programként a Lánér-ben egy

alkalommal bontás történt, mely (természetesen!) a kellő eredményt nem hozta meg. A deponálási gondok és az emberszükséglet (9 ember kell!) jelentősen megnehezítik a további kutatást. Ennek ellenére a téli tábort a Láner bontására szántuk - nyáron. A későbbiekben bekövetkező drámai fordulat azonban kedvező információkhoz juttatott bennünket. Ugyanis november hónapban sikerült a Szepessy-barlang nyugati ági vizes szifonján szárazon átkelni, mely eddig összesen kétszer volt nyitott, 1983-84 telén, illetve 1986 telén (december 31-ig, ekkor ugyanis 25 cm hó olvadt el egyetlen nap alatt). Ez alkalommal sikerült ismét kopogtatva érintkezni egymással, elszomorító eredménnyel. Egy héttel később ismét kopogtatva a Láner-barlang több pontján és a szifonon túli részben helyet változtatva, arra az eredményre jutottunk, hogy a két barlang között ember számára nem járható összeköttetés van. Az összefüggés azonban nyilvánvaló (bővebben lásd: 3.1.2. "Szepessy-bg. szifonon túli kutatások").

Az információkat magunkba szippantva elvetettük az összebontás lehetőségét. Azonban a következő alkalommal sikerült egy kúrót bejárni a szifonon túl (Sisak teszt-kürtő), mely alaprajzát a két (a Láner- illetve a Szepessy-) barlangot ábrázoló felszíni vetületi térképre helyezve, egetrengető felfedezést tettünk: a Site-(Sisak teszt-)kürtő vége a Láner-beli műszükület elé jön ki, a szintkülönbségek pedig jelentéktelenek! A Láner-barlang alaprajzára tekintve szembeszökő a szükület szelvénye és a szükület utáni/előtti szelvények különbsége, illetve a járat irány- és lejtésváltozása a szükület előtt - a szükülethez viszonyítva. Eppen ezért valószínűsítettük a másik járat létezését a szükület előtt, mely közel függőlegesen halad. Ráadásul a kritikus helyen 1985-ben aknát hajtottunk, ahol erős huzat ment el a kövek közt. Később ácsolási problémák és tapasztalatlanság miatt felhagytuk, és a ma ismert szükület felé haladtunk. Mindezek miatt indokolt volt a régi akna környékén szétnézni. Egy repedés ment a kérdéses irányba, melyen erősen húzott a levegő befelé. Ennek kitágítása, majd a járat bontása után egy kis terembe érkeztünk, melynek plafonján a jellegzetes félbevágott cső mutatta azt, hogy itt is járat húzódik. A kitöltés kő, kevés földdel, a rések közt huzat érzékelhető befelé. Fölfelé pedig megláttunk a '85-ös akna ácsolatából maradt néhány megfeketedett fát. Sajnos ebből a szintből nem folytathattuk a munkát a felettünk levő omladékletjtő, és a repedés mérete miatt. Ezért a régi ácsolat mentén, a Galán-féle műszükület szétvésésével nyitottunk egy tárót a téli tábor ideje alatt.

A téli táborban december 27-én indult a műszak. Szükségből a beton egy részének szétverésével kezdtünk, majd folyamatos ácsolással haladtunk lefelé. Az ácsoló anyag tölgyfa széldezska volt, igen jól bevált a munka során. Összesen 5 műszak volt, általában 5 ember szükségletével. A klíma borzalmas volt, hisz a befelé húzó szellőzés a kinti -12..-15 C°-os levegőt hozta. Megpróbáltuk a szükületet leválasztani a munkahelyről egy ócska hálósákkal tömve el a szükület bójáratát. Az eredmény az lett, hogy a huzat arra megszűnt, viszont a kisterem aljában fokozottabban megindult a kitöltés rései között. Ennek értékelése többféleképpen történhet, mi bízunk abban, hogy a megfordult huzat nem a Láner-barlangban köt ki.

A bontás folyamán a 3. napon megtaláltuk a szálkővet a plafonnal szemköt, mely megkönnyítette az ácsolást. A szelvény kényelmes, a törmelék megfogására betonozás is szóba jöhet a későbbiekben. A tábor végére elértük a kisterem alját, melyet már ismertünk, de kényszerűen ezt az utat kellett megtenni érte.

3.1.2. Szepessy-barlang szifontúli rész kutatása (Ferenczy Gergely)

A kopogtatási akciók (lásd 3.1.1. és 4.4.1.) a kritikus részek bejárása és térképvázlat készítése valószínűsíti azt, hogy a Szepessy-barlang szifontúli részének vetődése/repedése, mely a főtét alkotja (dőlésirány $\approx 45^\circ$, dőlésszög $\approx 50^\circ$, lásd fotó) és a Láner-barlang Nagy Bontásának vetődése, mely szintén a plafont alkotja (adatai megegyeznek a fentivel) egymástól 5..10..20 méterre eltolódva helyezkednek el, a Szepesi-barlangé alul, a Láneré pedig felette. Összefüggésük bizonyított, de a bontás végi suter valószínűleg a Szepessy- új részében levő homok szintje alatt csatlakozik be a barlangba, szabad járat nincs.

Leírás a homokszifonon túli szakaszokról:

Az új részek főágának végén egy 30° meredekségű homokszifon található. A víz nyoma jól kivehető a szifontól nyomon követve - jelentős vízhozamú patak folyik ott az áradások alatt. (Ezt alátámasztja a '84-ben talált varangyos béka teteme és egy 15 cm hosszú feketedett gally.) Elképzelve a patakot, a Lépcsőnél szép kis vízesés valószínűsíthető ilyenkor (3..5 méter szintkülönbség). A Lépcső utáni teremben (folyásirányban) a falon kb. fej magasságban jól kivehető színlő figyelhető meg, ami a valóságos tóvá szélesedő patak méreteit mutatja. Az érdekes az, hogy ezek a hozamok nem jelentkeznek a vízes szifonon innen levő oldalon. Csupán egyszer észleltem vizet onnan kijönni, ami 10 méter után elnyelődött a homokban. Ezért valószínűsíthető a II. szifon (vízes szifon) alatt kezdődő alsó vízvezető ág, melyből a víz csak ritkán emelkedik fel a Szepessy-barlang Nyugati-ágának szintjéig. Ezt alátámasztandó, az I. számú szifon (száraz szifon) mélypontján egy üregből a homok és a plafon találkozásánál egy kifelé huzatoló járatocskára bukkantam. Ezt eddig nem vettük észre, holott nyilván ott volt, de nem huzatolt soha. Elképzelhető, hogy az alsó szint egyik jelenleg száraz, nagyvízkor azonban vízzel feltöltött járata.

Bontás III. számú szifonban:

Bontást '84-ben illetve '86-ban is folytattunk, a víz nem hordta be az eredményt azóta. A bontás alatt 130 vödörrel termeltünk ki, ez majdnem 2 köbméter. Kb. 1,5 métert haladtunk előre, és belelyukadtunk egy kb. 15..20 méter magas kürtöbe, melyben egy újabb kis keresztmetszetű szifont és a falon bükkmakkhéjakat, felszíni csigákat találtunk. A kürtő teteje elszűkül, azonban enyhe légmozgás tapasztalható. A nagy szifon lefelé folytatódik, következő bontás indokolt.

3.1.3. A lusta-völgyi Nyelesgambi-barlang kutatása (Ferenczy Gergely)

'92 tavaszán újult erővel fogtunk a bontáshoz. A munka súlypontja a nyári táborra tolódott el. Ez előtt 4-5 alkalommal dolgoztunk, "nagy közmegelegedésre" többnyire esőben. Bebizonyosodott, hogy a haladást folyamatos ácsolással kell biztosítani. A technikát csak a tábor alatt tökéletesítettük ki. A tábor előtt elértük a 2. számú (kelet felé eső) szálkővet.

A tábor első napján ismét könnyelműen ástunk lefelé, amikor egy ácsolat-rész a lent bontót majdnem a szemközti falhoz nyomta. A mozgást kb. 2 köbméter törmelék idézte elő. Az ácsolatot - hogy gyorsabban

Cseppkőlefolyás, apró csodák az új részben
(Nagy Zeuzsanna)

A járat jellegzetesen megdőlt kőzetlapok között halad
(Nagy Zeuzsanna)

A III. szifon bontásánál
(Nagy Zeuzsanna)

haladjunk - nem támasztottuk alá kellőképp, így amikor a törmelék megmozdult, az ácsolat kb. 1 méterre eltávolodott az eredeti helyétől, és a bontót a falhoz nyomta volna, ha nem feszül meg kb. $\frac{1}{2}$ méterre a szemközti ácsolattól. E szerencsés körülmény folytán csupán a szelvény lett szűkebb 1 méterrel, és baleset nem történt. Ez rávilágított arra, hogy a továbbiakban $\frac{1}{2}$ méternél több szabadon álló törmelék falat nem hagyhatunk. A módszer a következő volt: a két szemközti szálkó közé egy stompot tettünk be vízszintesen, majd e mögé függőlegesen deszkákat vertünk be. Sajnos a deszka silány minőségű, így hamarosan cserélni kell!

(Az omlásról egyébként kiderült, hogy rontás volt a barlangon; ezt a későbbiekben kiküszöböltük.)

A bontást megkönnyítettük egy csapágyazott csörlő bevetésével. A tábor végén már 15 méteres mélységből kellett kihúzni az anyagot, és még így is nagyon fárasztó volt.

A tábor utolsó napjaiban egy nagy kő kiemelése (UNK) után egy függőleges, 5 méteres aknát találtunk, és egy kis repedés mentén kialakult járatot. Az akna bejáratát fôteácsolattal biztosítottuk, mivel nem pont a felső akna alatt nyílt. (ld.: térkép). A járat kb. a töbör megnyúlt irányával esik egybe. A további munka során egy állati fogat találtunk, mangános bevonattal, melyről később megállapítottuk, hogy pleisztocén(!) korú. A járat bontása végül befulladt a rézsütös repedés elszűkülése miatt. (Lásd: térkép) További lehetőség a felszínről nyitott akna további függőleges bontása, mely rövidesen eredményre kell vezessen.

'92-ben 15 alkalommal bontottuk a barlangot egy triumvirátus (Bátori Károly, Vadász István és Ferenczy Gergely) útmutatása alapján.

Konklúzió:

Röviden: eddig a barlang egyik mellékjáratát tártuk fel, mely valószínűleg a nagy aknarendszerbe csatlakozik.

A felszíni akna további mélyítésével rövidesen a 3. oldali szálkó és a plafon is meg kell, hogy jelenjen. Kedvező esetben találunk szabad járatot, de nagy kövek ékelődésére lehet számítani, melyek törmelékfogó szerepet játszanak.

Allandó huzat észlelhető a felszíni akna szűkebb keresztmetszetű helyein. Nyáron kifelé, télen befelé irányul. A nyári bontások alatt megfigyeltünk bizonyos 1..2 sec-ig tartó irányváltozásokat, mintegy hirtelen légbeszívást. Eztán ismét normálisan ment a huzat.

Az eredmény bizonyította, hogy nagy bükki töbrök alatt is lehetnek szabad járatú barlangok, sőt barlangok. Mindössze hit és munka kérdése.

A munka volumenére való tekintettel az akna végleges biztosítására már most gondolni kell. Szóba jöhető alternatívák: betonozás (= nagy szelvény szűkítés), pátrialemezes, acélcsöves megoldás (= kis helyigény).

Idézetek a kutatási jelentésekből:

"Ácsolás, rettegés, bontás."

"Az akna bejárása, az ég bedeszakázása."

Nyelugambi - bgy. '92.

0m
Hosszmetrat-vaolat
Rajz: F.G.

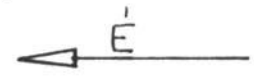
10m

20m

24m

- cementált törmelék
- szalkó / repáshutai mló /
- agyagosterrén határa

A lusta-völgyi Nyelesgambi-barlang töbrében
(Kovács Attila)

Bontás a barlang alján, -10 méterről fotózva
(Ferenczy Gergely)

A bejárat -10 méterről felfelé nézve
(Ferenczy Gergely)

3.1.4. A Cseresznyés-barlang (Vadász István, Bátori Károly)

Az utóbbi években már nemegyszer "körbe szaglásztuk" a Borókás-tebrek felé tartó út melletti Cseresznyés-barlangot. Tudtuk, hogy egykor Szethe István is bontott itt, azonban a 15 éves ácsolat már régen beomlott. A nyári táborban bőven lévén munkaerő, hozzáláttunk a barlang kibontásához.

Vadász István és Lipták Roland vezetésével 7 alkalommal látogattunk el a töbörhöz. A barlang kezdeti mélysége 3 méter volt, a járat 90°-ban elkanyarodott DK-nek. Néhány bontópartit követően két szűkületet találtunk, majd omladékos járatban kb. 20 méter megtétele után értük el az utolsó szűkületet. Itt a pipecül szuperáló HILTI-vel befúrtunk egy nittet, melyből biztosítással ereszkedtünk le. Egy táguló akna tetejére jutottunk, melynek szélessége 4 m, hossza 5 m, mélysége 10 m. Az akna 70°-os szögben megy le, az alján kb. 2 m széles agyagkitöltés található. Benne egykori bontások hagyatéka: egy kb. 15 éves rozsdás ásó és csákány. Cseppkőképződés ezidáig nem jellemző a barlangra.

3.2. Barlangvédelem (Nagy Zsuzsanna)

Egy "barlangos etikai kódex" létrehozása úgy vélem ráférne már a hazai kutatótársadalomra. Igaz, kényes a téma, darázs-fészekbe nyúl, ha valaki bármiféle viselkedésbeli szabályrendszer ötletét felveti. Hiszen a barlang az államé, az állam pedig "én" vagyok. Csakhogy ezt úgy folytatják sokan, hogy "... és azt csinálom a föld alatt, amit akarok". Ennek köszönhetően fokozatosan sivatároznak barlangjaink, egykori képződményeik fénye elvész, némelyik akár "átjáróház"-nak is nevezhető. Erre kitűnő, szó szerinti példa az általunk kutatót Létrási-Vizes-barlang, vagy a közeli Cubákos-barlang, hogy a Kis-fennsíki könnyű barlangokról már ne is beszéljünk. A tanfolyamokat indító csoportok, az utánpótlást nevelő egyesületek munkája ma már több kellene, hogy legyen, mint a megfelelő technikai és elméleti ismeretek továbbadása. Amíg valaki nem érzi át, hogy pillanatok alatt több évszázados, évezredes természeti értékeket pusztít el amikor lelketlenül gázol, tör, zúz a barlangban, semmiféle barlangi vizsgán nem mehetne át. Az elméletről ennyit ...

Gyakorlatban is próbáljuk a fentieket meghonosítani egyesületünkben. A figyelmes túrázást egy (esetleg könnyen járható, de) képződményekben gazdag barlangban legalább annyira, ha nem többre értékeljük, mint a sportbarlangászatot. Szándékosan nem okoznak kárt már fiatal tagjaink sem; ha tudomásunkra jut más túrázókról, jelentjük a Nemzeti Parknak (például: Létrási-Vizes-barlang nyár eleji újabb kifosztása).

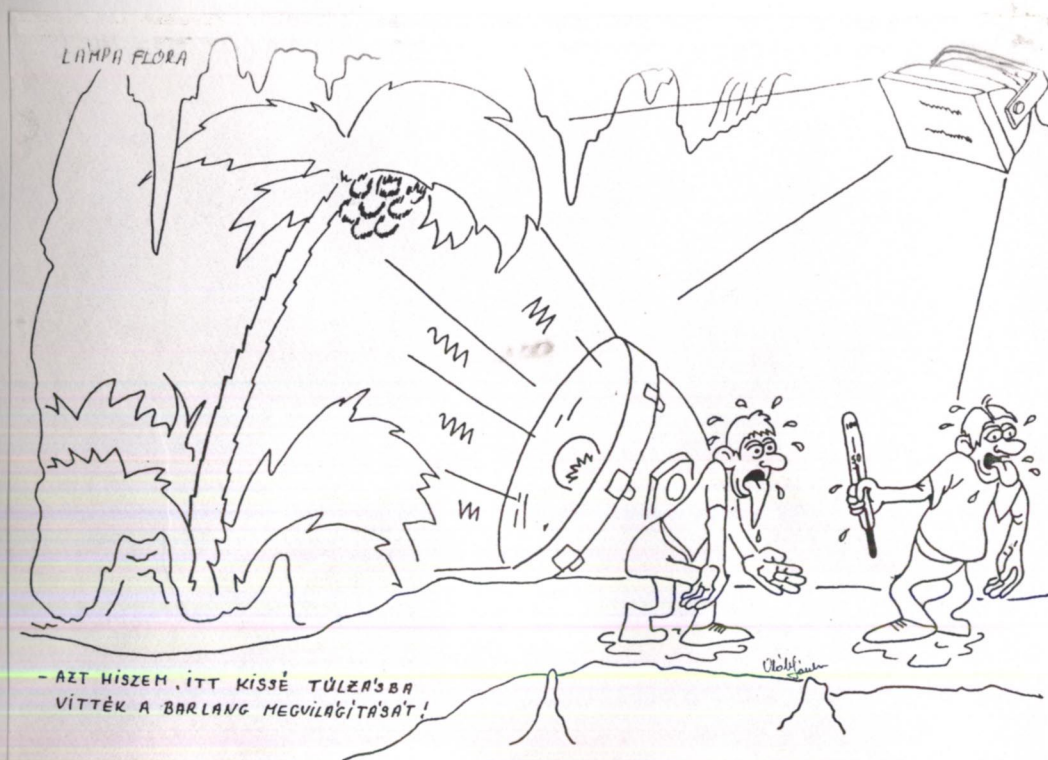
Leszállásaink alkalmával a saját magunk által termelt hulladékok mellett, másokét is kihozzuk, vannak kimondottan erre a célra tervezett túráink (lásd: 3.2.1. fejezet).

3.2.1. Szemétyűjtési kísérlet a Szent István-barlangban (Nagy Zsuzsanna)

December utolsó előtti hétvégéjén A Szent István-barlangba indult négy fős női osztagunk. Az ötlet Majoros Zsuzsától származott, csak azon lepödtünk meg, miért akarja mindenáron, hogy kiépített barlangba overált is vigyünk magunkkal. Sajnos, mint a túra végén kiderült, neki lett igaza ...

A szénégyűjtében résztvevők kis csoportja
(Nagy Zsuzsanna)

Célunk ugyanis az volt, hogy összegyűjtsük a "kedves látogatók" által eldobált szemetet. Első látásra nem sok munka adódott volna, a tüzetesebb vizsgálódás azonban szomorú eredményt hozott. A "problémát" három kategóriába oszthatjuk:

1. A látogatók által elfogyasztott élvezeti cikkek maradványai: szotyola, ropi, üdítő dobozok.

Eszrevétel: talán ha az energiát ezek folyamatos felszedésére, a figyelmeztetésre fordítanák a túravezetők, s nem arra, hogy bedugdossák a kisebb-nagyobb résekbe, akkor munkájukat akár természetvédelmi szemléletűnek is lehetne nevezni. Így azonban más minősítés illene rájuk ...

2. A barlang rekonstrukciói során hátrahagyott szemét: cső, fém és vezeték darabok, és ide soroljuk a pálinkás üveget is.

Eszrevétel: a munkák átadásakor, vagy már eleve a szerződésben lehetne kötelezni a kivitelezőket az elvonulásuk előtt a tisztaság helyreállítására.

3. Az eredetileg idegenforgalmi célt szolgáló, ám mára használaton kívül helyezett tárgyak, eszközök: betontuskók, hatalmas lámpák, s a bejárat szakasz melléküregeiben kialakított szeméttárolók.

A bejárás eredményeként elhatároztuk, hogy a Bükki Nemzeti Park figyelmét felhívjuk a tapasztaltakra, s felajánljuk kapacitásunkat a teherautónyi szemét és építési hulladék eltávolítására. A túra során egyébként az 1-2 kategóriába tartozó anyagokból 4 vödörnyit távolítottunk el.

Más jellegű, de szintén meglepő tapasztalatunk volt, hogy a jelenlegi végponti szakaszt és a barlangterápiás termet elválasztó rácsos ajtót fóliával letakarják a "huzat" miatt. Különös, hogy a légzésterápiát irányítók éppen azok, akik megakadályozzák az elhasznált levegő regenerálódását. A betegek, s a barlang számára is szükséges véleményünk szerint a természetes szellőzés biztosítása ...

3.3. Műszaki tevékenység

(Nagy Zsuzsanna)

1992-ben műszaki jellegű munkát nem végeztünk azon túlmenően, hogy a Szepessy-barlang ajtajának zárszerkezetét a különböző rongálások után saját erőből rendbe hoztuk. Igaz, egyedül a Létrási-Vizes- bejáratainak helyreállítását kezdeményeztük a Bükki Nemzeti Parknál, azonban erre elodázó választ kaptunk. A válaszelevélben szereplő kritika egy része jogos, azonban a felvetett probléma általános dilemma a hazai barlangvédelemben: érdemes-e alacsony színvonalon (ám kevés pénzből) helyreállítani a régebbi lezárásokat, vagy az eddigi legbeváltabb (de költséges) elgondolásokat kell előnyben részesíteni.

A választ, úgy érezzük, nem a társadalmi szervezeteknek kellene megadni; a természetvédelem pénz kérdése.

4. Tudományos munkák

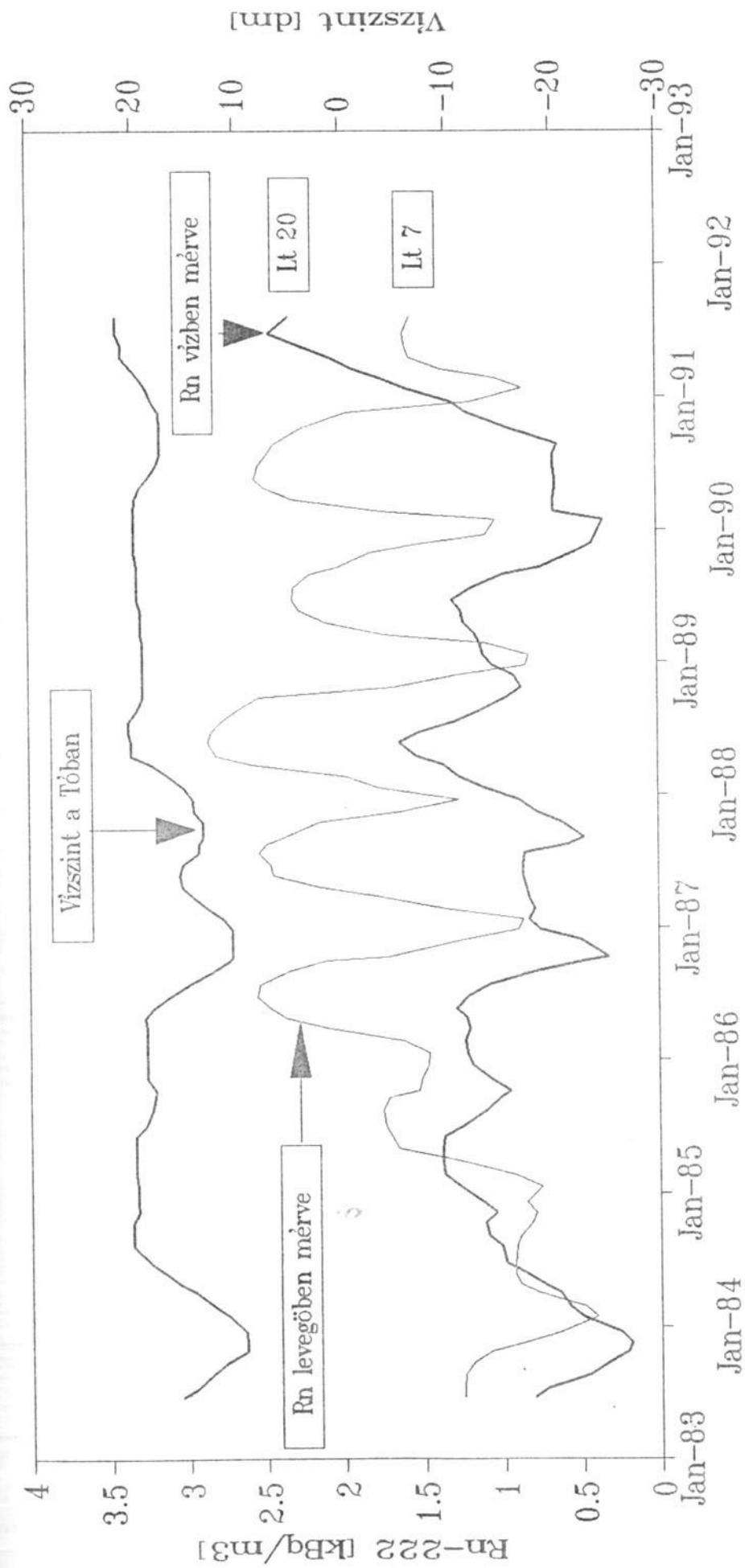
4.1. Karszt- és barlangtani alapkutatás

(dr. Lénárt László)

Az 1972-ben megkezdett, majd 1983-ban felújított, kibővített méréseket az idén is folytattuk, bár itt-ott volt némi hiány, azaz nem mindig sikerült a

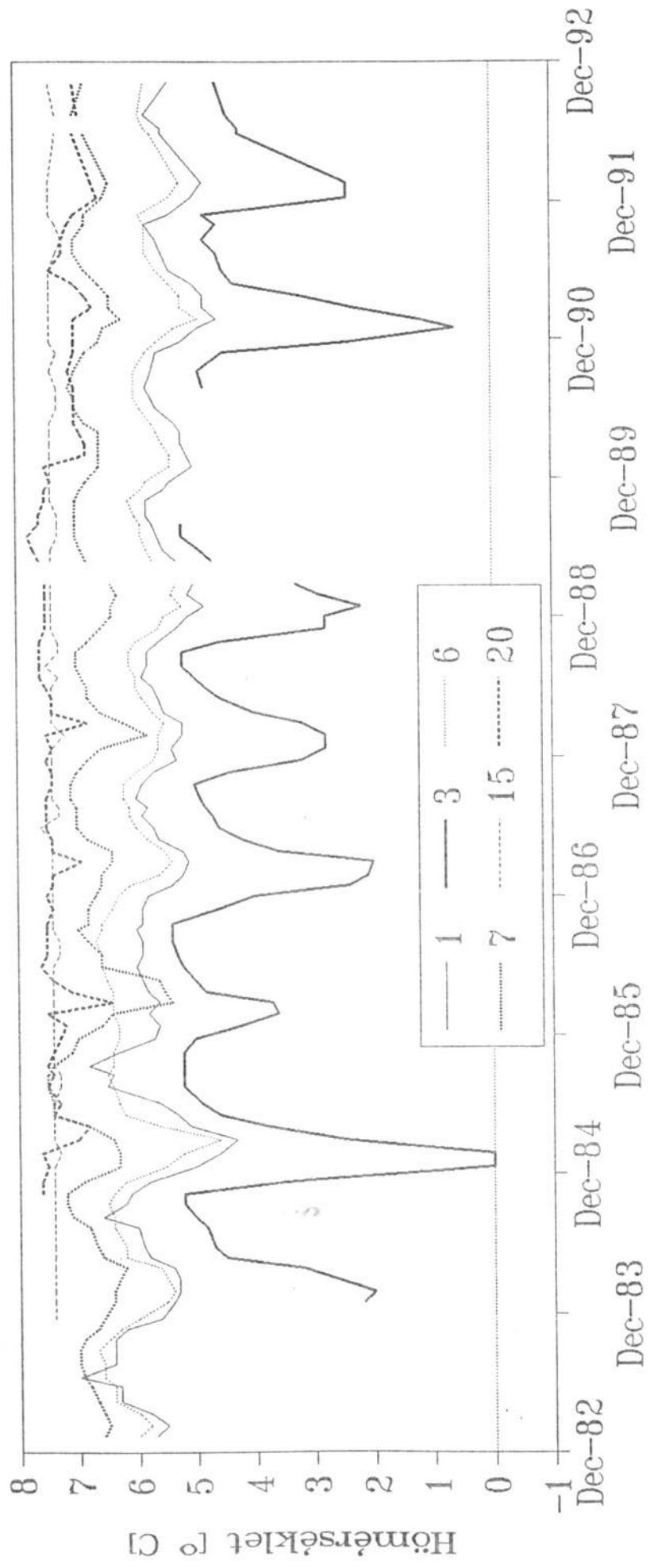
Létrási-Vizes-barlang

Radonkonc., tószint [9 havi csúszó átl.]

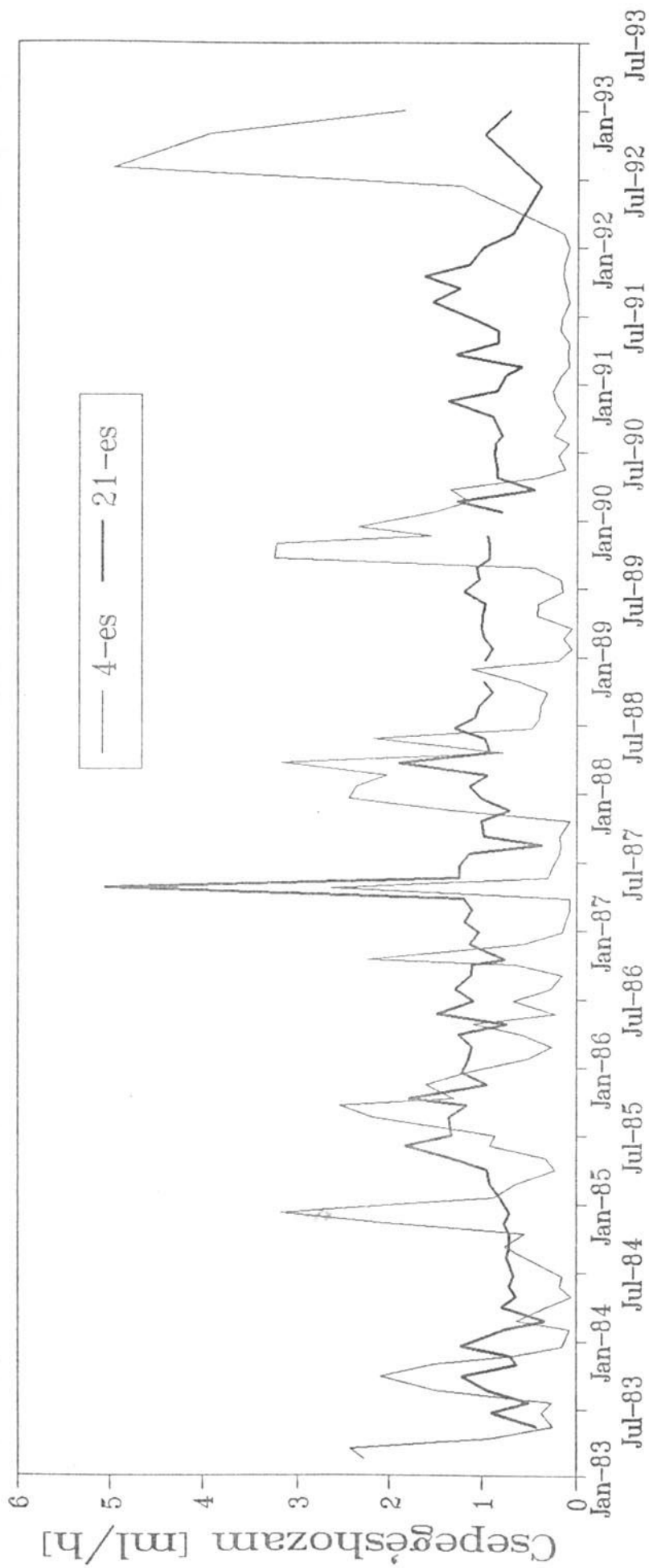
Létrási-Vizes-barlang

Hőmérséklet (1983-1992)

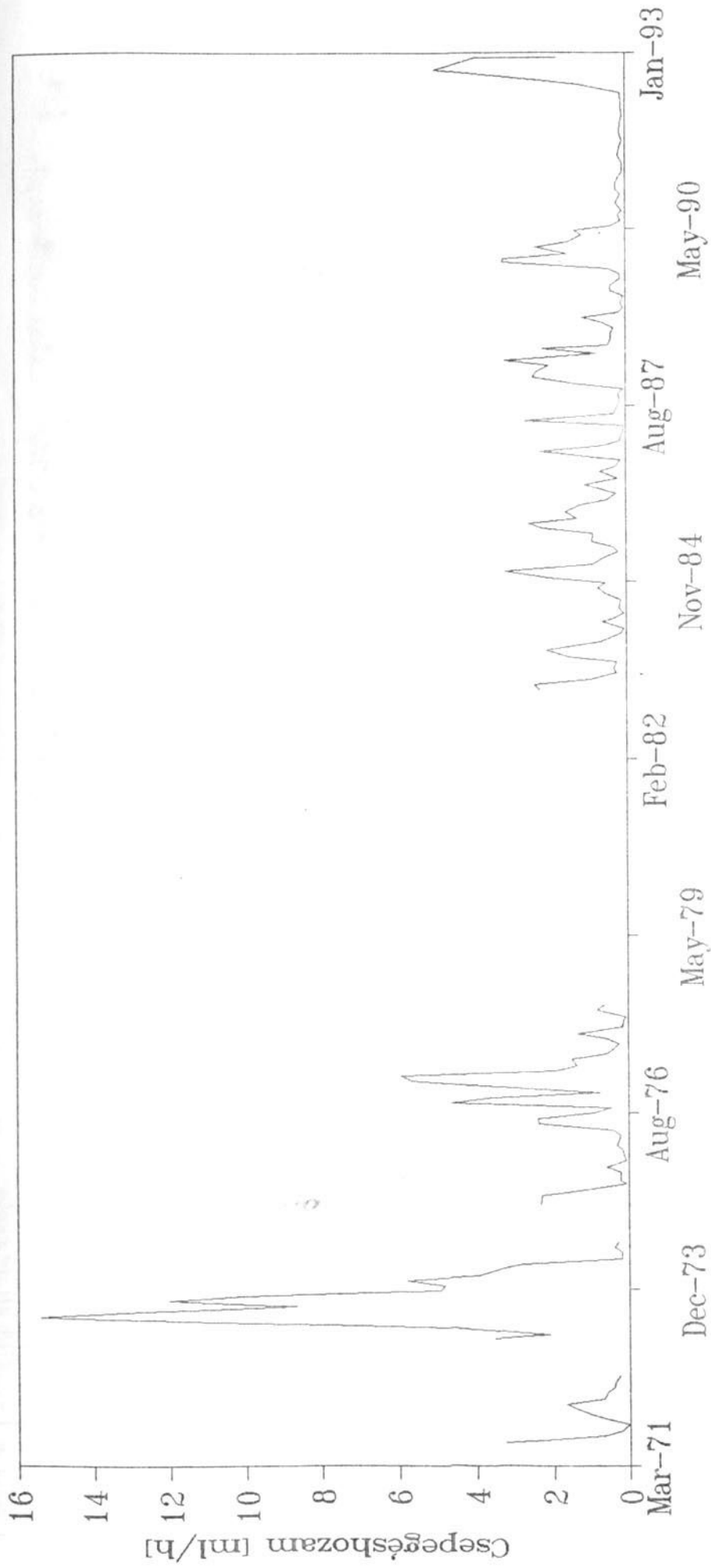
Létrási-Vizes-barlang

Csepegéshozamok (4, 21) [1983-1992]

Létrási-Vizes-barlang

Csepegésmérési eredmények (4) 1971-1992

Csepegésmérő a Létrási-Vizes-barlang Kőhidas-termében
(Kovács Attila)

havi leszállásokat tartani.

4.1.1. Radonkoncentráció mérés

A barlangban végzett "alpmérések" az idén is a detektorcseréhez kapcsolódtak. A mérések kiértékelése bár megtörtént, részletes feldolgozásra itt nem volt módunk. Az adatok első átnézése alapján az eddigi tendencia (nyáron magas, télen alacsony értékek) tovább folytatódik. A barlang végén levő detektorok által mért értékek a Tó vízszintjével szoros kapcsolatban vannak. (Lásd: mellékelt ábra. A jobb áttekintés érdekében hosszabb adatsort közlünk.)

4.1.2. Hőmérsékletmérés

A detektorcserével egyidőben hőmérsékletméréseket is végeztünk. (Illetve nem mindig, mert 4 hőmérőt az idén is elloptak.) A mérések közül az utóbbi 10 év adatsorából választottunk ki néhányat, bemutatandó az eredményeket. A hőmérsékleti adatokat elemezve úgy látszik, hogy a barlangba befelé haladva a mért értékek ingadozása egyre kisebb lesz, kivéve a barlang legvégét, ahol a hőmérsékletet a befolyó víz hőmérséklete határozza meg. (melléklet!)

4.1.3. Csepegésmérés

A szokásos mérések közé tartoznak a csepegésmérések is. (Több alkalommal ezt is lehetetlenné tette a "kiesett" gumicső, ... stb.) A csepegésmérési adatok közül azokat ábrázoltuk (melléklet!), amelyeknél nem volt túlfolyás. Jól látszik, hogy egyrészt a nagy szárazság meghatározta a csepegéshozamokat, másrészt a további vizsgálatok feltétlenül szükségesek.

4.2. Megfigyelés

4.2.1. Denevérészlelés

(dr. Lénárt László)

A mérések mellett végzett denevérészlelések adatai azt mutatják, hogy az utóbbi évek emelkedő tendenciája megfordult, ráadásul a csökkenés jelentős. A további vizsgálatok itt is feltétlenül szükségesek.

Denevérszámlálási adatok a Létrási-Vizes-barlangból (1991)

Január 31.

Kistermetű patkós: 56*1	56
Nagytermetű patkós: 18*1	18
Myotis: 22*1,9*2,5*3,2*4,1*7;1*18,1*29	117
Egyéb: 5*1	5
Röpködő: 1*1	1
Hulla: 1*1	1
Összesen:	198

Február 24.

Kistermetű patkós: 56*1	56
Nagytermetű patkós: 12*1	12
Myotis: 16*1, 2*2, 1*3, 1*4, 1*6, 1*8, 1*10, 1*11, 1*14, 1*15	91
Egyéb: 3*1	3
Röpködő: -	-
Hulla: 1*1	1
<hr/>	
Osszesen:	163

Március 25.

Kistermetű patkós: 14*1	14
Nagytermetű patkós: 7*1	7
Myotis: 15*1, 2*2, 2*3, 1*4, 1*5, 2*6, 1*11, 1*13, 1*15	85
Egyéb: 1*1	1
Röpködő: 1*1	1
Hulla: -	-
<hr/>	
Osszesen:	108

Április 27.

Kistermetű patkós: 7*1	7
Nagytermetű patkós: -	-
Myotis: 13*1, 4*2, 1*3, 1*5, 1*8, 1*10	47
Egyéb: 3*1	3
Röpködő: -	-
Hulla: -	-
<hr/>	
Osszesen:	57

Május 28. - | -

Június 29. - | -

Augusztus 14. - | -

Szeptember 20.

Kistermetű patkós: -	-
Nagytermetű patkós: -	-
Myotis: 6*1	6
Egyéb: -	-
Röpködő: 3*1	3
Hulla: -	-
<hr/>	
Osszesen:	9

Október 26.

Kistermetű patkós: 10*1	10
Nagytermetű patkós: 9*1	9
Myotis: 22*1,5*2,1*3,3*4,1*8	55
Egyéb: 1*1	1
Röpködő: -	-
Hulla: -	-
<hr/>	
Osszesen:	75

November 24.

Kistermetű patkós: 8*1	8
Nagytermetű patkós: 1*1,1*2	3
Myotis: 21*1,4*2,4*3,3*4,1*5,1*6	64
Egyéb: 2*1	2
Röpködő: -	-
Hulla: -	-
<hr/>	
Osszesen:	77

Szórványos denevéradatok a Bükkből (1991)

- 01.22. Dorongósi-vny.: - (VI)
- 22. Ilona-küti-vny.: - (VI)
- 25. Gyertyán-völgyi-bg.: - (VI)
- 26. Szt. István-bg.: 2*1 Nagytermetű patkós, 3*1,1*2,1*4 Myotis (LL)
- 27. Szt. István-bg.: 3*1 Nagytermetű patkós, 3*1,1*2 Myotis (LL)
- 02.23. Szepessy-bg.: 2*1 Kis, 2*1 Nagytermetű patkós (LL)
- 28. Szt. István-bg.: 1 Kis, 1*1,1*4 Nagyt. patkós (LL)
- 03.10. Vadmacskás-bg.: - (KJ)
- 15. Nagymezői-hasadékg.: 1 röpködő (KJ)
- 17. Nagymezői-hasadékg.: - (KJ)
- 24. Csókás-réti-bg.: - (KJ)
- 24. Vadmacskás-bg.: - (KJ)
- 03.25. Szt. István-bg.: 3*1,1*2 Nagytermetű patkós (LL)
- 31. Szepessy-bg.: 1 Kistermetű patkós (KZs)
- 05.11. Létrási-Vizes-bg.: 1 (OL)
- 15. Nagymezői-hasadékg.: - (KJ)
- 18. Csókás-réti-bg.: - (KJ)
- 25. Béke-bg. (Nem Bükk!!!): 2*1 Kistermetű, 3*1 Nagytermetű (egy gyűrűzött) patkós (LL)
- 06.06. Nagymezői-hasadékg.: 1 Myotis (KJ)
- 09. Mélysárbérci-zs.: - (KJ)
- 13. Csókás-réti-bg.: - (KJ)
- 15. Létrási-Vizes-bg.: - (BZs)
- 22. Nagymezői-hasadékg.: 1 hulla (KJ)
- 24. Zsendice-bg.: - (KJ)
- 24. Kis Farkas-kői-bg.: 1 hulla, 2 röpködő (KJ)
- 07.04. Csókás-réti-bg.: - (KJ)
- 24. Csókás-réti-bg.: - (KJ)
- 10.13. Csókás-réti-bg.: - (KJ)
- 17. Vénusz-bg.: - (KJ)
- 22. Csókás-réti-bg.: - (KJ)

26. Bükkös-bg.: - (KJ)
 11.02. Nagy Kő-lyuk: 18*1 Nagytermetű, 5*1 Kistermetű patkós, 4*1 Myotis (LL)
 02. Hillebrand-bg.: 2*1 Nagytermetű, 13*1 Kistermetű, 13 db, 3 dm², 10 dm² Myotis, 1 Kis fekete (LL)
 02. Kecske-lyuk: - (LL)
 07. Szt. István: 4 rőpködő, 3*1 Nagytermetű patkós (LL)

Denevérszámlálási adatok a Létrási-Vizes-barlangból (1992)

Január 9.

Kistermetű patkós: 23*1	23
Nagytermetű patkós: 4*1	4
Myotis: 17*1,6*2,3*3,4*4,1*8,1*11,1*18	91
Egyéb: 4*1	4
Rőpködő:	-
Hulla:	-
<hr/>	
Osszesen:	124

Február 14.

Kistermetű patkós: 22*1	22
Nagytermetű patkós: 9*1	9
Myotis: 16*1,1*2,2*3,3*4,1*5,,1*13,1*18	72
Egyéb: 2*1	2
Rőpködő: 3*1	3
Hulla:	-
<hr/>	
Osszesen:	108

Június 24. - | -

Július 5. - | -

Augusztus 9. - | -

November 5.

Kistermetű patkos: 12*1	12
Nagytermetű patkos: 17*1	17
Myotis: 16*1,2*2,2*3,1*4,1*6,1*12	48
Egyéb: 2*1	2
Rőpködő: -	-
Hulla: -	-
<hr/>	
Osszesen:	79

4.2.2. Forrásészlelés
 (Nagy Zsuzsana)

1992-től újabb résszel egészült ki az egyesületünk által végzett karszt-kutatás. A megyében egy éve működő Természetvédelmi Érdekegyeztető Fórum

aktív résztvevőjeként kerültünk közelebb az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatósághoz. A vízbázisok védelméről szóló tanácskozást követően vált nyilvánvalóvá, hogy a Bükk-fennsík karszforrásairól egyáltalán nem rendelkeznek adatokkal. Mivel az egyesület kutatási területén, és annak közelében jónéhány található, s rendszeresen járjuk ezt a területet, felmerült az együtt működés lehetősége.

Az 1992-es évet próbaévnak számítva, március 13-án bejáráson egyeztettük a részleteket. Ezen részt vettek az észleléseket vállaló tagjaink (Szamosi Csaba, File Ferenc, Kovács Zsolt, Egresi Tibor, Bánfalvi Péter, Nagy Zsuzsanna). A megállapodás értelmében havi hozam és hőmérséklet mérést végeztünk a következő forrásoknál:

- Szomorú-völgyi-forrás
- Róka-kút
- Disznós-forrás
- Bolhási-forrás
- Jávorkúti-forrás

és esetlegesen más helyeken is.

A mérésekről eleinte egy példányban készítettünk jelentést, az év vége felé kezdtük regisztrálni saját magunk számára is az eredményeket, ezért használható adatsort még itt nem tudunk közölni. Azonban a majd' egy éves tapasztalat alapján úgy határoztunk, hogy folytatjuk az együttműködést az Igazgatósággal, s az 1993. évre kezdeményeztük a mérések sűrítését (havi 2 alkalom) és megfelelőbb dokumentálását. Valószínű, hogy az 1993. évi összefoglalóban értékelhető adatsor szerepelhet erről a tevékenységünkrol.

4.3. Kísérlet

4.3.1. Víznyomjelzés a Létrási-Vizes-barlangban (Nagy Zsuzsanna)

Egyik, bár szerény bizonyítéka együttműködési készségünknek, de mégis csak az, hogy '92 nyarán segítséget nyújtottunk a Magyar Állami Földtani Intézet "Bükki projekt"-jéhez. A Létrási-Vizes-barlang víznyomjelzéses vizsgálatát Sásdy László irányította, s az eredményről is tájékoztatott bennünket, mely szerint a nyomjelzett víz az Anna-tárho összes forrásában megjelent. Munkájukhoz felajánlottuk további segítségünket.

4.4 Kutatási módszer- és eszközfelfejlesztés

4.4.1. Felszíni geodéziai mérés és akusztikus módszer alkalmazása a Szepessy- és a Lánér Olivér-barlangok összefüggésének kutatására (Kovács Zsolt)

Nyári táborunk egyik szabad délutánján a felszínen összemértük a két barlang bejáratát. Barlangi geodéziai méréseink és felszíni domborzati térkép alapján sejthető volt, hogy a Szepessy-barlang Nyugati-ágának '80-as években megismert új részei, s a Lánér Olivér-barlang járatai erősen megközelítik egymást. Az $M = 1:10000$ méretarányú felszíni alaptérképre feltéve a barlangok járatainak elhelyezkedését, ez a távolság 30..50 m-re volt becsülhető. Mivel pontosabb információkra volt szükségünk a továbbkutatáshoz, Suunto kézi irány- és lejtőmérővel valamint acél mérőszalaggal felszerelve, a két barlang bejárat mérési kezdőpontjaihoz

csatlakoztatott sokszögvonalat mértünk be a felszínen ott, ahol a mélyben a járatok elhelyezkedését feltételeztük. A mérőcsapatot Bogsán Zsolt, Botos Zsolt, Kovács Zsolt és Nagy Flórián alkották.

Az adatok kiértékelésekor a Láner-barlang már korábban bemért sokszög-pontjait egy olyan transzformált koordináta-rendszerben helyeztük el, amelynek kezdőpontja a Szepessy-barlang bejárati kezdőpontjával azonos. A Szepessy-barlang geodéziai mérési koordinátái ismertek, így a két barlang egymáshoz viszonyított térbeli helyzete tetszőleges pontokon meghatározható, a mérési módszerekből adódó pontatlanság szem előtt tartásával.

Lényeges és kissé meglepő eredmény, hogy a Láner-barlang bejárata 28 méterrel északabbra, 451 méterrel nyugat felé, 7 méterrel mélyebben nyílik, mint a Szepessy-barlangé, s a két barlang egyes járatai, kürtői több helyen 10 méternél közelebb vannak egymáshoz.

A két barlang járatainak közelségét más módon is bizonyítottuk. Erre a Létrási-Vizes-barlang IV-es bejárata felfedezésénél már bevált "akusztikus" módszert választottuk. Lényege: a közelinek vélt helyeken előre megbeszélte időben és módon erőteljes kalapácsütéssel jeleket ad az egyik csapat, ekkor az "észlelők" füllelnek. Ezután a két csoport szerepet cserél, s akik eddig figyelték az ütéseket, visszajeleznek.

A nyári táboron megvalósított kísérletnél a Szepessy-barlang Ny-i ága Vizes-szifonjánál helyezkedett el Bátori Károly és két vendégbarlangász, míg a Láner-barlang bontási mélypontjai közelében Botos Zsolt, Kovács Zsolt, Burdiga Zsolt és Reusz Géza. A megbeszélte időpontokban tisztán és erőteljesen hallottuk mindkét oldalon egymás jeleit. Később más összetételű csapatok, egyéb szóbajöhető helyeken többször is megismételték a próbát, s mindannyiszor igazolták az eredményt.

A fenti ismeretek birtokában bátran feltételezhetjük, hogy a két barlang egyes részei egymáshoz pár méteren belül húzódnak, s összebontásuk a közeljövőben megtörténhet. Ezen patakhordalékkal, mészkőtörmelékekkel eltömődött átjáró(k) kibontásával egy közel 2 kilométer összes járathosszúságú rendszer válna járhatóvá.

4.4.2. Eszközeink

(Veres Imre)

Ez évben egyesületünk technikai felszereltsége három új, fontos tétellel gyarapodott:

- aggregátor: nagy szerepet szánunk neki a ház körül és barlangban, felszínhez közeli műszaki tevékenységek áram ellátásában. A készülék a Barlangi Mentők Észak-magyarországi Egyesületének tulajdona, amit egyesületünknek használatra adott át.

- akkumulátoros fűró: új - függőleges(!) - perspektívákat nyit meg számunkra a barlangkutatózásban. Segítségével meggyorsítottuk a biztonságos barlangjáráshoz szükséges nittelések elvégzését.

- 400 méter kötél: tárolásáról gondoskodtunk, elsősorban zombolyozó túráinkhoz vesszük igénybe.

Ezekkel a technikai eszközökkel egy eredményekben gazdagabb évnek nézünk elébe. Reméljük.

5. Dokumentációs tevékenység

5.1. Nem új feltárásokra vonatkozó leírások, térképek és fotódokumentációk

5.1.1 A Balekina-barlang (5372/95) térképezése (Kovács Zsolt)

A barlangot az NME TDK Barlangkutató Csoport tárta fel 1979-ben. A megismert részekből 1980-ig 250 m-t mértek fel, alaprajz és függőleges metszet, valamint geológiai információkat is tartalmazó bejárési útmutató készült (Beszámoló az MKBT 1980. évi tevékenységéről, 188-191. oldal). A későbbiekben számottevő dokumentációs munkát a feltárók nem végeztek. A barlang bejárati szakasza a 80-as évek végére eltömődött.

Csoportunk tagjai szeretnék volna megismerni a - leírások és elbeszélések alapján számos érdekességet rejtő - barlangot, ezért 1990 márciusában újraindították a bejáratot. A többszöri bejárás után vetődött fel az újratérképezés ötlete, mivel a TDK csoport által készített változat - bár a barlangban való eligazodást segíti - nem tükrözi az üregrendszer valódi arculatát. A járatoknak mintegy felét ábrázolja, sematikusán, többnyire csak az oldalfalakat bemutató, helyenként megtévesztő módon. A geodéziai mérést 1992 márciusában kezdtük meg, miután a Bükki Nemzeti Park Igazgatósága anyagi támogatást is kilátásba helyezett (árajánlatot kért) a munka elvégzéséhez. Bár később elállt ettől a szándékától, nem adtuk fel, amit elkezdtünk.

A felmérést előre kijelölt, állandósított sokszögpontok mentén végeztük. A poligonoldalak helyzetét függőkompasszal, fokívvel, acél mérőszalaggal határoztuk meg, az elérhető legnagyobb pontosság igényével, többszöri leolvással. A mérési jegyzőkönyvbe vezetett adatokat számítógépen dolgoztuk fel, előállítva a sokszögpontok helyi koordinátáinak táblázatát. Második barlangi munkafázisban a felmért járatokról $M = 1:200$ méretarányban a részleteket is visszatükröző alaprajz készült.

Nyári táborunk végéig a Balekina-barlangban 94 poligonoldalt mértünk le, amelynek összes hossza 406,51 méter. A mérés pontossága megfelelő. Egy 90 méter hosszban, 19 törésponton átvezetett bezáródó poligonhurok záróhibája 12 cm ferde távolságnak adódott. Nincs még felmérve négy oldaljárata, ezek becsült hossza 160-180 méter.

Jelenleg készül a felmért részekről a mérethelyes helyszíni vázlatrajzok alapján a vízszintes vetület tisztázati rajza. A barlang teljes felmérését, az oldalnézetek és keresztzelvények megrajzolását az idén szeretnénk befejezni.

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület

Miskolc

Arajánlat

Készült a Bükki Nemzeti Park Igazgatósága részére a **Balekina-barlang** (kataszteri szám: 5372/95) geodéziai mérési és térképezési munkáihoz, egyéni kalkuláció alapján.

A számítás alapja:

- a barlang **hossza**: 300 m vázlatosan felmért (NME TDK csoport - 1979-80, 200 m becsült: összesen **500 méter**
- **óradíj** minden tételre egységesen 100 Ft.

A munkák részletezése:

1. Barlangkiépítés munkavégzéshez kötéltechnikával		
Anyagköltség:		14 000. Ft
Díj:		2 000. Ft
(időnorma: 10 óra)		
2. Geodéziai mérés előkészítése: poligonkitűzés, pontjelölő szögek elhelyezése		
Anyag:		900. Ft
Díj:		7 500. Ft
(in.: 25 ó.)		
3. Geodéziai mérés függókompasszal, fokívvel és acél mérőszalaggal		
Anyag:		---
Díj:		19 500. Ft
(in.: 65 ó.)		
4. Koordinátaszámítás, poligonmenet felrakás		
Anyag:		300. Ft
Díj:		1 200. Ft
(in: 12 ó)		
5. Alaprajz, oldalnézet, keresztmetszvények helyszíni felvétele (M=1:200)		
Anyag:		700. Ft
Díj:		18 000. Ft
(in.: 90 ó.)		
6. Irodai térképszerkesztés, összerajzolás		
Anyag:		2 000. Ft
Díj:		3 000. Ft
(in.: 30 ó.)		
Összesen:	Anyagköltség:	17 900. Ft
	Díj:	51 200. Ft

	nettó:	69 100. Ft
	AFA 25%:	17 275. Ft

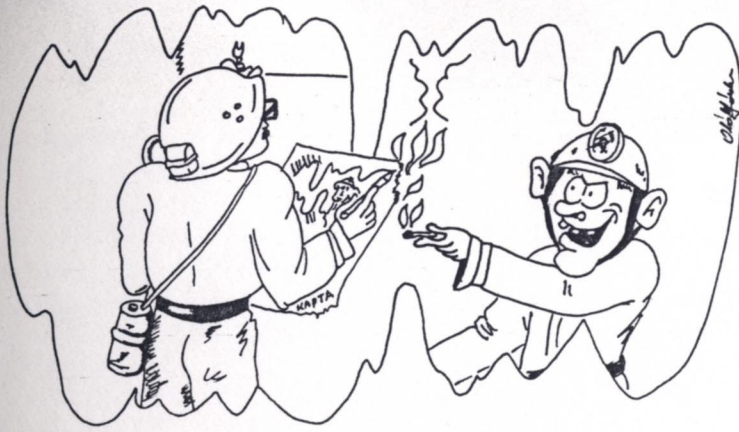
		86 375. Ft

Összeállította:

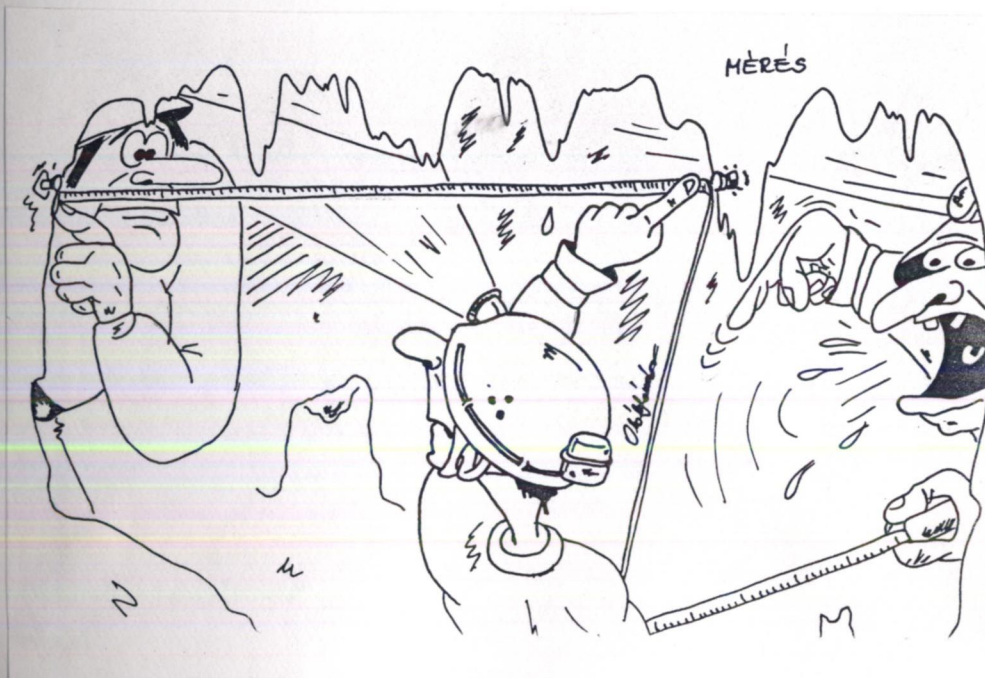
Kovács Zsolt okl. bányageológus-mérnök
MLBE titkár

Miskolc, 1992. március 11.

TÉRKÉPEZÉS, TÉRKÉPKÉSZÍTÉS

Térképezés a Balekina-barlangban
(Kovács Attila)

5.1.2. A Szepessy- (Létrás-tetői-) barlang (5372/3) (Kovács Zsolt)

A barlang felmérésének előzménye a Nyugati-ág végén, a Homokszifon utáni részek 1984. évi feltárása volt. Az újonnan megismert részeket nem tudtuk kapcsolni az 1962-65. között végzett, bizonytalan pontosságú felméréshez, mivel arról csak egy vázlatos alaprajz maradt fenn napjainkra.

1992-re végeztünk a barlang főjáratainak geodéziai felmérésével. A munka itt is a legnagyobb pontosságra törekvés igényével folyt. Allandósított mérési pontokat alakítottunk ki, majd függőkompassz, fokív és acél mérőszalag segítségével mértünk. A végigvezetett poligonhálózat hossza 1173,4 méter. Ebből a lejárati aknarendszer 183,0, a Nyugati-ág az új részekkel 830,6, a Keleti-ág 159,9 méter. A legnagyobb bemért mélység -142,47 méter, a Tó szintje fölött. Ehhez adódik még a hatvanas években búvárok által mért 15,5 méter vízszint alatti mélység, ezzel összesen 158,0 méter adódik a régebbi 165,5 helyett. Feltehetően még az idén pótoljuk néhány elmaradt mellékág (Kristálytavi-, Tündértavi-, Morgó- és Borsó-ágak felmérését, amelyek becsült összhossza 300 méter.

Elkészült az eddig felmért részek részletes koordinátajegyzéke is, mely csoportunk adattárában lelhető fel. A felmért poligonhálózatot a gépre vitt mérési adatok alapján számítógépes programmal ábráztuk, s evkönyvünkben is bemutatjuk. Folytattuk a barlang vízszintes vetületének megrajzolását, eddig a lejárati aknarendszer ill. a Tábor-terem és a Nagy-baldachin közötti szakasz alaprajza készült el.

5.1.3. A Szepessy-barlang Borsós-ága (Veres Imre)

A nyári táborunk ideje alatt a Borsós-ág végén levő Névtelen-kürtő ki-mászásával is foglalkoztunk.

A Borsós-ágról többen tudnak, de az ott jártak száma igen csekély, s pontos térkép sem készült róla. Lévéen, hogy a Nagytufa-gáttól kell fel-mászni szintben 50 métert, technikailag viszonylag nehéz feladat. A becsült összhossza kb. 250..300 m volt, a pontos felmérést az év utolsó szakaszában fejeztük be.

5.1.4. Szepessy-barlang Ny-1 ág, Site-kürtő (Veres Imre)

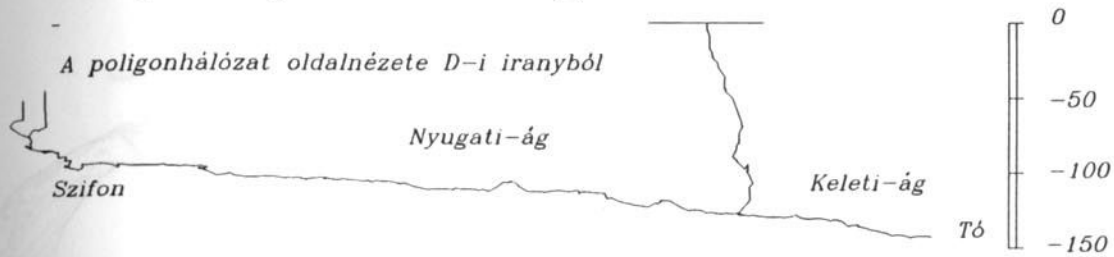
Az időjárásnak köszönhetően a Nyugati-ág végén levő szifon leszáradt, ezáltal öt év után ismét lehetővé vált számunkra a bejutás.

Mihelyt tudtunk, egy mászó csapatot szerveztünk kürtömászásra, hiszen munkaterület volt bőven. Sajnos csak egy partira kerülhetett sor, a szifon visszazárt. Akciónk mégis sikeres volt, köszönhetően a szerencsés választásunknak. Ugyanis a kiszemelt kürtőről kiderült, hogy ez van legközelebb a Láner Olivér-barlanghoz. Becslésünk szerint 6..8 méter a különbség. Időhiány miatt sajnos nem tudtuk felmérni a járatot, csak egy vázlatot készítettünk.

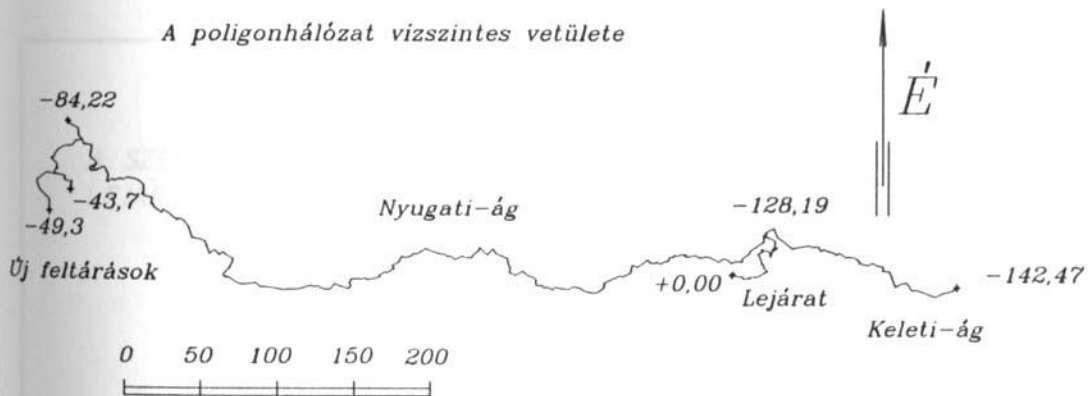
Sikeres mászásunkkal egy újabb összekötési pontot találtunk a Szepessy- és a Láner O.-barlang között.

Szepessy-barlang

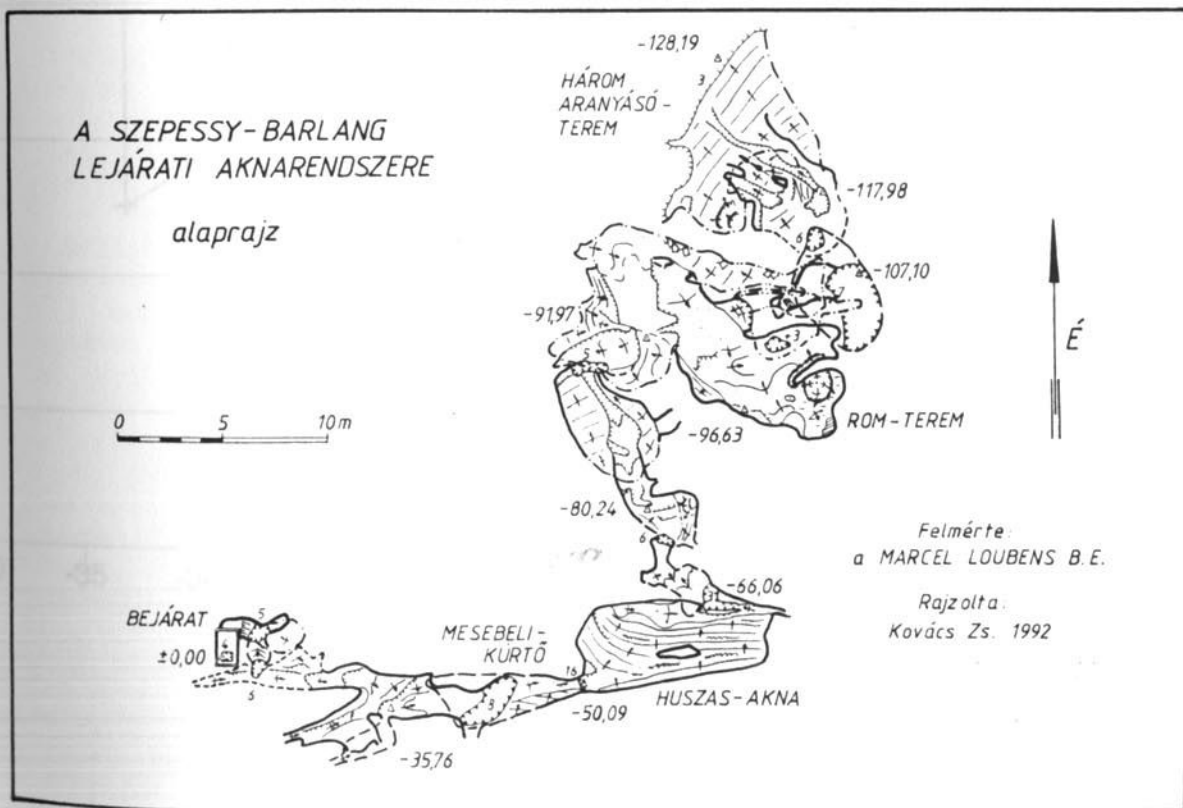
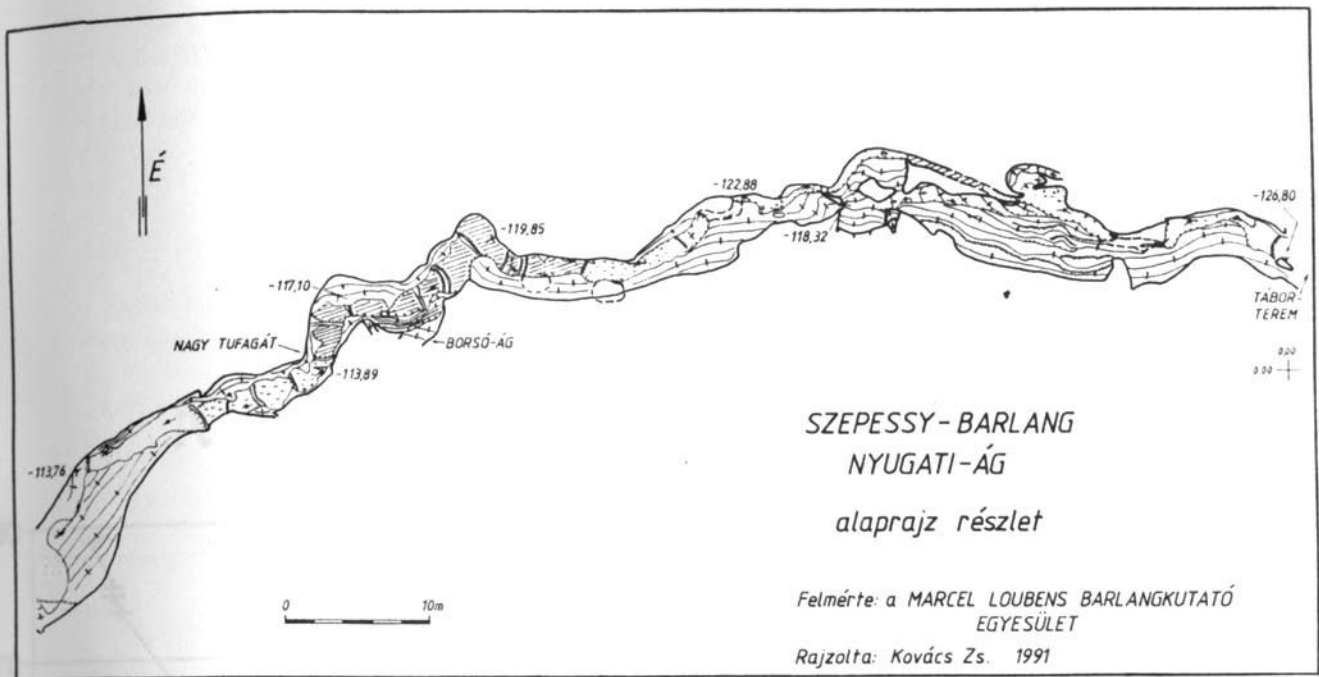
A poligonhálózat oldalnézete D-i irányból

A poligonhálózat vízszintes vetülete

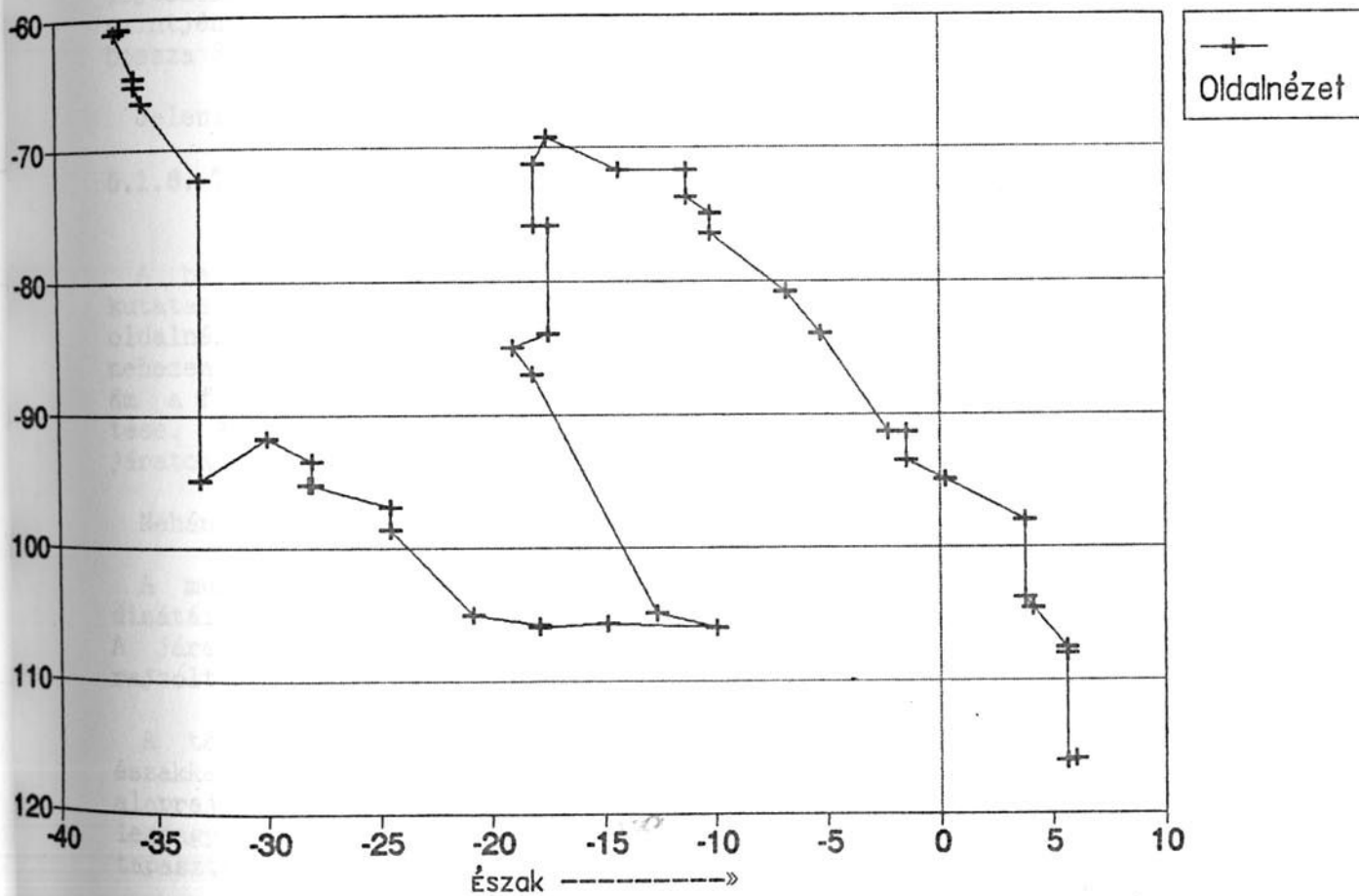

Felmérte: a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület 1984-92

A Szepessy-barlang Borsós-ága

A felmérési poligonmenet

5.1.5. Térképezés a Lánér Olivér-barlangban (5372/49) (Kovács Zsolt)

A barlangról 1992 elején elkészült a 215-035° irányú vetületi oldalnézet tisztázati rajza, amelyet $M = 1:200$ méretarányú, mérethelyes helyszíni rajzok alapján készítettünk (a koordinátajegyzéket és az alaprajz első változatát korábbi evkönyvünk tartalmazza). Megfigyelhető, hogy a kifejezetten bonyolult járathálózattal rendelkező üreg aknáit, folyosóit - főként az 1985-ben feltárt új részek - egy kb. 035/60° dőlésű zónában helyezkednek el, amely hegyesszöget zár be a bizonytalanul észlelhető közetrétegzési felületekkel.

Bemértük a barlang jelenlegi legalsó részét, ahol az utóbbi két év bontási munkái következtében néhány méteres előrehaladás történt. A már korábban elkészült alaprajz és oldalnézet -82,1 méterig mutatja be a járatot. Ez egy vesztett mérési pont szintje volt, így a legalsó - -72,15 m-nél levő fix ponttól kezdve négy poligonhosszat vettünk fel. Szintén vesztett pontos módszerrel dolgoztunk, mérőeszközeink Suunto kézi irány- és lejtőszögmérők ill. acél mérőszalag voltak. A legalsó pontot a bontás talpszintjén vettük fel. Az ilymódon felvett szakasszal a barlang felmért hossza 335,0 méter, mélysége 89,3 méter.

Jelenleg készül a barlang térbeli ábrázolású rajza, illetve térmodellje.

5.1.6. Térhatású rajz a Lánér Olivér-barlangról (Ferenczy Gergely)

A barlang a '84-es nyári tábor, és a '85-ös bejutás óta is folyamatos kutatás tárgya volt, sőt még ma is az. Az elkészült alaprajz, illetve oldalnézet, bár pontos és részletgazdag, az egymást fedő járatok miatt nehezen áttekinthető. Ezért látszott indokoltnak egy kevésbé részletgazdag, ám a fő aknák térbeli elhelyezkedését jól láttató térhatású rajz elkészítése. A térbeli ábrázolási mód az elhelyezkedésen kívül jól mutatja a járatok irányát is.

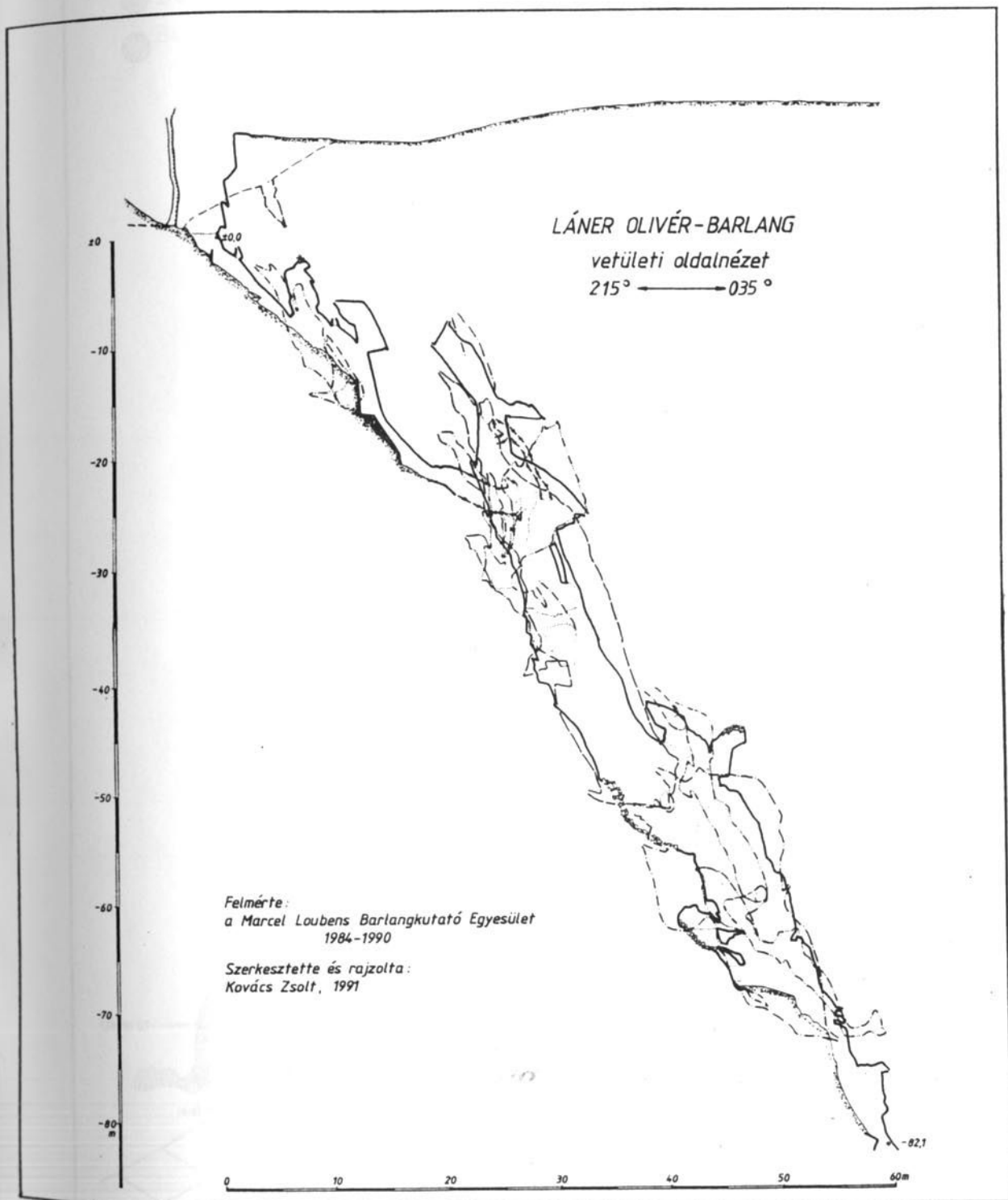
Néhány szó a munkáról:

A munka kiindulási alapja a barlang mérési jegyzőkönyve (pontok koordinátái), és a barlang alaprajza és oldalnézete volt (Kovács Zsolt nyomán). A járat alakját és nézeti képét mintegy 110 szelvényvázlat alapján rajzoltam meg.

A térkép koordinátatengelyei, a függőleges illetve a két vízszintes - északkelet-délnyugat, északnyugat-délkelet - mentén hossztorzulás nincs. Az alaprajzi főtengelyekkel szöget bezáró közttes tengelyeknél azonban van. A legnagyobb rövidülés az E-D, a legnagyobb hosszabbodás a K-Ny tengelyen tapasztalható.

A munka a koordináták átszámításával kezdődött. A pontok koordinátái ugyanis az E-i és D-i tengelyre voltak számolva. Ezután kiszerezhető volt a térbeli poligonhálózat, majd a barlang alaprajzát torzítottam a nézeti képnek megfelelő mértékben grafikus úton. Az alaprajzról hiányoznak a nézeti képen nem látható (takart) járatok. Mindezt követte a helyszíni szelvényezés, majd a megrajzolás.

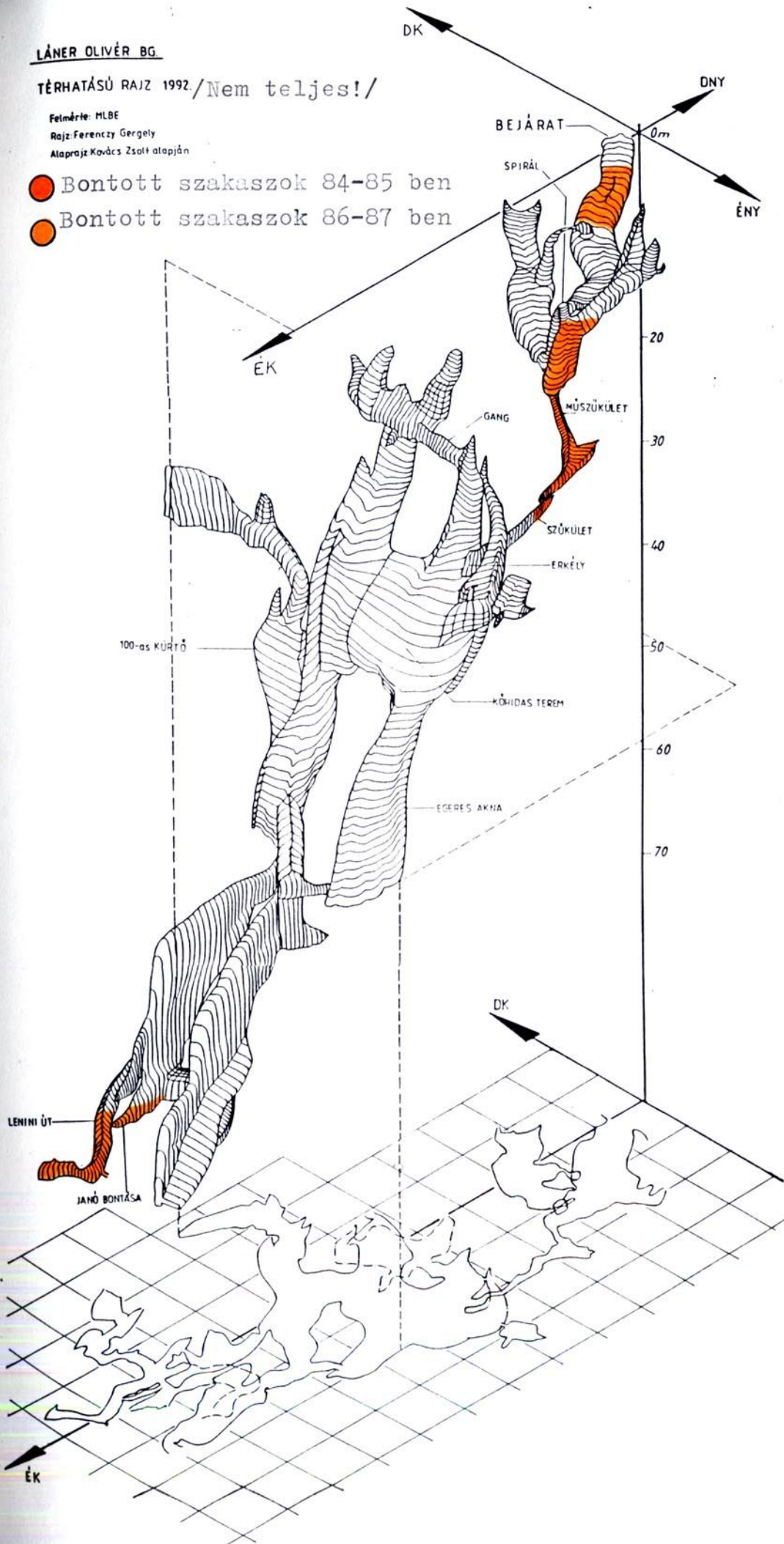
Megjegyzés: az Evkönyv lezárásáig a térképnek csak egy része készült el.

LÁNER OLIVÉR BG

TÉRHATÁSÚ RAJZ 1992 /Nem teljes!/
Felmérte: MLBE
Rajz: Ferenczy Gergely
Alaprajz: Kovács Zsolt alapján

- Bontott szakaszok 84-85 ben
- Bontott szakaszok 86-87 ben

A térhatású térkép készítése közben
(Nagy Zsuzsanna)

Hiányzik az agyagos Nagy-bontás 30 méteres szakasza és a Csúszda jobb oldali kürtője. Az alaprajzon csak ez utóbbi van rajta. A színezett járatrészek a bontott szakaszokra hívják fel a figyelmet.

5.1.7. Alaprajz részlet a Létrási-Vizes-barlang Vértes-ágáról (Kovács Zsolt)

Egyesületünk 1983. nyarán Szenthe István vezetésével elkezdte a Létrási-Vizes-barlang geodéziai újrafelmérését és térképezését, a ma ismert térkép-változatoknál jóval pontosabb, információgazdagabb felvétel érdekében.

A közös munka csoportunk és Szenthe István között támadt nézeteltérés miatt megszakadt.

A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület kutatói által önállóan felmért és térképezett szakasz egy részének eddig kéziratban meglévő, M = 1:200 méretarányú alaprajzáról 1992-ben kiigazított tisztázati rajz készült, amelyet evkönyvünkben kicsinyítve, a mellékelt ábrán mutatunk be.

5.1.8. A Viktória-barlang (5392/36) (Kiss János)

A barlang bejárata Miskolc-Tapolca autóbussz-végállomásáról nyugat felé indulva, mintegy egykilométeres gyaloglással érhető el. A Kobánya út házait elhagyva a Nagykömázsa-hegyre vezető földútra kell rátérni. Az utat keresztező villamos távvezetékkel kissé vissza, a földút jobb oldalán, húsz méter átmérőjű víznyelőtöbör aljában találjuk a bejáratot.

A szűk bejárat után a 8 méter mély, 1-1,5 méter átmérőjű akna aljára kötél segítségével érünk le. Ezután lépcsőzetesen lefelé vezető folyosón a Nagytenplomba jutunk. Balról agyagos oldalág csatlakozik be, a végén két cseppköves, felfelé vezető kürtő látható. Rövid, kanyargós járatrész után érünk a Paraszt-tanya nevű termecskébe. Ezután az Arany-kanyon 8-15 méter magasságú folyosóján a Sváb-terembe jutunk. A teremből a Nagy-kanyon eróziós, meanderező, 15-20 méter magasságú cseppköves hasadékjárátán megyünk tovább. Jobbról a folyosóba a barlang legnagyobb oldalága csatlakozik. A Nagy-kanyont követő sáros terem után bukkan fel az első szifon, majd ezen, vagy ennek kerülőjárátán érjük el a jelenlegi végpontot jelölő vizes szifont. Továbbhaladni csak a vízszint további lesüllyesztésével lehet.

A barlang járatairól térképvázlatot készítettünk. Az irányokat tájolóval mértük, a hosszakat becsléssel állapítottuk meg.

Feltétlenül érdemes további kutatásokat végezni a barlangban!

5.2. Film

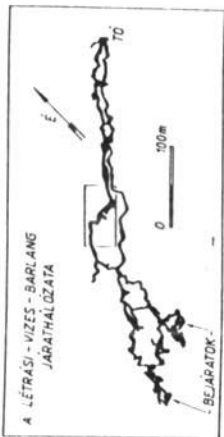
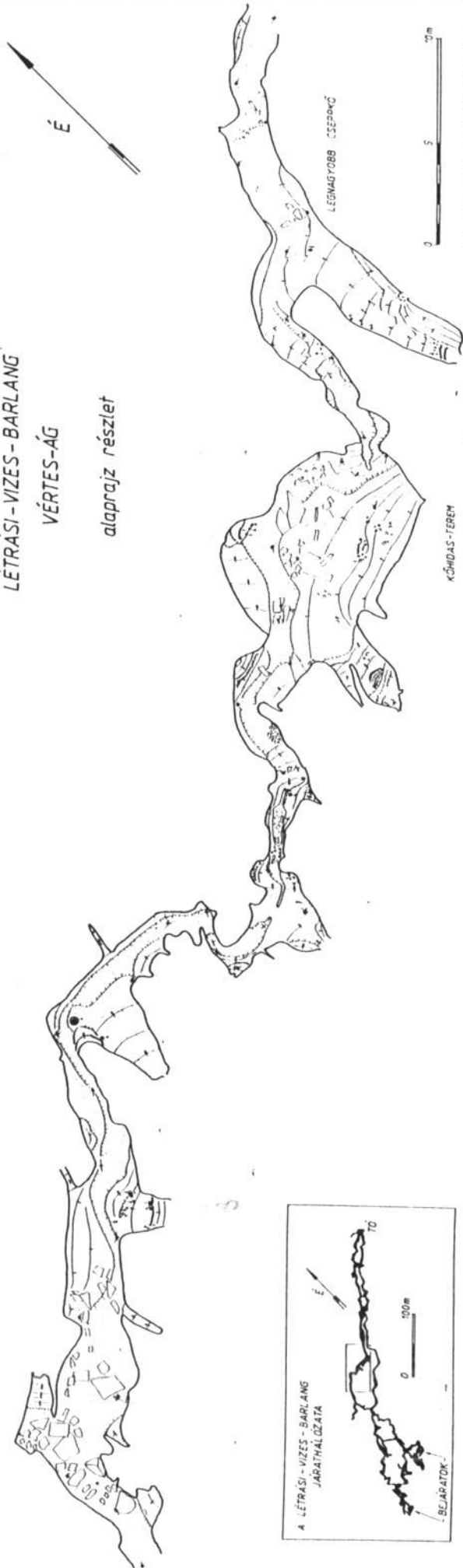
5.2.1. Videofelvételek a bükk-fennsíki barlangokról (Nagy Zsuzsanna)

A fényképezőgép után sokan szeretnének az egyesületben kamerával is bányászni. Eddig sajnos ez irányú pályázataink nem hoztak sikert, azonban Kutas Tamás és ifjúsági tagjaink (Lipták Roland és Apró Zoltán) ügyességüknek köszönhetően két különböző úton is sikerült 1992-ben felvételeket készítenünk néhány barlangról. Ezek a következők:

LÉTRÁSI - VIZES - BARLANG

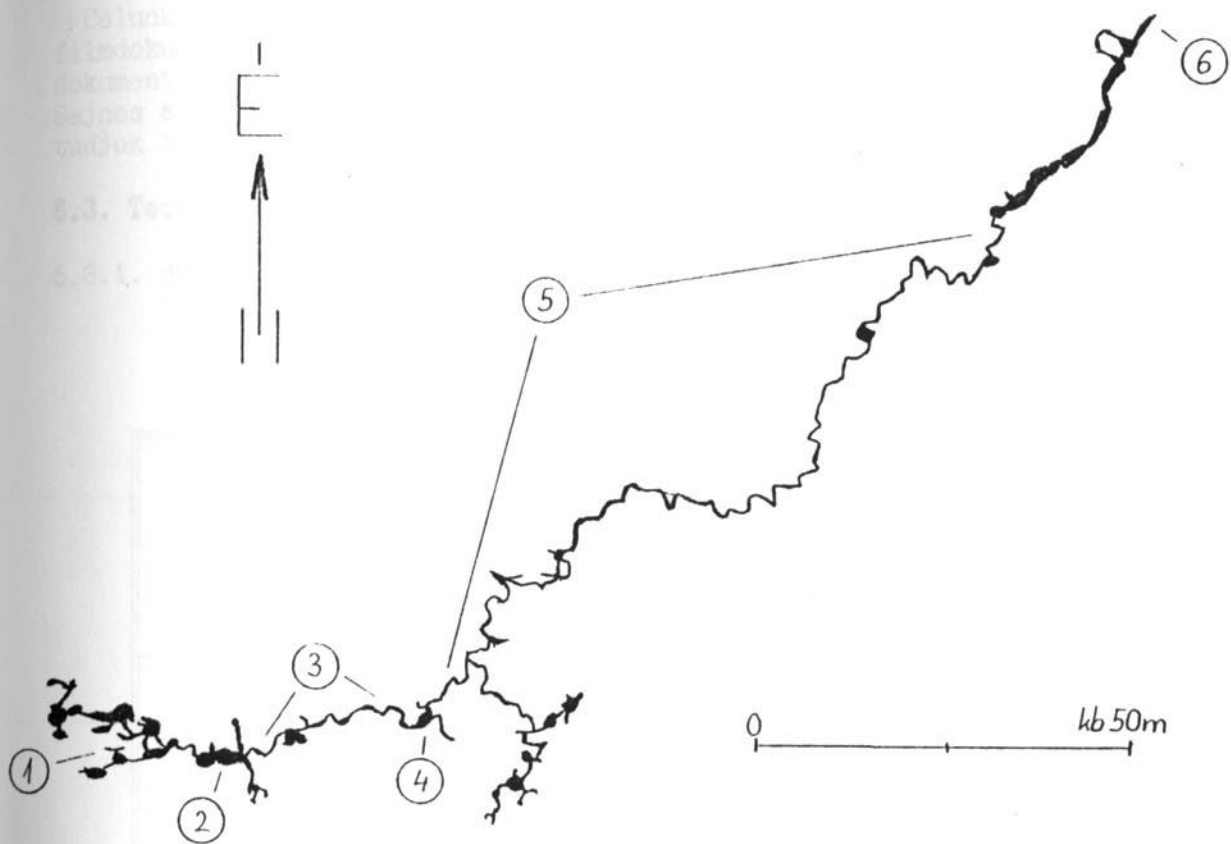
VÉRTES-ÁG

alrajz részlet

Felemérte: a MARCEL LOUBENS B. E.
Rajzolta: Kovács Zs. 1984, 1992

VIKTÓRIA BARLANG
/JÁRATVONAL VÁZLAT/

- 1 BEJÁRAT
- 2 PARASZTI-TÁNYA
- 3 ÁRANY-KANYON
- 4 SVÁB-TEREM
- 5 NAGY-KANYON
- 6 VIZES SZIFON

FELMÉRTE: KISS JÁNOS
TAHY TAMÁS

1992 NOVEMBER 24

- Létrási-Vizes-barlang
- Szepessy-barlang
- Nyelesgambi-barlang
- Vénusz-barlang

Célunk az, hogy az általunk kutatott barlangok készülő törzkönyveihez filmdokumentációt is összeállítsunk az évek során. Ez egyfajta állapotdokumentáció, valamint ismeretterjesztő és oktatási anyag is lenne egyben. Sajnos a filmek elkészítésének ütemezését csak a jóindulatú felajánlásokhoz tudjuk igazítani.

5.3. Technikai adatok

5.3.1. Bükki barlangok beszerelési vázlatatai (Veres Imre)

Bányász-barlang

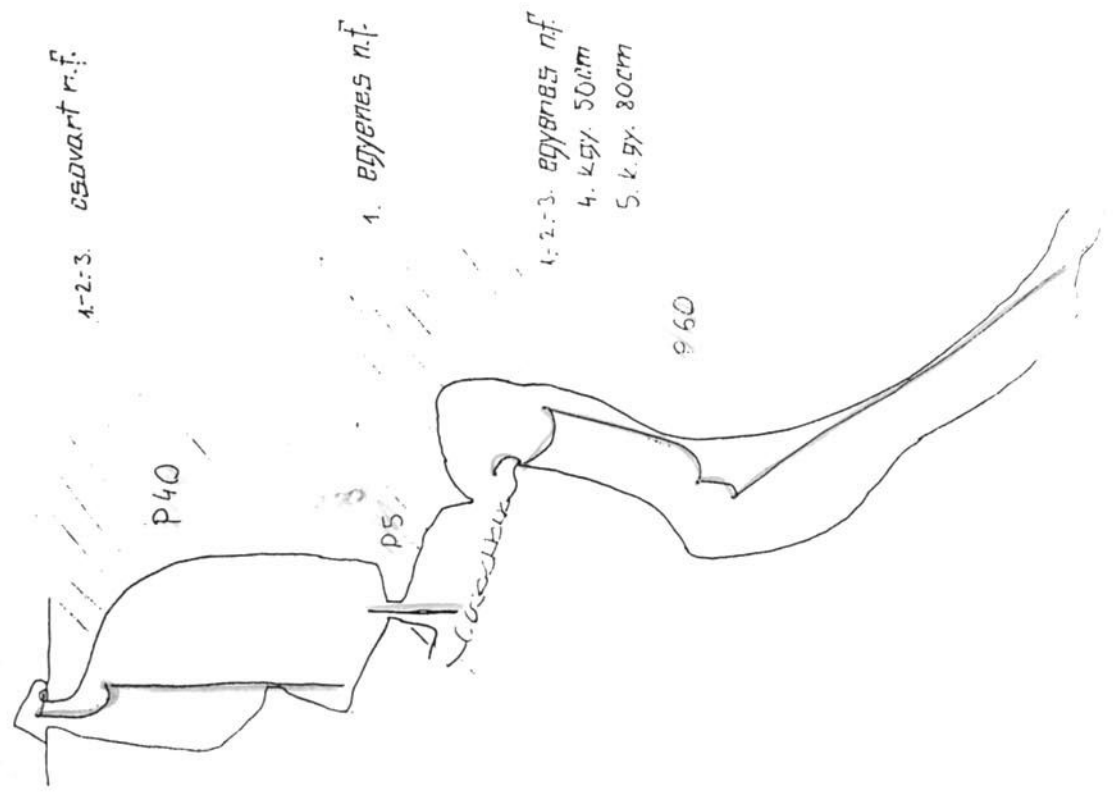
I. akna	Kh 2		jobb oldali kőről CsN
	E 4		szemben CsN
	E 36	K 40	enyhe aláhajlásban CsN
II. akna	E 5	K 5	EN - szükület
III. akna	Kh 2		EN
	E 8		EN
	E 10		EN
	E 6		Kgy. 0,5 m cseppköbe fűzve
	E 30	K 60	Kgy. 0,8 m szálköre akasztva

Speizi-barlang

Hágcsós-terem	Kh 2		CsN
	E 16	K 18	Kgy 1 m

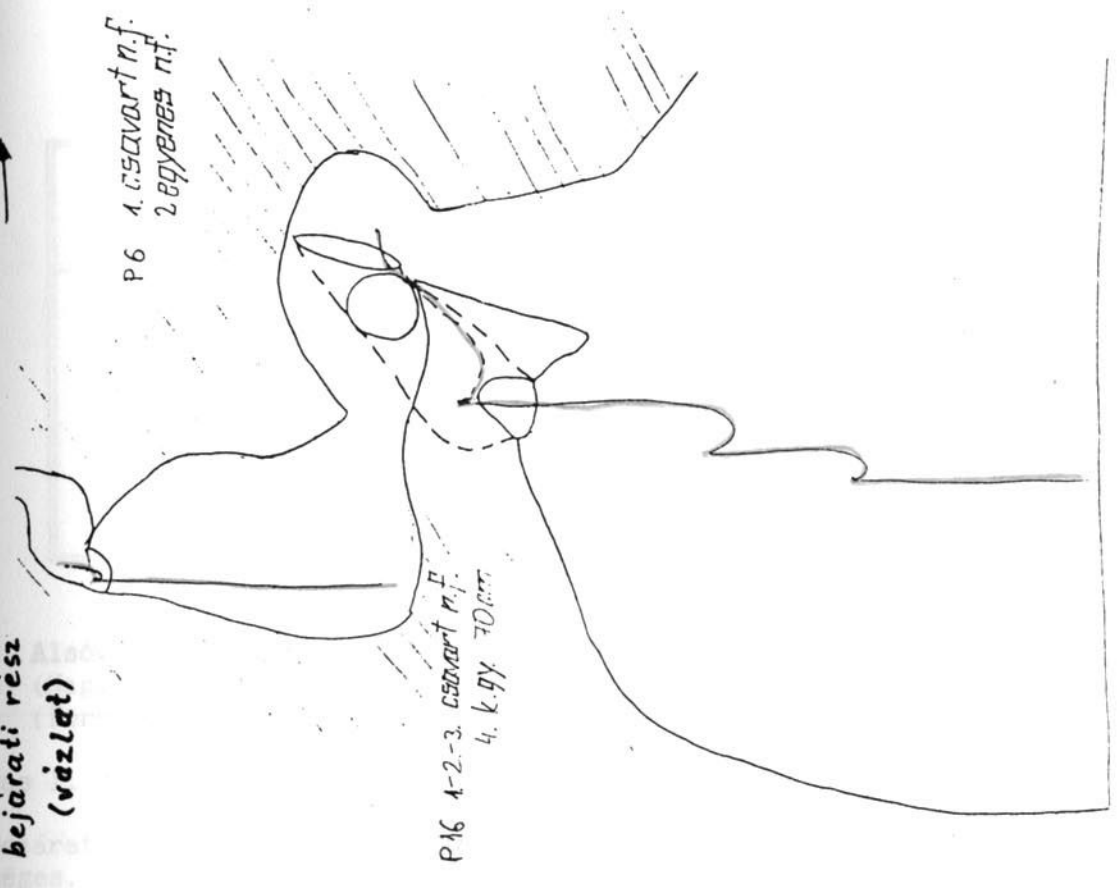
Bányász - bg. (vázlat)

ÉNY — DK

Jávorkúti - vízny. - bg.
bejárati rész
(vázlat)

NY — K

Jávorkúti-viznyelő-barlang

I. akna	Kh 2,5		EN
	E 6	K 8,5	EN
II. akna	Kh 4		CsN
	E 6		CsN
	E 4		CsN
	E 6	K 20	Kgy 0,7

5.3.2. Alsóhegyi barlangok beszerelési vázlatatai

(Nagy Zsuzsanna, Bátori Károly)
(Ferenczy Gergely, Vadász István)

Baglyas I. zsomboly (-25 méter)

A bejáratnál 2 db nitt található, nittfülekkel. A nitteig bevezető szár szükséges. Ezzel együtt P30 m. Egy 20..22 méteres aknán egy nagy terem törmelékletjére érkezünk. A terem legalján egy szűk, lapos járat indul. A Kósa-féle könyvben két térkép is található róla, azonban az egyik nem pontos (megítélésünk szerint).

(F.G., V.I.)

Baglyas II. zsomboly (-30 méter)

Nittekét nem találtunk, természetes kikötést használtunk. Az első akna megosztása indokolt lenne. Az akna kb. 15 m, P20 m. A II. aknánál, szintén természetes kikötést használtunk, mélysége kb. 7..8 m, P10 m. Szép cseppköves barlang.

(F.G., V.I.)

Barát-zsomboly (-55 méter)

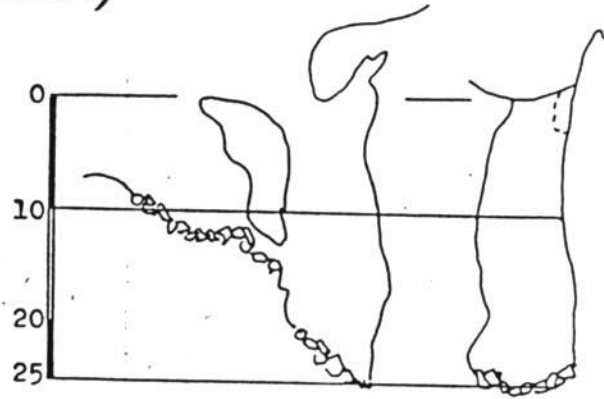
A bevezető szár az akna D-i oldalán levő természetes kikötési ponttól (fától) indul. Kb. 3 és 25 méteren egy-egy megosztás (nitt) található. A bevezető szárral és a két nittel együtt P60 m. A nittfülek benne vannak. Maga az akna kb. 50 m, és igen impozáns.

(B.K., F.G., V.I.)

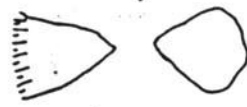
Dubová (Tölgyesi-) zsomboly (-75 méter)

A bejáratnál semmiféle mesterséges kikötési pont nem található, és a bejárat jellegéből következően nem is helyezhető el. A beszálló kötelet egy közeli fáról lehet indítani. A bejáratától kb. 7..8 méterre egy megosztás található (nitt, füllel). Innen még kb. 45 méteres erszkedés a 2. akna aljáig. A bejáratától idáig P60 m. A 3. számú aknánál sem természetes, sem mesterséges kikötési pontot nem találtunk. A kötélvégeket összekötöttük. Innen P20 m, a 6. sz. akna aljáig. Az 5. sz. aknába a 6. alján levő kis

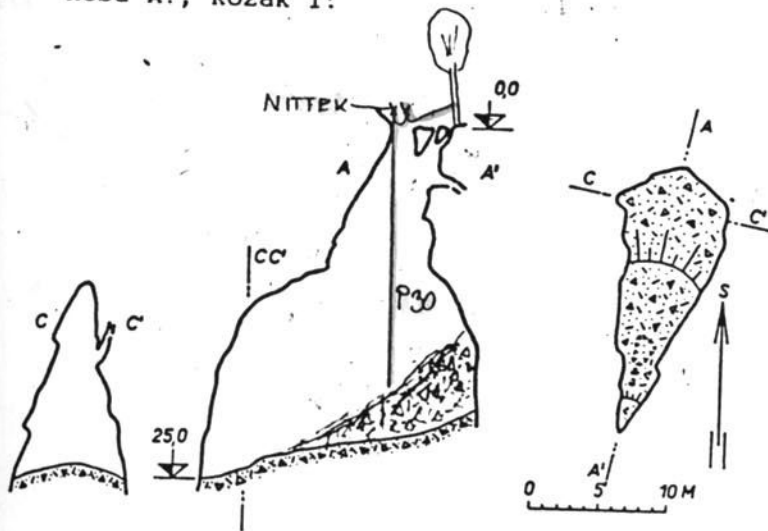
Baglyas I. - zomboly

Felmérte: METEOR, 1959.
 Felmérte: Kósa A., Kozák I:

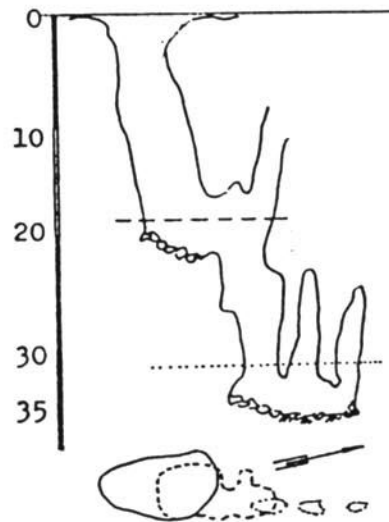
1

V. Stárka, 1963.

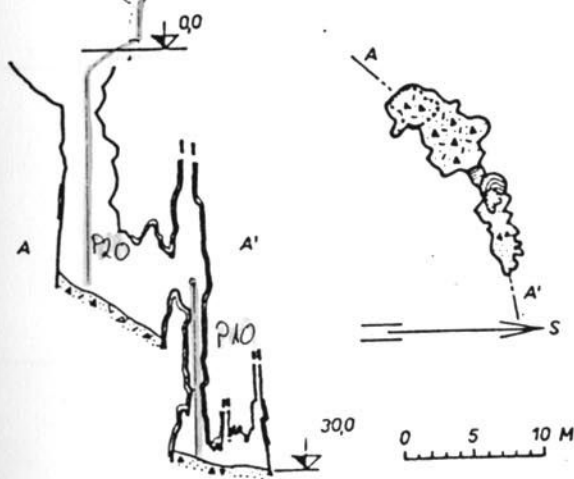
2

Baglyas II. - zs.

1

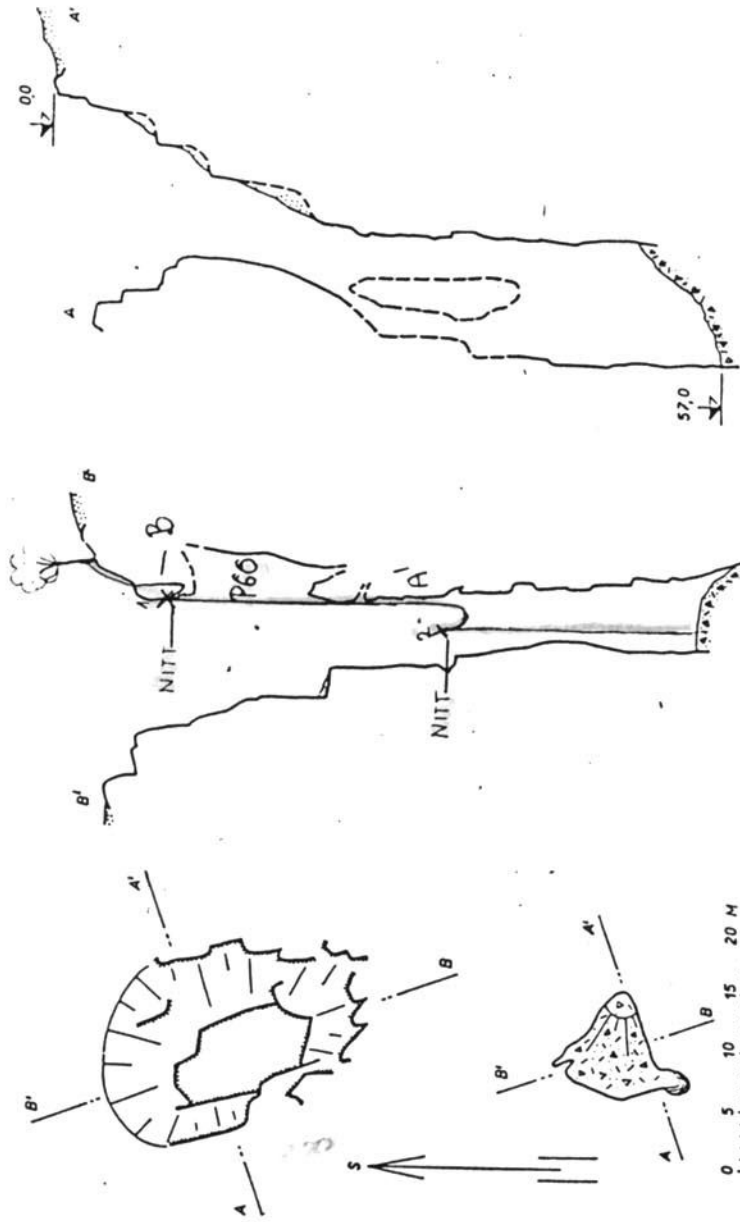
Felmérte: METEOR, 1959.
Kósa, A., Kozák I.

2

V. Stárka, 1963.

Barát-zsomboly

2

J. Hromas 1967

Marcel Lou

attalason, J.

(F.G., V.I.)

Partós-zsomboly

A bevezető
szükséges.

kb. 20..22 méter

(B.K., F.G.)

Partós-zsomboly

Bezárló

árnyékos

negosztást

(kb. 20..22 méter)

kb. 1,5..2 méter

itt is benne

II. szakasz

felső szakasz

vezető-akna

egy kb. 10 méter

van a végén

II. szakasz

negosztás

(bejárat

rész)

(F.G., V.I.)

Ortóg-zsomboly

A barlang

kb. 55..57 méter

hosszú, amely

bejáratnál

négyzetes

nyílással

kezdetét

kb. 15..17 méter

szélességre

(N.Zs., B.K.)

Pipa-zsomboly

Bezárló

nyílás

szélessége

kb. 2 méter

(F.G., V.I.)

(F.G., V.I.)

(F.G., V.I.)

(F.G., V.I.)

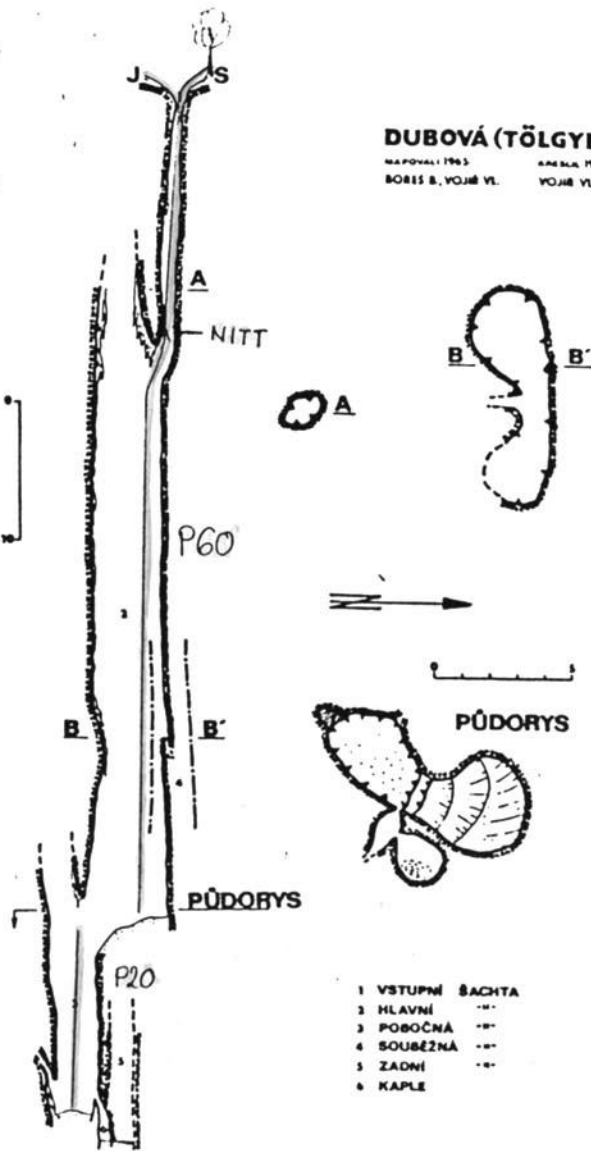
(F.G., V.I.)

(F.G., V.I.)

(F.G., V.I.)

DUBOVÁ (TÖLGYESI)

MAPONAL: 1963
KAPALA: 1973
BORIS S. VOJNE VL. VOJNE VL.

- 1 VSTUPNÍ ŠACHTA
- 2 HLAVNÍ
- 3 POBOČNÁ
- 4 SOUBĚŽNÁ
- 5 ZADNÍ
- 6 KAPLE

átbújáson juthatunk.
(F.G., V.I.)

Fertés-zsomboly (-37 méter)

A bevezető szárral és a két beszálló nittel együtt kb. 30 m kötélt szükséges. A nittfülek benne vannak. Az akna nincs megosztva, mélysége kb. 20..22 méter. A barlang alján egy szép cseppköves terem található.
(B.K., F.G., V.I.)

Kettős-zsomboly (-72 méter)

Beszálló nitt nincs. A köteleket a D-i bejárat K-i szélén levő fához érdemes kötni, ekkor ugyanis az akna szélétől kb. 1,5 méterre egy megosztást (nitt, füllel) lehet találni. P30 méter. A tényleges ereszkedés 20..22 méter. A II. szakasz tovább vezető járata a bejárat akna aljától kb. 1,5..2 méterre, fent a falon indul. Itt 2 db nitt található, a fülek itt is benne vannak. Lejjebb több mesterséges megosztást nem találtunk. A II. szakasz bejáratánál és kb. 15 méterrel lejjebb egy-egy szűkület van. A felső szűkület alatt kb. 3..4 méterrel el kell térni jobbra, mert a tovább vezető akna pár méter múlva véget ér. Az alsó szűkület alatt kb. 12 méterre egy kb. 10 méteres, majd rögtön utána egy kb. 6 méteres akna található, itt van a végpont is. (Ezekbe az aknába kötélt feltétlenül kell, de a II. szakaszon végig ajánlott!) A 10 méteres aknánál egy természetes megosztás (cseppkő) található. A II. szakasz teljes hosszára P60 m. A bejárat rész látványos, de az alsó szakasz szinte végig szűk.
(F.G., V.I.)

Oriás-zsomboly (-100 méter)

A barlang egy berogyással kezdődik. Ennek aljából indul egy kb. 55..57 méteres akna. Az akna bejáratáig nem szükséges, de ajánlott a kötélt, ami egyben a bevezető szár (kb. 20 m) feladatát is ellátja. Az akna bejáratánál 1 db nitt található. Ettől a ponttól kb. 4..5 méterre egy mesterséges megosztás (nitt) van. Innen továbbereszkedve érjük el az igen impozáns term alját (kb. 68..70 m). Az alsó aknához egy meredek omladék-lejtőn juthatunk. Lefelé menet 3 db nittet találunk a falon. A 3. nittől kb. 15..17 méteres ereszkedéssel érjük el a barlang végpontját. A nittfülek mindenütt benne vannak. A szlovák oldal egyik leglátványosabb barlangja.
(N.Zs., B.K., F.G., V.I.)

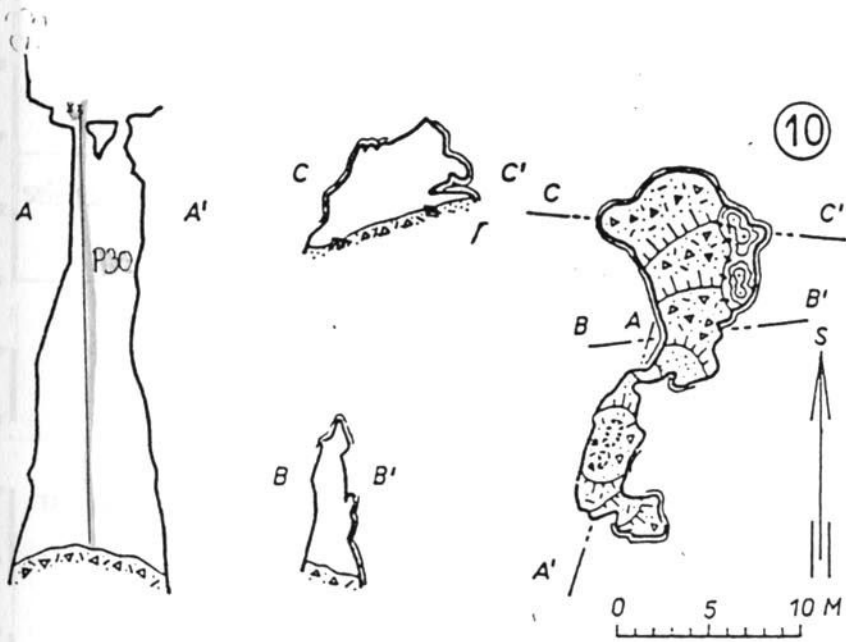
Pipa-zsomboly (-56 méter)

Beszálló nitt nincs. Természetes kikötési ponttól (fától) kell indítani a köteleket. A bejárat akna 2..3. méterénél mesterséges megosztás (nitt) található. Az I. akna kb. 10..12 méter, P25 m. A II. akna elején 2 db nitt, majd kb. 2 méterrel lejjebb ismét egy nitt található. A 3. nitt alatt egy "kellemetlen" szűkület van. Innen kb. 20 métert kell ereszkedni. Az ereszkedő gépet elég közvetlenül a szűkület előtt betenni. Itt P35 m. A nittfülek mindenütt benne vannak.
(F.G., V.I.)

Sopp 2- (Szárzafás-) zsomboly (-36 méter)

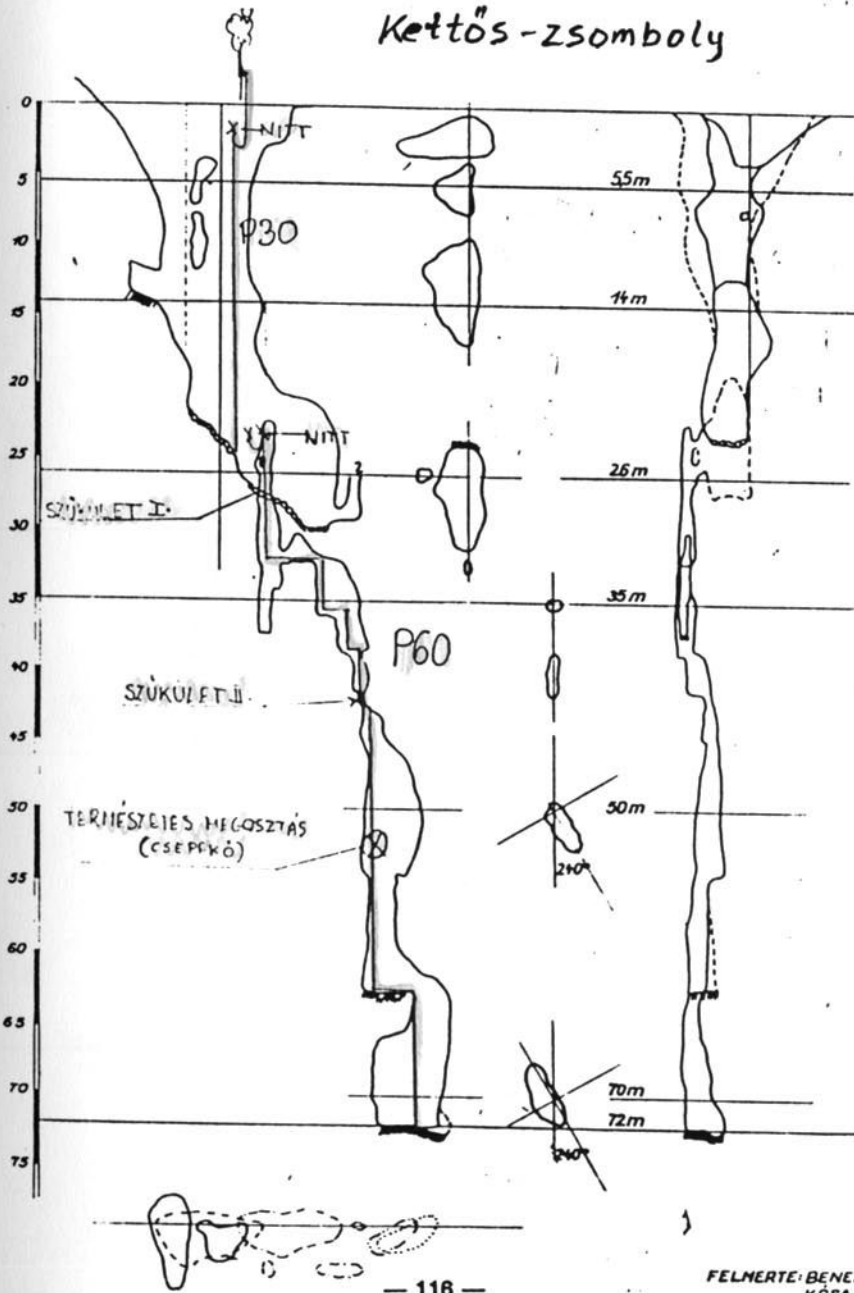
Beszálló nitt nincs. Beszállás a bejárat É-i részén levő természetes kikötési ponttól (fától). A 2. és 5. méteren egy-egy köztes nitt található.

Fertés-zsomboly

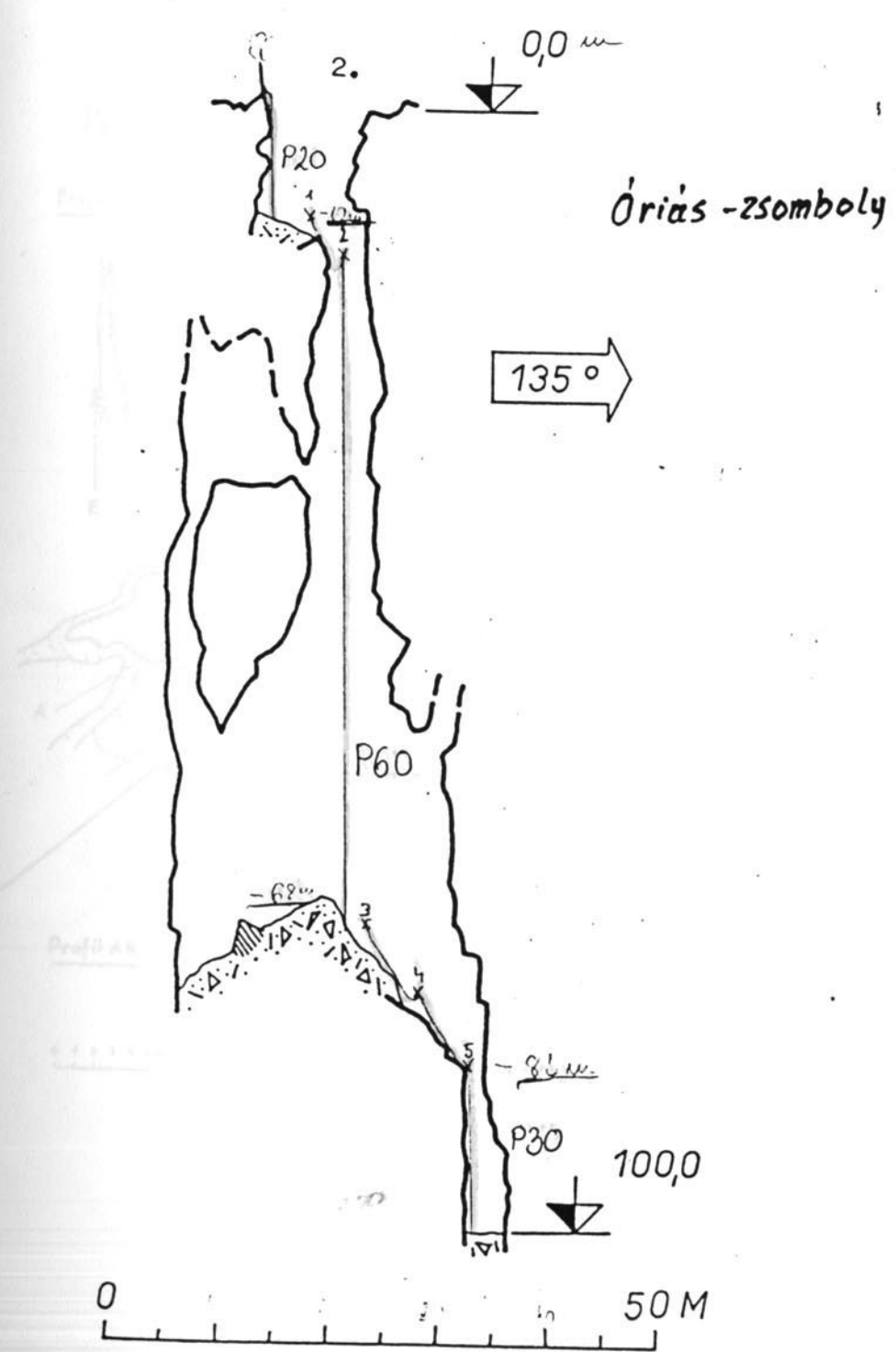

V. Stárka, 1963.

Kettős-zsomboly

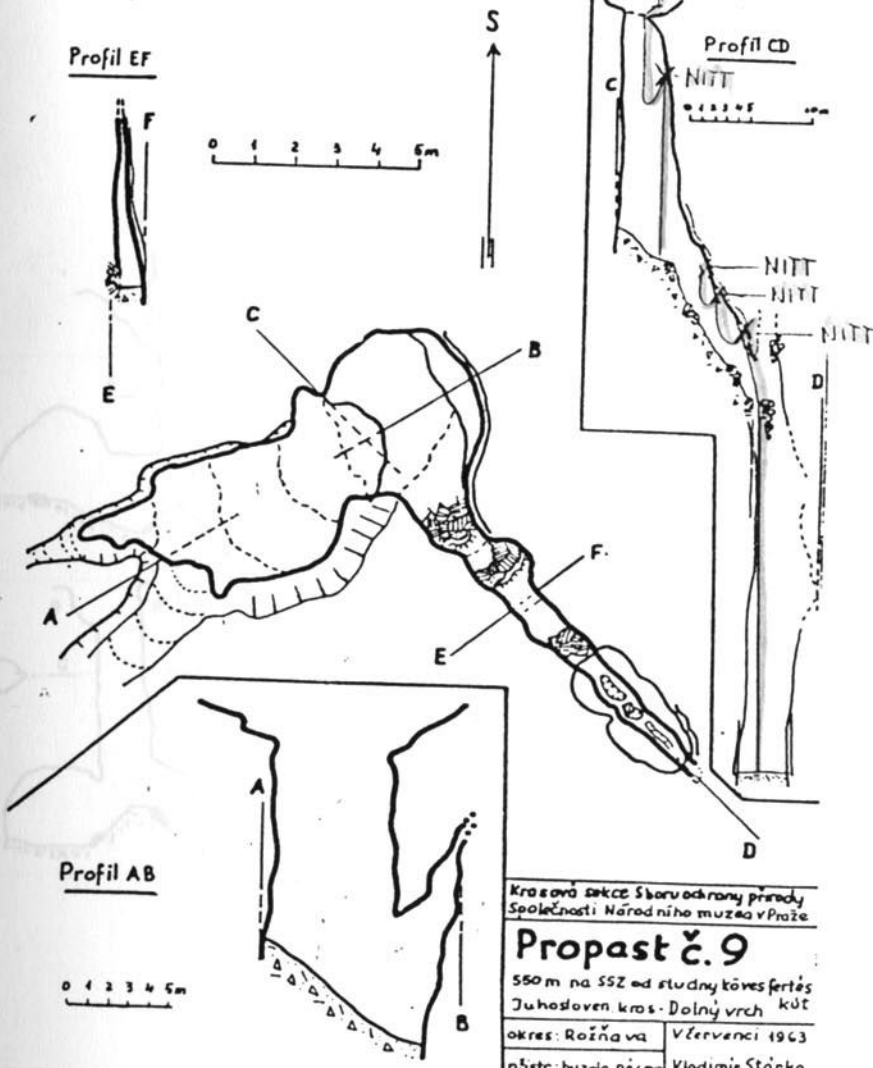
FELMÉRTE: BENEDEK
KÓSA
SZÉKELY

F. Skřivánek 1967.

2

Pipa - zsemboly

Krajská sekce Spolku ochrany přírody
 Společnost: Národního muzea v Praze

Propast č. 9

550 m na SZ od studny kóves fertés
 Juhosloven kraj - Dolný vrch kút
 okres: Rožňava Včervenci 1963
 příst: buzolo, pesno Vladimír Stárka

BARLANGTÚRÁK A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOKBAN

2. rész: STANUL FONCII

Megközelítése: Rosia vagy Alesd felől a Dámis felé tartó utakon (nagyreszt föld-utak) haladva a kettő találkozási után mintegy 2 km-re jobbra egy gyengébb minőségű földútra kell rátérni, amely két ház között elhaladva emelkedik, majd mintegy 1,5 km után kitérve az erdőből egy völgybe szerteintezik le. A völgyben folyó patakok követe az néhány száz méter után egy sziklafal alatt elnyelődik. Az elnyelődési pont előtt 50 méterrel a merszek hegyoldalon felkapaszkodva a peritinc alatt nem sokkal kis kereséssel rábukkanhatunk a szoboly tekintélyes méretű bejárati aknájára.

A barlang 339 m mély, ezzel Románia 3. legmélyebb barlangja. 1982-83-ban tarták fel kolozsvári barlangkutatók. A bejárati akna teljesen inaktív, lejjebb haladva egyre növekvő vízhozamú patak kíséri útunkat.

Beszerezési útmutató:

Bejárati akna (P 60): indulás az akna fölé beléggő Tardó (1 KGY+K), 45 m ereszkedés TK (1 KGY+K). Az akna alján ferde törmelékletű, kapaszkodó kötélt tanácsos (90 m kötél).

II. akna (P 23): egy db fix N 2-3 m ereszkedés függőleges szökületen át, párkány 1 csn, beszállás az aknába, 1 m ereszkedés 1 em ereszkedés az akna aljáig (30 m kötél).

III. akna (P 25): az előző akna alján a hasadéokban lefelé haladva kisebb lemezszerűk után egy termen áthaladva egy meanderből érjük el a beszállást. Itt egy fixN + 1 TK (1 KGY+K). (35 m kötél).

IV. akna (P 14): beszálláshoz meredek vizes lemezszerű víz, kötélt tanácsos (kötés csopkóhoz), a párkányon 1 em, ereszkedés az aljáig (25 m kötél).

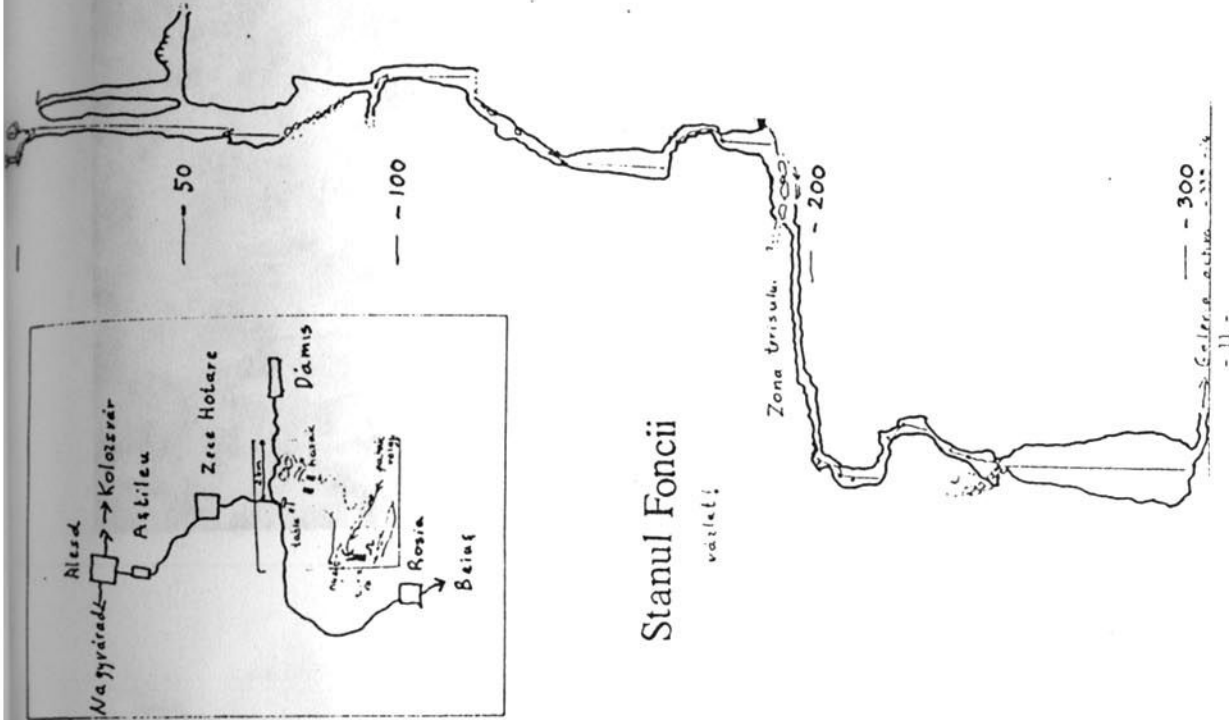
V. akna (p 10): a patakot követve a "küzös zóna" végén egy szűk beszállás, két fixN, 2 m egy csn.

Kiegészítés: a Műsorfüzet korábbi számában közzétett Stanul Foncii beszerelési útmutatójából sajnálatos módon kimaradt az utolsó három akna ismertetése. Ezt a hiányosságot amelyért szíves elnézést kérünk, az alábbiakban pótoljuk:

VI.-VII. akna (P 5 és P 6): egy kötéllal érdeemes szerelni: egy eN 2 m szökület, majd 1 eN, 5 m ereszkedés, 5 m meander, 1 db eN, majd 6 m ereszkedés.

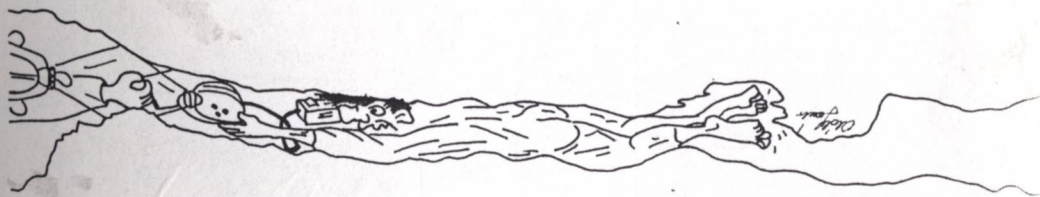
VIII. akna (P 52): omladékos terem alján nagy kövös egy fixN, és egy TK (1 KGY+K) szükület, 35 m ereszkedés TK (1 KGY+K) az akna alján patakos meander a vízhozamtól függően különösen hosszúságig járható, a végpontot szífon.

Myerger M.-Torda I.

Beszerezés a Stanul Foncii bejárati aknájába
(Kovács Attila)

Cseppkövek a Ponorás-barlangban
(Ferenczy Gergely)

A nittfülek benne vannak. A tényleges ereszkedés kb. 18 méter, P25 m. Az aknában leereszkedve egy igen szép, cseppköves, kb. 15 méter széles és 40 méter hosszú terembe érkezünk. A terem DK-i végén egy kisebb (2 m) akna található. Kötél ide nem szükséges.

(F.G., V.I.)

(Megjegyzés: a "P" mindenhol az adott rész bejárásához szükséges kötéll hosszát jelenti!)

5.3.3. Magyarázat a Stanul Fonci barlang beszerelési vázlatához

(Ferenczy Gergely)

Az MKBT 1992. októberi műsorfüzetében megjelent túraleíráshoz fűznék néhány kiegészítést és javaslatot.

A beszerelési vázlat és térkép alkalmas az útmutatásra. Azonban aki félti az életét, vagy nem kockáztat feleslegesen, vigyen néhány nittet, melyet a rázósabb pillanatokban boldogan befűrhat. A benne talált, szerelt nittfülek csavarjainak anyaga meg sem közelíti a 8.8-as minőséget (egyét sikerült is elnyírni becsavarás közben). (lásd még: 6.1.2.2. pont) A aknák többsége nincs megfelelően kiépítve (kötél felfekszik, nincs megosztás).

A barlang megközelítése jelentős problémát okoz. A közölt megközelítési módokból érdemes megjegyezni azt, hogy Alesd vagy Rosia közelében van. Esőben kocsival, ha az nem terepjáró, igen bajos, különösen Rosia felől. A legjobb, ha vezetővel próbálkozunk, aki tud románul is, mert a helyi parasztok tudják, hogy hol nyílik.

5.4. Publikációk

5.4.1. 1991-1992. évi irodalomjegyzék

Kovács Zs.: Törmelékes üledéksor vizsgálata a Létrási-Vizes-barlang Y ágában = *Karszt és Barlang*, 1991. I-II. 25-34.

Kovács Zs.: A létrástetői Szepessy- és Láner Olivér-barlangok kutatásának új eredményei = *A Bükk Karsztja, Vizei, Barlangjai c. tudományos konferencia előadásai I.*, 1992. aug. 28-30. 189-197.

Hunyadi, I.-Hakl, J.-Lénárt, L.-Géczy, G.-Csige, I.: Regular subsurface radon measurements in Hungarian Karstic Region = *Nucl. Tracks Radiat. Meas. Vol. 19, Nos 1-4, pp. 321-326, 1991. Int. J. Radiat. Appl. Instrum., Part D.*

Lénárt L.-Balla Bné: Denevérmegfigyelések a Létrási-Vizes-barlangban 1976-1991 között. = *Bors. Műsz.-Gazd. Élet*, 36. 1991. 3. 45-48

Lénárt L.-Hakl J.-Hunyadi I.-Orbán J.: A Miskolc-tapolcai Termál-forrás vízhőmérsékletének és radonkoncentrációjának változása. = *Magyar Hidr. Társ., Hajdúszoboszló*, 1991. szept. 15-17. 131-137

Hazslinszky T.-Lénárt L.: Barlangi idegenvezetői tanfolyam jegyzet = *MKBT-BI kiadvány*, 5., javított és bővített kiadás 1991.

Lénárt, L.-Balla, Bné.: Höhlenansichtskarten mit nichtgeteilten hinterseite aus dem Gebiet des ehemaligen ungarischen Königreichs = *Karszt és Barlang*,

1992. 75-78. Special Issue

Lénárt L.-Hakl J.-Hunyadi I.: A bükki karsztvizek radontartalma. = *A Bükk karsztja, vizei, barlangjai, Miskolc, 1992. május 28-30. 81-90.*

Lénárt L.-Orbán J.: A Miskolc-tapolcai Uj-kút próbaüzemének tapasztalatai. = *A Bükk karsztja, vizei, barlangjai, Miskolc, 1992. május 28-30. 149-158.*

Lénárt L.-Hakl J.-Hunyadi I.: A Bükk-hegységi radonmérések néhány újabb eredménye. = *A Bányamérnöki Kar kutatási eredményei, Miskolc, 1992. június 26-27. 161-166.*

Bernáth M.-Lénárt L.-Orbán J.: Miskolci melegvizű karsztfúrások és kutak kapcsolata. = *A Bányamérnöki Kar kutatási eredményei, Miskolc, 1992. június 26-27. 167-172.*

Lénárt L.-Balla Bné: Osztatlan címoldalú barlangos képeslapok az egykori Magyar Királyság területéről (I.-II.) = *Képes levelezőlap, 5. 1992. október, 1-2, november, 1-2.*

Lénárt L.: Adatok, gondolatok az egerszalóki De-42 hévízkútról = *Vizeink, 1992. december, 5-6.*

Lénárt L.-Hakl J.-Hunyadi I.-Balla Bné: Barlangterápiai célú klimatológiai mérések a lillafüredi Szent István-barlangban. = *Kossuth-émléknappok, Aggtelek-Jósvafő, 1992. szeptember 18-20., 47-53.*

Bernáth M.-Lénárt L.-Orbán J.: A Miskolc-tapolcai Termál-forrás és az egyetemi karsztfúrás kapcsolata. = *MHT X. Országos Vándorgyűlés, Szeged, 1992. szeptember 7-8. III. kötet, 35-42.*

Hazslinszky T.-Lénárt L.: Barlangi idegenvezetői tanfolyam jegyzet = *MKBT-BI kidvány, 6., javított és bővített kiadás, 1992.*

Majoros Zs.: A Szinva-völgy felső szakasza, a lillafüredi István-oldal barlangjai = *A Bükk Karsztja, Vizei, Barlangjai c. tudományos konferencia előadásai I., 1992. aug. 28-30. 177.*

Nagy Zs.: Barlangi mentők Bánkúton = *DH, 1991. február. 16.*

Nagy Zs.: Mikor minden perc számít... = *DH, 1991. febr. 23.*

A gyakorlat vezetői: A Barlangi Mentoszolgálat megköszöni... = *DH, 1991. május 28.*

Nagy Zs.: Tovább lehetne jutni a Pókolból? = *DH, 1991. július 18.*

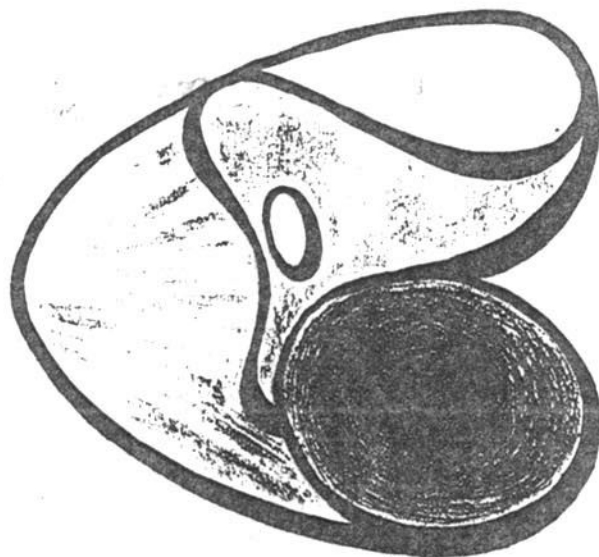
Nagy Zs.: Miskolci barlangászok görög túrán (1). Felfelé a meteorákhoz = *DH, 1991. augusztus 1.*

Nagy Zs.: Miskolci barlangászok görög túrán (2). Ikarus a szakadék felett = *DH, 1991. augusztus 2.*

Nagy Zs.: Miskolci barlangászok görög túrán (3). Abban az aknában csak piciny pók az ember = *DH, augusztus 3.*

A BÜKK KARSZTIJA, VIZEI, BARLANGJAI

Bükk Nemzeti Park
Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség
Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat Em-i Területi Szervezete
Miskolci Egyetem Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Tanszék
Miskolci Vízművek, Fürdők és Csatornázási Vállalat

TARTALOMJEGYZEK

dr. Veress Márton: Adatok a Fekete-Sár-rét karsztmorfo- genetikájához	5
dr. Tóth Géza: Völgyfejlődés a Bükk-fennsík északi peremén	19
dr. Keveiné dr. Bárány Ilona: Karsztológiai rendszer vizsgálata Bükk dolinák példáján	25
Farsang Andrea - M. Tóth Tivadar: Bükk-hegységi dolinák morfológiai vizsgálata	39
Mucci László: Karsztmorfológiai megfigyelések Odorváron. 51	
Sádsi László - Szilágyi Ferenc: Víznyomjelzéses vizsgálatok a Bükk-hegységben	59
Bernáth Marietta: A miskolc-tapolcai Olaszkút termejlésének vizsgálati eredményei	71
dr. Lénárt László - dr. Hunyadi Ilona - Haki József: A Bükk karsztvizek radontartalma	81
Hojdákne Kovács Eleonóra: A Bükk-hegység karszt- vízkészletének vizminőségvédelmi kérdései	91
dr. Mészáros Sándor - dr. Mauritz Gyuláné - Lengyelné Boldog Ilona: Adatok a Bükk-hegység karszt- vizeinek higiénés vizsgálatához	105
Dr. Juhász József: A Bükk vízkészlete és szétosztása	121
Izápy Gábor - Maucha László: A Bükk-hegység vízháztartási viszonyai	131
Vojtilla László - Orbán József: A Bükk karsztvíz szerepe Miskolc vízellátásában	143
dr. Lénárt László - Orbán József: A miskolc-tapolcai új kút próbázemének tapasztalatai	149
dr. Sárvány István: Az utánpótlódó készleteket meg- haladó karsztvíztermejlés a Bükk-hegységben	159
Szlabóczky Pál: Karsztvíz tározódási és leürülési vizsgálatok a Keleti-Bükkben	167
Majeros Zsuzsanna: A Szinva-völgy felső szakasza, a Hilafüredi István-Oldal barlangjai	177
Kovács Zsolt: A létrátetűi Szepessy-és Láner Olivér- barlangok kutatásának új eredményei	189

A BÜKK KARSZTIJA. VIZEI, BARLANGJAI

c. tudományos konferencia
elbárási

1.

Miskolci Egyetem
1992. május 28-30.

Hid. 92-460. ME

A LÉTRÁSTÉTI SZEPESSTY-ÉS LÁNER OLIVÉR-BARLANG KUTATÁSAINAK ÚJ EREDMÉNYEI

KOVACS ZSOLT

Miskolci Egyetem Földtan-Teleptani Tanszék

Összefoglalás

A miskolci Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület tagjai eddig ismeretlen járathrészeket tártak fel a Bükk hegységi Létrástétón nyíló Szepessy-barlang Nyugati-ágában (1984, 1985) és a Láner Olivér-barlangban (1985).

A felfedezéseket követő geodéziai mérések és térképezések eredményei azt mutatják, hogy a két barlang újonnan feltárt járatai egymást 20-40 méterre megközelítő, ÉK-DNY-i fő irányú hasadékrendszerű, melyek egykor a diabáztsufa és agyagpala térszín vizzeit vezették a fenti törésekre közel merőleges főirányú Szepessy-barlang szintes ágába, illetve annak máig ismeretlen ÉNY-i folytatásába.

Helyszin

A Láner Olivér-barlang és a Szepessy-barlang bejáratai a Bükk hegység Keleti részén, Létrástétón nyílnak (1. ábra).

A Szepessy-barlang (Létrástétői-barlang) kibetonozott bejárata a Névtelen Kerekhegy (Rézkügyő-hegy) déli lábánál, 548 méter tszf. magasságban nyílik, Lillafüredtől 2 km-re Keletre, a Jávorfüti műtől dél felé kb. 300 m-re, a Kerekhegyet délről kerülő turistáut mentén. A járatok a középső-triász ladinai Fehérkői Mészköben (volt "anlizuszi mészkö") húzódnak.

A Láner Olivér-barlang (Spirál-barlang) bejárata kb. 550 méter tszf. magasságban nyíló inaktív víznyelőszerű a létrási diabáztsufa folt és a Fehérkői Mészkö határán.

Kutatástörténet

Szepessy-barlang

Feltárását 1955-ben kezdték az MHT Miskolci Csoportja Zombolykutatói és a Miskolci Bányász barlangászai. A barlang főágába többéves bontást követően 1962 nyarán jutottak le a lépcsőzetes aknarendszeren keresztül. Ekkor vált ismertté a Keleti-ág, melynek végén közel állandó

vízszintű szifontó zárta el a továbbhaladást, illetve a Nyugati-ág, melynek akkor ismert legátvólabbli pontját száraz ill. vízzel telt szifon jelezte.

A feltárást követő mérések szerint a barlang hossza 1660 méterben állapították meg. A lejárati aknászor alja -133,2 m, a 76 felszínre -150,3 m, a mélypont -165,8 m bejárat alatti mélységben lett megacva.

Az 1962 nyarán és őszén végzett sózásos viznyomjelzések szerint a barlang tavából elfolyó víz az Eszperantó-, Anna-barlangi-, Szinva-felső- és Szinva-fő-forrásokban jelent meg (Juhász A. 1962).

Az 1962-es feltárást - néhány rövidebb mellékjáratától eltekintve - 1964-ig nem követte új felfedezés. Az 1980-as évek elejének-közepének csapadékszegény évi követeztében a Nyugati-ág végén a vizes szifon leürült, s a barlangban turázók (Ferenczy G., Kiss J., Tóhal I.) a szűk járatrészen átjutva a megelőző részekenél jelentősen nagyobb kiterjedésű terméket, kúrtókat találtak. Az új feltárások adtak lendületet a barlang újratérképezésének megkezdéséhez.

Láner Olivér-barlang

Az MHT Miskolci Csoportja Zombolykutatói felszínről indított bontás eredményeképpen 1982 augusztusában 41 m hosszban, 13 m mélységig ismerték meg a barlangot.

A Szepessy-barlangi feltárások vetették fel a továbbkutatás ötletét, mivel a régi térképek alapján annak új részei a Láner-barlang járatai alatt húzódtak. 1984 nyarán megkezdődött az addigra beomlott Bejárati barlang újratérképezése, további bontások kutatása az elért legmélyebb ponton, valamint a járatok újratérképezése a szerző vezetésével. 1985 decemberében sikerült két kúrtónak (Ferenczy G., Kiss J.) átjutni a bontás során feltárt szűkületen, ahol tágas üregrendszer tárult fel.

Geodéziai mérések

A jelentős mértékű új feltárások szükségessé tették a járatok felmérését, térképezését. A munkát a felszínről Kínouliwa kellett elkezdeni, mivel a régi mérésekhez sokszögmalozatunk nem volt csatlakoztatható. A korábban is ismert járatokról évtizedekkel ezelőtt készült térképek nem elégítették már ki a mai igényeket, pontoságuk vitatható.

A geodéziai méréseket freiburgi függőkorpasszal, fókivvel és acél mérőszalaggal végeztük, az elérhető legnagyobb pontosság igényével. A mérési adatok alapján számítottuk az egyes bemért pontok koordinátáit. A térképek (alaprész, oldalnézet, keresztmetszelvek) a barlangban felvett mérőhelyes vázlatrajzok alapján készültek.

Méréseljárás szerint a Láner Olivér-barlang poligonvonalak mentén mért hossza 329,4 méter, bejárat alatti legnagyobb mélysége -82,1 méter (1990-ben).

A Szepessy-barlangon végigvezetett mérési hálózat hossza 1127,6 méter, melyből a lejárati aknarendszer 103,0 m, a Keleti-ág 154,3 m, a Nyugati-ág mellékágak és az új feltárások nélkül 608,0 m, az 1964-65-ben feltárt részek 182,6 m. A bejárat alatti legnagyobb bemért mélység 142,47 méter, a Tó szintje fölött pár cm-rel. Néhány mellékjárat mérésére a közeljövőben fog sor kerülni.

A geodéziai munkát követően elkészült a Láner Olivér-barlang alaprajzának és oldalnézetének térképe (2., 3. ábra), valamint a Szepessy-barlangban bemért geodéziai toréspontok vízszintes és függőleges vetületének rajza (4. ábra).

Az újonnan feltárt barlangszakaszok jellemzői

Szepessy-barlang

A huszontét éven keresztül a Nyugati-ág végpontját jelentő vizes szifon szakületen átérve ENY-DK-1 irányú, 5-10 méter keresztmetszeti méretűekkel jellemezhető, enyhén, lépcsőzetesen emelkedő járatfolyosóba jutunk (5. ábra). A járatfalakon az oldalifalokról levált mészkőtömbök, töredékek között főként homok méretfrakciójú patakfordalék van. Anyaga, barlangon kívüli lepusztulási területre jellemző agyagpala, diabázttufa, kvarcittöredékek (Balogh K., 1964). Az oldalfalak a járatfalp közelében simára koptatottak, eródtáltak, máshol törési felületek mentén szögletes darabokban fellapultak. A járatok mennyezeti részére jellemző a karros formákban (mennyezeti útszerű, csatornaszerű bemélyedések). Helyenként cseppkövek, és cseppkőlefolysók borítják a falakat. A szifontól ENY felé haladó folyosó végén EK-1 irányú, durvahomok kitöltésű újabb eltömődés zárja el a további járatokat. DNY felől két, 1-3 méter széles, 10 m-nél magasabb hasadék és egy enyhén emelkedő oldalág csatlakozik a járatba, melyek szivargó vizeket vezetnek. Az oldaljárat 50 méter után elágazik, majd eltömődött tetejű kurtókban végződik. A falak parkányain felszínről származó, finomszemű törmelék és málledéka rakódott ki, mely szórványosan aprógerinces csontmaradványokat tartalmaz.

Láner Olivér-barlang

Az 1965 decemberében megismert barlangrész kiterjedésében, méreteiben jelentősen meghaladja a korábban ismert járatokat. Az átbontott, laza kőzetlisztes, homokos, mészkőtörmelékes képződményei kitöltött folyosón és ezt követő igen szűk hasadékon átjutva 40-60° dőléssel, függőleges letörésekkel tagolt, hálózatok alaprajzi tágas hasadékok rendszerbe jutunk. A járatok a Fehérkői Mészkő szürke, kristályos, helyenként vörös sávos összetételben alakultak ki. Többeli elhelyezkedésüket alapvetően a kőzet törésvonalai szabják meg.

A barlangban megmért 45 síkfelület értékel szerint a főként C25-040/45-60° (dőlés?) és 275-305/70-85° (törés) síkok, alárendelten a 110-120/80-85° és 258-263/70-80° közötti törések jellemzőek. Az elválasztó felületek mentén a kőzet a meggyengült zonákban jellegzetes, cm-cm nagyságrendű paralelepipedon alakú darabokban töredezett. A járatfalak helyenként simák, cseppkőképződményekkel borítottak, máshol csipkésen korrodáltak. A főtélen korrozios bemélyedések, csatornák húzódnak. A bejáratához közeli részek fagyaprózódás hatásait viselik, repedéseiket 1-5 mm vastag vörös agyag csíkok töltik ki. A járatfalp vízszinteshez közeli dőlési részén levált mészkőtömbök, töredékek között agyagpala, diabáz, diabázttufa, porfirrit kavicsok, néhol koptatott kvarcittöredékek vannak, homokos, kőzetlisztes alapanyagban.

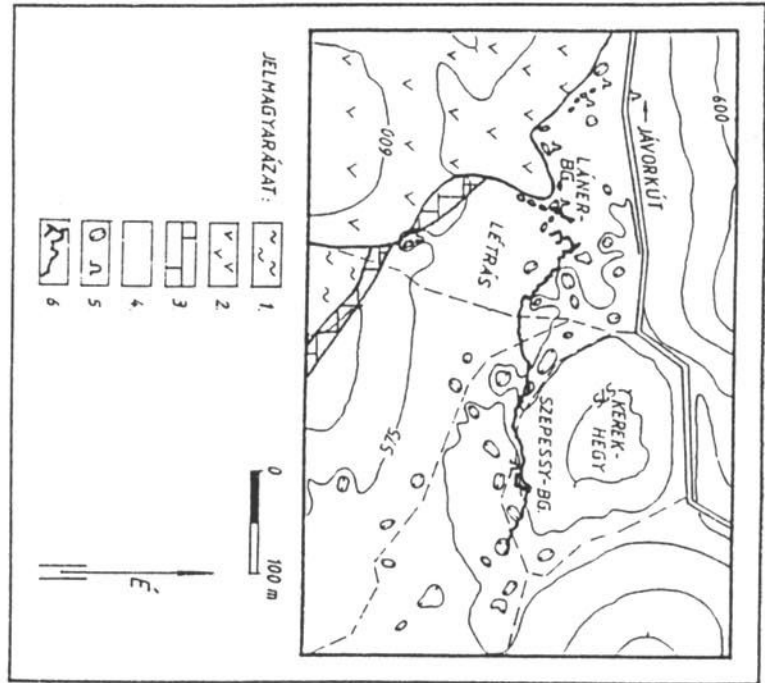
A barlang kutatását a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület tagjai végzik. Napjainkban a bejárat alatti legmélyebb helyen, kavicsos durvahomokkal, kőzetliszttel eltömött függőleges hasadékokban folyók bontási munká a vízszintes jellegű főjáratba jutás reményében.

A két barlang járatálózatának térbeli elhelyezkedése, morfológiai bonyolultsága a kitöltő üledékek alapján mind a Láner Olivér - barlang, mind a Szepessy-barlangi NY-1-ág szifon utáni járatrészeinek déli mellékágai olyan lépcsős aknasorok, melyek tektonikusan majd korroziosan preformált hálózata egykor víznyelőként működött, a nemkarasztos területről érkező vízfolyásokat vezette - a Szepessy-barlang esetében természetesen, a Láner-barlang esetében vélhetően - az ENY-DK-1 irányú főjáratba.

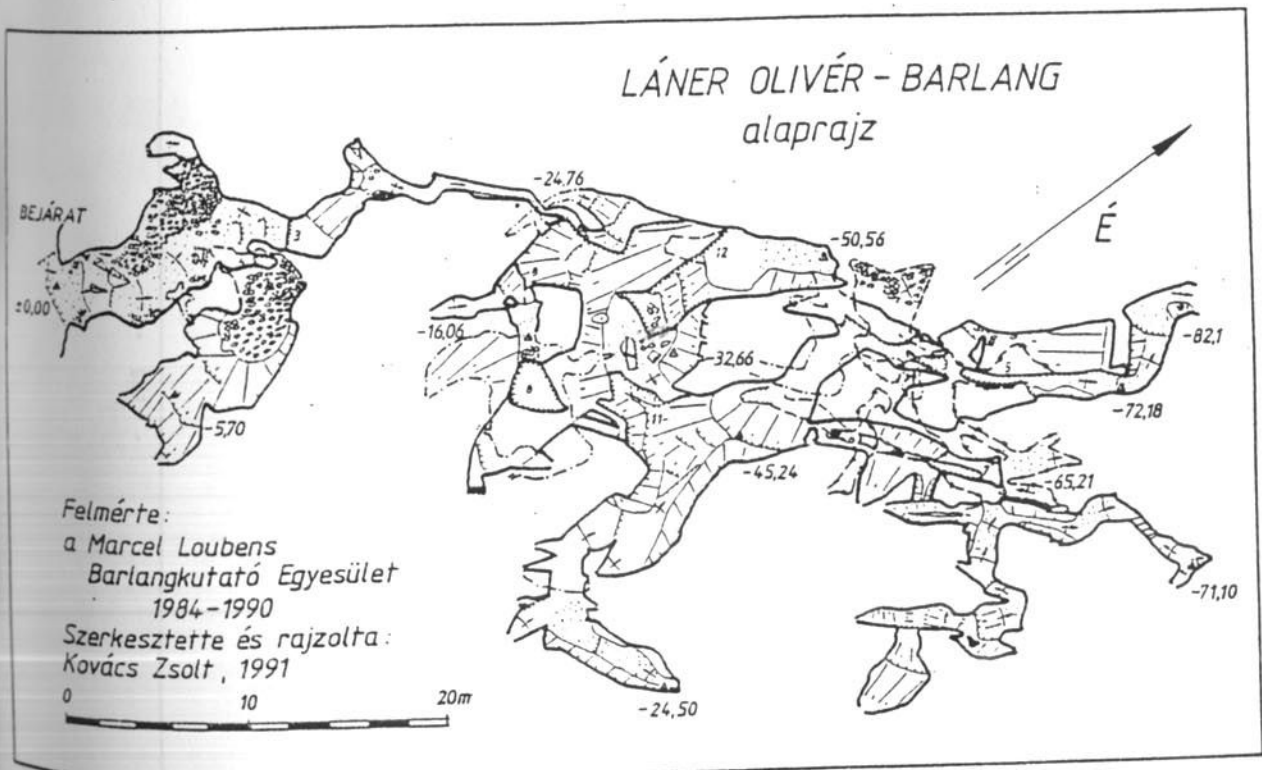
Feltételezhető, hogy a letrási lapa környező kisebb-nagyobb, közel EK-DNY-1 fő járatirányú barlangjai (Bukkos, Speizi, Ikertébri, Nagy-Hogyorós) szintén e rendszer nyelőiként működtek, illetve működnek ma is.

Irodalom

- Balogh K. (1964): A Erdőmegyeiség földtani képződményei - MAFI Évkönyv 46. 2., p. 241-420., Hírszaki Könyvkiadó, Bp.
 Jurász A. (1962): A Letrástetői barlang - Karszt és Barlang, 1962. II., pp. 45-50.
 Császár G. - Haas J. (szerk.) (1983): Magyarország litosztratiográfiai formációi - MAFI Kiadv., Bp.

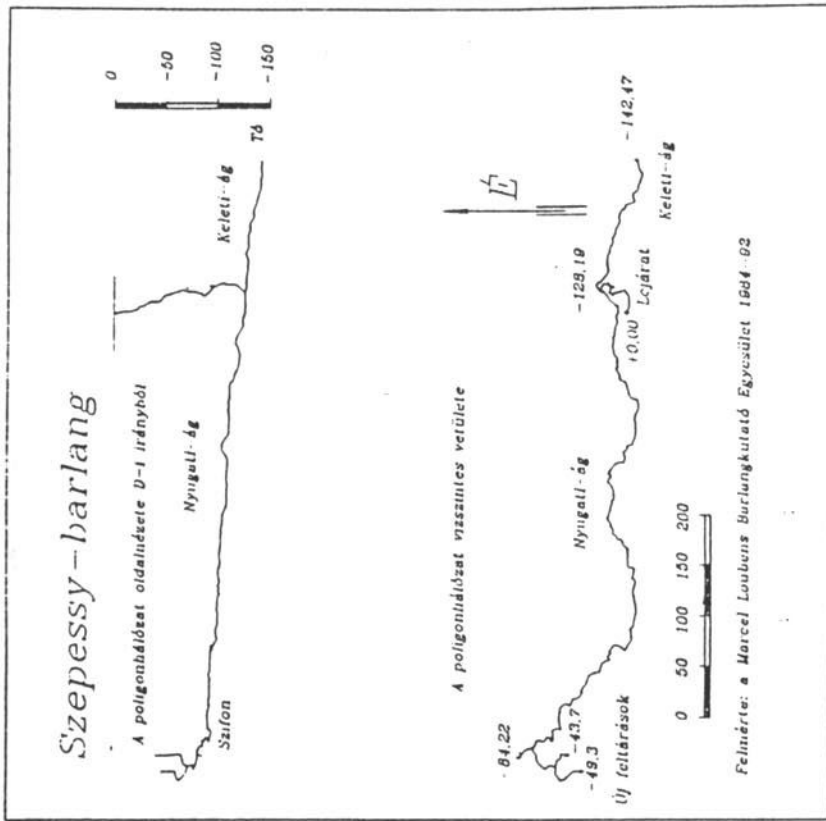

1. ábra: A Szepešsý- és a Lánér Olivér-barlang elhelyezkedése
Jelmagyarázat: 1.: zoldesszürke szericités agyagpala
(Vesszősi agyagpala F. - Karni). 2.: diabázlufta (Karni).
3.: tűzköves mészkő (Iadini). 4. világosszürke
mészkő (Fehérkői Mészkő F. - Iadini). 5.: lohor, bar-
langbejárat. 6.: Barlangjártat vetülete a felszínen.

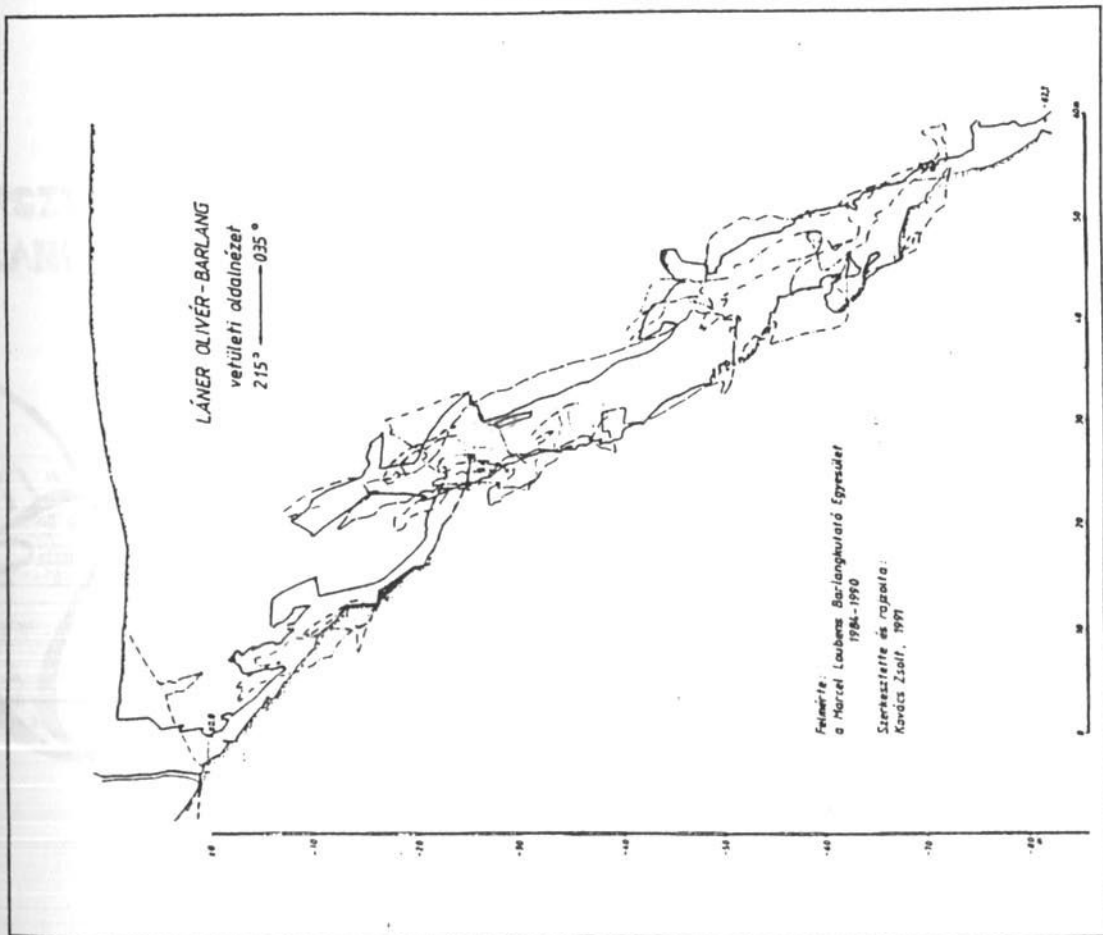

Felmérte:
a Marcel Loubens
Barlangkutató Egyesület
1984-1990
Szerkesztette és rajzolta:
Kovács Zsolt, 1991

2. ábra: A Lánér Olivér-barlang alaprajza

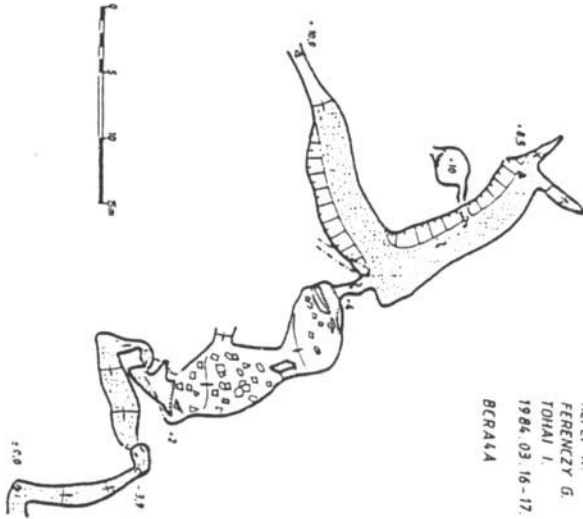
4. ábra: A Szepessy-barlang alaprajza és oldalnézete

3. ábra: A Láner Olivér-barlang vetületi oldalnézete

**A SZEPESY-BARLANG NYUGATI - ÁGÁNAK
1984-BEN FELFEDEZETT RÉSZÉ
alapröjzi vázlat**

MÉRTEK: KOVÁCS ZS.
RÉPEI R.
FERENCZY G.
TÓTH I.
1984. 03. 16-17.
BCRA44A

5. Ábra: A Szifon és az azt követő főjárat a Szepes-barlang nyugati ágában

TARTALOMJEGYZEK

Dr. Veress Márton: Adatok a Fekete-Sár-tét karstmorfo- genetikájához	5
Dr. Tóth Géza: Folyófejlődés a Bükk-fennsík északi peremén	19
Dr. Keveiné dr. Bárány Ilona: Karstökölógiai rendszer vizsgálata bükk-i dolinák példáján	25
Farsang Andree - M. Tóth Tivadár: Bükk-hegységi dolinák morfológiai vizsgálata	39
Mucsi László: Karstmorfológiai megfigyelések Odorváron	51
Sáadi László - Szilágyi Ferenc: Víznyomjelölés vizsgálatok a Bükk-hegységben	59
Bernáth Marietta: A miskolc-tapolcai Olaszút termelésének vizsgálati eredményei	71
Dr. Lénárt László - dr. Hunyadi Ilona - Haki József: A Bükk karstvizsek radon tartalma	81
Hojdákhné Kovács Eleonóra: A Bükk-hegység karst- vizkémletének vízminőségvédelmi kérdései	91
Dr. Mészáros Sándor - dr. Maurits Gyuláné - Lengyelné Boldog Ilona: Adatok a Bükk-hegység karst- vizeinek higiénés vizsgálatához	105
Dr. Juhász József: A Bükk vízkészlete és szétosztása	121
Isápy Gábor - Maucha László: A Bükk-hegység vízháztartási viszonyai	131
Vojtilla László - Orbán József: A Bükk karstviz szerepe Miskolc vízellátásában	143
Dr. Lénárt László - Orbán József: A miskolc-tapolcai új kút próbáuzemének tapasztalatai	149
Dr. Sárvári István: Az utánpótlódó készleteket meg- heladó karstvíztermelés a Bükk-hegységben	159
Szilabóczy Pál: Karstviz tározódási és leürülési vizsgálatok a Keleti-Bükkben	167
Majeros Eszter: A Szinva-völgy felső szakasza, a lillefőrdő István-oldal barlangjai	177
Kovács Zsolt: A létrátetői Szepes-és Léner Olivér- barlangok kutatójának új eredményei	185

Bükk Nemzeti Park
Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség
Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
Magyar Karst- és Barlangkutató Társulat Északi Területi Szervezete
Miskolci Egyetem Hidrológiai-Mérnökgeológiai Tanszék
Miskolci Vízművek, Fürdők és Csatornázási Vállalat

A BÜKK KARSZTJA, VIZEI, BARLANGJAI

C tudományos konferencia
előadásai
I.

Miskolci Egyetem
1992. május 28-30.

M 16.92-460, ME

**A BÜKK KARSZTJA,
VIZEI, BARLANGJAI**

Országos barlangnap — Aggtelek

* A félig már elbányászott hegy, az Esztramos egyedülálló barlangjaiba többek között Salamon Gábor, az Aggteleki Nemzeti Park munkatársa kalauzolta a találkozó résztvevőit.

Igazi sátorváros alakult ki az elmúlt hét végén az aggteleki kempingben. A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat tagjai, csoportjai jöttek össze immár a 39. országos barlangnapra. Aggtelek kedvező fekvése, a környék barlangrendszerrel, a nemzeti park támogatása, a szervezés olyannyira vonzó érv lehetett a barlangkutatók számára, hogy regisztráltak 470-en, hozzátartozókkal, érdeklődőkkel pedig közel hatszázan vettek részt a rendezvényen.

Már a pénteki naptól kezdődően „forró váltásban” követték egymást a túrák a különböző nehézségű barlangokban. A technikailag legfelkészültebbek Alsó-hegy zombolyait járhatták be, például a hazai legmélyebbet, a Vecsembükiit, míg az onnan nem messze található Esztramos csodálatos barlangjai leginkább a fényképezni vágyókat vonzották. A már félig „felfalt” hegy belsője még ma is pazar látványt nyújt. Míg a külszínen a bányászokodás sűrűsége, kiellen kősvatag riasztja az ide látogatót, addig a hegy belseje nemzeti közeli mércével nézve is páratlan gazdag képződményekkel. A Földvári-barlang robbantásoktól repedezett, letört, szétvert cseppkőzuhajai még ebben az állapotban is egyedülállóak, a Rákóczi-barlang borsókővei, a húsz méter mély, kék színű bariangi tó a nemrégiben elkészült természetvé-

delmi szempontokat is figyelembe vevő kiépítései, megvilágítással feledhetetlen élményt nyújt. A nemzeti parknak köszönhetően ma már a lezárások, a bányászokodás visszaszorítása megfelelő védeltséget nyújt Esztramos barlangjainak, ezt láthatták az országos barlangnap résztvevői is.

A találkozó a folyamatosan induló túrák mellett minden alkalommal helyt ad a Marcel Loubens Kupáért folyó versenynek. A budapesti BEAC-os szervezők az idén úgy állították össze a feladatokat, hogy az indulók valóban a barlangkutatók valamennyi ágáról számot adhassanak. Így tudományos, természetvédelmi és sportjellegű kérdéseket, feladatokat kellett megoldaniuk a versenyzőknek. A Baradla-barlang bejáratánál található sziklafalon például a technikai tudásukat mutatták be, nem kis ámulatára a „véletlenül” arra tévedt turistáknak. Végül is miskolci szempontból igen szép eredmény született. Bár a kupát a budapesti Papp Ferenc Barlangkutató Csoport három fős csapata vihette haza, azonban a második és harmadik helyezést is a miskolci Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület érte el, a huszonhét csapat közül. Második Kovács Zsolt, Botos Zsolt, Bogván Ákos, harmadik pedig Ferenczy György, Bótori Károly, és Dajka Zoltán lett. Vasárnap a

táborbontást megelőzően még mindenki kihasználta a maradék időt egy-egy barlangtúrásra, majd estére a kempingben már csak a sátorhelyek foltjai jelezték, hogy az utóbbi napokban telt ház volt Aggteleken.

A barlangkutatók egyre népesedő tábora egyébként szeptember 18. és 20. között ismét a környékre látogat. Kossuth Lajos születésének 190. évfordulója alkalmából a Kossuth-barlangnál emléktáblát lepleznek le és sor kerül egy tudományos emlékülésre is.

A másik barlangos nemzeti parkunkban, a Bükkben is évfordulóra készülnek az idei nyáron a barlangászok. Negyven éve folyik ugyanis szervezett keretek között a bükk-barlangkutatók. Ez alkalomból a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület július 25. és augusztus 9. közötti nyári táborába, vagy csak az augusztus 7–8–9-i találkozására várja az egykori kutatókat. Az elmúlt évtizedekben a hegység jelenleg ismert 800 barlangjának feltárásában, felmérésében, a különböző tudományos jellegű munkákban, az ivóvízellátás szempontjából oly fontos karsztvízzel összefüggő vizsgálatokban több százan vettek részt, sok-sok szabadidejüket áldozva a hasznos munkákra. Őket hívják táborukba most a szervezők. Érdeklődni esütörtökönként a Tudomány és Technika Háza 112-es szobájában, este hat órától lehet.

Nagy Zsuzsanna

**DÉLI
HÍRLAP**

A MISKOLCIAK NAPILAPJA

Nagy Zs.: Miskolci barlangászok görög túrán (4). Csónakkal a tengerparti barlangokban = *DH*, augusztus 5.

Nagy Zs.: Képeslapbemutató a barlangban = *DH*, 1991. aug. 13.

Nagy Zs.: Mentőstalálkozó Lillafüreden = *DH*, 1991. aug. 31.

Nagy Zs.: Menteni kell a sérültet = *DH*, 1991. szeptember 2.

Nagy Zs.: A Baradla-barlang gyógyít = *DH*, 1991. szept. 7.

Nagy Zs.: Barát vagy ellenség? (1). Radon a környezetben = *DH*, 1991. október 29.

Nagy Zs.: Barát vagy ellenség? (2). Betegséget is gyógyíthat a radon = *DH*, 1991. október 30.

6. Csoportélet

6.1. Túrák

6.1.1. Hazai túrák

6.1.1.1. (Ismét) Három nap az István-lápai-barlangban. 1992. január 16-18.
(Kovács Attila)

Az előző (1991-es) három napos túránk tapasztalata alapján ez alkalommal nem éjszaka kezdtük meg a leszállást. A csapat január 15-én délután találkozott Létráson, ahol előkészítettük a barlangos zsákokat a másnap reggeli induláshoz, és 10 óra körül lefeküdtünk aludni.

A Reusz Gézával és Bátori Karcsival öt főre kiegészült korábbi társaság (Galán Misi, Veres Imre és én) másnap reggel 9-kor elindult István-láparára. Az aknarendszer bejáratától a Tábor-teremig vezető utat 3 óra alatt tettük meg. Hatalmas ebédelés után 3-kor elindultunk a Sárkány-falhoz. A lenyűgöző méretű cseppkőfolyásokra beépített köteleken másztunk fel a bástyaszerű felső részhez, közben ámultunk, bámultunk és fotóztunk. A Fő-ág felé menő kötélén már nem másztunk le, 8-ra visszaértünk a Tábor-ba. A vacsora ugyancsak fejedelmi lett, mazsolás tejberizzsel koronázva.

Reggel a 7-re beállított óra csipogása után 8 körül keltünk fel, majd bőséges reggeli után 11-kor elindultunk a Meteor-ágba. Az előző napi kellemes túra helyett, itt néhol kemény szakaszokat kellett leküzdeni, nekem különösen nehéz volt néhány rész. Már a kezdet csúszós lejtői is kellemetlenek, majd a kötélbiztosítós hasadék kanyarjánál azt hittem feladom. Végül megcsináltam, de a cseppkőfolyás fölötti szűkület után, a ferde réteglapon fogást nem találva, csak segítséggel tudtam felmenni. Az ezután következő szűkület aztán végleg megfogott, itt Imre cibált át. Végül egy kellemetlen borsóköves hasadék után elértünk a teljes hosszában függőlegesen bordázott monumentális akna aljára. Az itt levő kötélén csak Géza mászott fel. Imre szerint fent egy igen sáros hely van: ez az ág végpontja. Visszafelé Misi a kritikus szűkületet megkerülve a borsóköves hasadékból induló kötélén ment, mi a szűkület felé. A szűkület előtti akna fölötti átkelésnél ismét segítségre volt szükségem, de a többieknek is. Gézát én húztam fel, Kereszt Imre segítette át. A cseppkőfolyás aljában megettük a magunkkal hozott csokoládét és kicsit felfrissülve indultunk

A Meteor-ig egy szakasza
(Kovács Attila)

Borsókövek a Bea-ágban
(Kovács Attila)

A Sárkány-fal monumentális cseppkölefeolyásának felső része
(Kovács Attila)

tovább. Karesszal meg kellett állnunk lámpáink haldoklása miatt, kikarbidoltunk és mentünk a többiek után a kellemetlenül szűk, meanderező hasadék egyik emeletén. Itt is van egy különösen kellemetlen hely, ahol az egy S-kanyarban "beesés" szélességüvé tágul. Rövid felmászás után leereszkedtünk a cseppkölefolyáson a heliktites szakaszhoz. Itt a pislákoló lámpák ellenére megálltunk fotózni, majd következett a már idefelé is kritikus hasadék, ahol már világítás nélkül, Misi és Imre között tettem meg a legkellemetlenebb szakaszt. A visszavezető út további részén különösebb nehézség már nincs, csak menni kell, bár még sokat. Meglehetősen megéheztem, elfáradtam, a hátralévő utat - az időközben rendbejött lámpámmal - több pihenővel tettem meg. Itt azonnal megmelegítettem egy zöldborsókonzervet, igen jóízűen(!) megettem, majd még sok mindent: levest, kenőmájast, majd jött a keksztekeres mandarin- és ananászkonzervvel. Soha ilyen jól nem éltünk még barlangban. 10-kor feküdtünk le, a lámpám még mindig világított, így a napközbeni egy órás kihagyás kivételével összesen kb. 14 órát működött egy töltéssel. Lefeküdtünk, és igen jól aludtam volna, amikor megszólalt a telefon-hallgató. Ezt Mici adta, hogy szereljük fel, majd leszólnak, ha jönnek le. Karez és Imi jól elbeszélgetett a fentiekkel.

Reggel 9-kor keltünk. Miciék ekkorra ígérték a leérkezésüket, de nem szóltak le. Kényelmesen reggeliztünk, miközben megjött a vendégsereg: Mici, a két Bogsán, Daki és Horváth Zsuzsa. Hosszas készülődés után 11-kor indultunk a Bea-ágba. A forrás fölötti hasadékba felkapaszkodva hamarosan eljutottunk az első kötélhez. A kötél menti fantasztikus, agyagra települt borsóköves, sztalaktitos formákat sajnos nem tudtuk lefotózni, de az első bástyafok szerű pihenőnél, majd az ág felső végénél levő cseppköves, heliktites szakaszok bőven kárpótolták fotós vágyainkat.

Karesszal a fotózás miatt jócskán lemaradva, 15-re értünk vissza a Táborba, ahol már erősen indulás előtti állapotban levő társaságot találtunk. Számomra (akkor!) érthetelen okokból mindenki ki akart menni "bulizni". Nekem nem igazán tetszett az ötlet, az aknarendszeren való kihurcolkodást másnap reggelre terveztük, de nem tehettem mást, egyedül nem maradtam ott éjszakára. Evést, csomagolást követően valamivel 6 után indultunk négyen, Misi, Géza, Karez és én, mivel a többiek már akkor elindultak, amikor a Bea-ágból visszértünk.

Viszonylag kényelmes tempóban 9 után értünk a felszínre. Kint az erős szél igen kellemetlenül "hűsített". 10-re értünk a házhoz. Meleg, vidám társaság. Karez (szó szerint) jégbehűtött sőre fogadott (kivételesen igen jólesett), ettünk, teáztunk, majd Misi kocsijával ketten hazaindultunk.

6.1.2. Külföldi túrák

6.1.2.1. Ukrajna, 1992. május 30. - június 14. (Horváth Zsuzsa)

D n e v n y i k (N a p l ó)
(Részletek)

Tegnap

Délután öt és hét között találkoztunk Maciéknál. Az Expedíció tagjai: Mici, Imi, Misi, Maci, Daki, Kata, Attila és én, ABC-sorrendben Attila, Daki, én, Imi, Kata, Maci, Mici és Misi, ülésrendben:

Misi	Attila	Mici	en
Maci	kata	Daki	Imi

Magunk is csodálkoztunk, milyen ügyesen bepakoltunk mindent az autókba. A csodálkozás után még elmentünk a Büfé nevű helyre (kell-e részletesen ecsetelnem azt a varázst, ami megfogott minket ezen a látszólag hétköznapi kis vendéglátóipari egységben?), ahol Mici egy pertu keretében leöntött sörrel, és kedvesen afelől érdeklődött, hogy vajon mi a fenének jövők én velük, különösen ha mosóport se hoztam.

- Hát nem aranyos? - gondoltam magamban.
Sebaj, már csak egyet kell aludni, és indulunk!

Ma

Azért leírom a dátumot is, nehogy elfelejtsük egyszer: 1992. május 30. van, szombat.

½7, Szerencsi Cukorgyár Rt. Nem kaptunk zöldet, de Mici hősiesen viselte el. Daki nemkevésbé hősies álomba van merülve, Imi kevésbé, mert ő nincs, én pedig próbálom ellensúlyozni a tinta tehetetlenségét, azaz írni az autóban. Néha pedig elmerengek a kanyarok és a hepék meg a hupák rejtelmein.

Az Expedíció indulását Maci szomszédjához igazítva ½5-re irányoztuk elő. Egyelőre kis félreértés miatt szétvált a két autó, Nyiregyháza előtt találkozunk.

Találkoztunk.

Most ½8 van, és mindenki éber, sötet formába lendült, úgymond. Végre tudományos magyarázatot kaptam, hogy miért repül le 240 km/h sebességnél a Trabant motorházteteje, hogyan lehet felrobbantani egy nagykövetséget, és hogy miért nincs a Kinder-tojásban szalmonella (Salmonella enteritis). Már látom, napi 8 óra alvás kevés lesz ...

A határ több volt mint érdekes. Mi nem pakoltunk ki. De volt ott egy piros Lada-kombi ...

Benzint Jóskától vettünk Tégláson kevés forintért. Itt kiscsirkék voltak és két kutya, akik meg akarták enni Galán Mihályt, de legalább nem voltak amyira ólommentesek, mint a magyarországi benzinkút német-juhász kutyája. Itt már vannak klasszabb autók is. Az ember érzi legalább, hogy ez már külföld.

A kezem most benzinszagú. Elnyomja a farmerdzsekim sörszagát. Klassz. "Itt milyenek a tehenek? Földig ér a fejük!" (Imi)

Másnap

Csernovci. "Az időjárást egy szóval jellemezhetném: Astraka." (Daki). Erről ennyit.

Reggeli után elmentünk az itteni barlangászok lakásáról (ahol aludtunk), Iván házához, az autókhoz. Kb. 4 km, az ukránok bevallása szerint. Ezt az

utat mi négyszer, Mici és Misi hatszor tették meg, de senki sem emlékezett, hogy egyszer is ugyanarra mentünk volna.

Szóval reggeli után sétáltunk egyet Csernovciban, de az egyetemet megint csak kívülről lehetett megnézni. Voltunk piacon, és a pénzünket egyszerűen nincs mire költeni. Képeslapot nem lehet kapni, Bogdán szerzett 8 darabot, de bélyeg az nincs. Mindenki megírta és elpakolta. Nem indulunk tovább, mert este Léna születésnap bulijára vagyunk hivatalosak.

A buli klassz volt, jót mulattunk, ettünk, ittunk, Mici közkívánatra gitározott. Az ukránoknak a Hajmási Péter tetszett a legjobban, de az orosz népdalokat nem szerették annyira. Mi mentünk haza utoljára - vajon miért ... ? (Mert mi még megvártuk a tortát is.) Szóval mikor már Imi is elég jól volt, hazamentünk.

Harmadnap

Hurrá, utazunk! Új ülésrend:

Misi	Nagy Bogdán	Mici	en
Maci	Kata Attila	Kis Bogdán Daki	Imi

de van még 1-2 kihasználatlan köbcentiméter.

Most egy olyan faluban járunk, ahol a boltban csak zöld festéket lehetett kapni, mert minden kerítés zöld. (Mici nyomán)
(Kisbogdán még semmi poént nem mondott.)

A kupon nevű ukrán pénz hasznosítására több javaslat merült fel: 1. Ha betelt a füzet, arra írunk. 2. Gazdálkodj okosant játszunk vele. 3. Otthon villamosjegynek jó lesz. Bár nem sárga.

Igaz, lehet, hogy szükség lesz a pénzre. Galán Mihályt eddig kétszer fogták el a rendőrök. Először szombaton 2 \$-unkba került az ügy, és ma reggel Mici nevű cinkostársával 100-100 kupontól szabadították meg. Most az imént átléptünk egy záróvonalat, két rendőr már le is intett minket. Misi továbbhajtott, hát mi is. Lehet, hogy ezekben a percekben adják ki az országos körözést utánunk.

A napló fele az ukrán rendőrök viszontagságos életéről fog szólni. Az iménti záróvonal-átlépésnek Mici egyik doboz cigarettája esett áldozatul. Lassan üldözési mánia lesz úrrá rajtunk ... (Uman és Vinnica között)

Kunka - 1000 km-re vagyunk Miskolctól (helyi idő szerint 19.10 van).

Epp Illést hallgatunk, láttunk szivárványt, és "az idő változatlan: hol esik, hol meg süt a nap". (Daki)

(Bogdán ma még nem evett semmit.)

Lehet, hogy az egész országban csak zöld festéket lehet kapni? Nem csúnya ország ez na, csak érdekes. A főútvonal néha egyirányú utca, máshol két földút kereszteződésénél hirtelen piros lámpa állja el az utat, de ha áthajtasz rögtön elougrik két gályarab (alias GAI) az erdőből, az

hétszentség. GAI POSzT egyébként a legkisebb faluban is van, innen figyelik meg az embert.

Elhagytuk Umant, tankoltunk (azaz a kannából átöntöttük a benzint az autó tartályába). A benzinkútnál ugyanis ukránnak egyáltalán nem, külföldinek pedig valutáért és kétszeres áron adnak benzint. Nekünk pedig nincs valutánk, mert nagyrészt eladtuk (?) Bogdánnak. De sebj, kuponunk van egy zsákkal.

Az autópályát sorompó zárja el, rendőrök kérik a papírokat, a meghívólevelet. Szigorú!

Hü, most majdnem megszívtuk. Egy rendőr kifogásolta, hogy lefényképeztem. A frász is ránkjött, adtuk a hülyét és bocsánatot kértem. Aztán visszafordultunk, hogy nem lesz elég a benzin Ogyesszáig. Aztán megint visszafordultunk, mert mégse fordulunk inkább vissza, hanem megyünk tovább. Majd lesz valami.

A valami az lett, hogy egy benzinkút mellett alszunk, ahol 1000%, hogy holnap reggel 8-kor lesz benzin.

Negyednap

Nem lett. "Itt csak az biztos, hogy mi szívunk." (Daki) Ki se nyitottak.

A következő kútnál kaptunk nagy nehezen 1 kannával + Misi tankjába.

Viszont az ez után következőnél a benzinászkok versengtek értünk, és lehetett kapni Koka-Kolát és csokit meg ilyesmit. A kóla pl. 20 kupon volt egy üveggel, de 25-re is fel lehetett alkudni. Most megvidámodva utazunk tovább, bár az előbb megint leintett egy rendőr, csak hogy ne érezzük már olyan jól magunkat.

Ogyessza 140 km. Klassz ez az autópálya, szélességben túltesz a jászdózsai bekötőúton is.

Ilyen nincs. Ujabb igazoltatás. Egyedül attól a kis szemüvegestől nem kérte az útlevelét. Hogy most jobb-e neki, nem tudom, de biztos. Ezeknek már a vérükben van a bizalmatlanság. Meglát egy külföldi rendszámot, már le is csap mint éhtyúk a takonyra. "Amerikai autó lenne, le is lönék!" (Mici)

Atjöttünk egy tavon, a neve Ilj..-valami, összeköttetésben van a tengerrel. Most meg túl meleg van, de nem fürödtünk, Misi nagy bánatára.

Most értünk Ogyesszába, az autópálya 3-sávós lett hirtelen, és láttunk egy magyar autót. Különb en itt nem pazarolják az útfestéket holmi felezővonalakra.

Ogyesszából komppal akartunk menni Jaltába, de ez külföldieknek potom 90 \$-ba kerül. Hülyék! (Ukránoknak 200 zseton.)

Tankolásnál ezúttal előre fizettünk 40 litert, és 30 fért bele!

(Mióta Daki vezet, rosszabb lett az út.)

Herszon: itt már U2 rajongók is vannak. És egy tábla: MIR, PEACE, FRIEDEN, BEKE. Nem semmi 1573,6 km²-re otthonról. Nem állt sor a kenyérbolt előtt sem, egy kisrác simán vett egy "téglat", és helikopter-hegyek vannak.

Ogyessza óta 3 rendőr engedett el minket szó nélkül. Ugy látszik aki már ide eljut, rossz ember nem lehet.

Ötödnap

Csendélet barlangtúra után. A látóhatáron egy pont rohangál fel és alá, egy rózsaszín valami meg repked. Ez Mici és a bumeráng. (Még szerencse, hogy a bumeráng visszajön.) Daki egy terriert dresszíroz, de lehet, hogy

rossz a kiejtése. A többiek lébecolnak össze-vissza.

A Krasznaja (Vörös-) barlang (Kizil Koba) egyébként azért volt klassz, mert mellig ért a víz (a többségnek), bár Micinek pl. derékig. Mert ő ilyen ügyes. Kaptunk gumiruhát. "Az AIDS elleni küzdelem jegyében." (Imre)

Most talán tankolni megyünk, vagy ilyesmi, lényeg, hogy be kell majd ülni az autóba, ami keveseket dob fel igazán.

Beértünk Szimferopolba, és épp az itteni klub felé igyekszünk, tüzön, vízen, sétálóutcán, járdán keresztül. Most Misi is megmutatta, hogy tud úgy vezetni mint Daki: leállt egy trolibusz előtt.

Már este van, és fenn vagyunk a síkon. (A fennsíkon.) (= Csatür Dag : szerk. megj.) Mindenféle kétségek között gyötörödünk, mert holnap be kell menni megint Szimferopolba (40 km!) bejelentkezni a rendőrségen, "mert amíg nincs róla papírod, nemhogy nem lehetsz, de nem is vagy itt". (Mici) Sebaj, szép helyen táborozunk, jót vacsoráztunk, kár, hogy nincs gitár. Misi nagyon szórakoztató ahogy hét nyelven kommunikál, de a TV annyiból jobb, hogy azt ki lehet kapcsolni. Attila nyelvhelyessége már valamivel jobb, de az ő alapszókincse sem kifogástalan azért, mert ilyen alapszavakat nem tudni, mint pl. hurkalé, vagy nittelni, hát ...

"Gygye magazin igraty jeszty?" (Na ki?)

A boltokban is királyok vagyunk különben, megvettük a legdrágább füzetet, kapásból kettőt, 11,50 hülyeség volt. Vettünk a Krim-félszigetről térképet, 9 db-ot, darabja 1 kütyü. Szóval a pénz nem gond, de "mit ér a pénz, ha nincs pálinka?" (Misi)

Hatodnap

Reggel megint tartalmasnak ígérkező napra ébredtünk. Misi lement a két ukránnal Szimferopolba a rendőrségre, hogy lejelentsenek minket. Addig mi rohadunk Kata sátrában, és várjuk, hogy elálljon a jégeső és a kártyaeső. Ugyanis kártyázunk. Kártyacsata van. Volt délelőtt baseball meccs is, szerénységem tiltja, hogy leírjam ki volt a legjobb dobó-, ütő- és elkapójátékos. De a közönség se volt kutya.

A hangulat a tetőfokára hágott, és egyre többet emlegeti a társaság az Astrakát, bizonyos természetfölötti lényekkel és hasonlókkal szoros összefüggésben.

Daki és Mici kikövetkeztették, hogy a közelben lófészek lehet, mert a réten néha feltűnik 1-2-3 ló. "Vagy valaki lovakkal dobálózik. Még szerencse, hogy nem talál el." (Persze, hogy Daki)

Délután ötkor lementünk a Mramornaja (Márvány-) barlangba, ami idegenforgalmi barlang, de letértünk az útról, igazán klassz volt. Ez volt az első barlang, amit Daki kihagyott. Kicsit leesett a sziklafalról, és fájt a bokája. Kata is leesett, de neki nem fájt.

Este nagy nehezen sikerült tüzet rakni, de itt a tűz se olyan meleg mint Létráson. Mici felajánlotta, hogy elugrik sörért Jávorkútra kocsival. Természetesen az ég már teljesen kiderült, így mocsok hideg lett.

Hetednap

A korai kelést elhalasztottuk, és 9-kor elindultunk a Bezdonnaja (Feneketlen-) barlangba. Szenzációsan nézett ki, és még szenzációsabban folyt a víz a nyakunkba. Az eső - mint illik - egész délután esett, ami némileg segített, hogy szétázzunk és fagyjunk. A beszerelés sem ment optimálisan, de végül mindenki lejutott. Kicsit sieltünk (Imi talált lent egy fél sítot), volt ott egy kacska, amit Bogdán már öt éve is látott, úgyhogy el lehet képzelni a lenti hőmérsékletet.

Aztán kifelé már egyre melegebb lett.

Visszaérve elmeséltük élményeinket Dakinak, és ő is elmondta, milyen klasszul elbeszélgetett Kisbogdánnal mindenféle érdekes dolgokról.

Már tervezgetjük a következő napok programját. A tengerpartra is mennénk, majd hallgatjuk a rádiót, hogy mikor nem esik a hó. Hogy barlangba hogy megyünk holnap, számomra rejtély, mivel minden cuccunk hót vizes, és az ég felhős. De legalább nincs olyan hideg.

A kenyér és a papírzsebkendő is fogyóban van, de kitartunk.

Itt az emberek nem túl barátságosak: megverik a kutyát, ha idejön, és a gitárjukat sem lehet elkérni. Öseemberek. (Azsia, nyet Európa.)

Daki most épp takarékon vacsorázik, ami annyit tesz, hogy a kenyérnek mindig csak a felét eszi meg. Vajh meddig fogja bírni?

Nyolcadnap

Reggel sütött a nap!!! Száraz barlangos alsókban indultunk útnak, amit senki nem hitt volna.

Az út elég érdekes volt, de azért odataláltunk. Itt egy egész kis helyen belül sok barlang van, mi hármat jártunk be. (Jolocska, Vjalova, Azimutnaja.) Misi elhozta egész napra az utolsó kenyérünket (épp 9 normálnaja szelet) és 1,5 rúd szalámit. Így aztán a napi kajaadagunknak délelőtt 11 körül a végére jártunk. Végül is teli gyomorral úgymint szar mászni. Azért megérte, mert a barlangok szépek voltak.

Este végre normális tűznél melegedhettünk, mert MA NEM ESETT AZ ESŐ!

Az még egy élmény, ahogy mi Bogdánnal kommunikálunk. (Ő is elkezdett magyarul tanulni ugyan, de az se az igazi.) Például még Csernovciban Misi megkérdezte Bogdánt, hogy milyen hideg van, mire ő megvonta a vállát. Misi fordít: "Azt mondja nincs meleg, de ki lehet bírni." Vagy ahogy Mici elmesélte, hogy neki azt mondta amikor szólt, hogy vigyázzon, hogy "ha megcsúszna, legfeljebb befeszít, úgymint olyan szűk rész."

Kilencednap

A napló kezd egy kicsit Anna Frank naplójához hasonlítani: "Ma reggelire kaptam egy darab kenyeret. A felét félretettem ebédhez, a másik 1,2 dkg-os darabot két konzervvel ettem meg." Szóval nincs kenyérünk. Víz sincs annyi, hogy mosakodni lehetne. És kenyér nélkül jóllakni is nehéz.

Az Emine Bair Hoszar (szabad fordításban) igen-igen-igen szép barlang. Egyszerre mentünk le mind a nyolcan, + Bogdán + Kosztya + még egy ukrán. A beszerelő befelé Imre volt, a kiszerező befelé és kifelé Maci, és kifelé szintén Imre szerelt be. Így egész ügyesen megoldottuk a kötélhiányt. Ezen kívül még Mici szerelt, de ő nem be, se nem ki, hanem át, rendszerint. (Igen, főnök.) A barlang egyetlen hátránya Misi szerint az volt, hogy alig fértünk a cseppkövektől, és ragaszkodott hozzá, hogy ezt beírjam a naplóba. Mici tanácsokkal segítette Bogdánt, mondta neki, hogy akassza be a "málenkij kántárját az áknában".

Az időjárás is rendbejött: megint köd van, és ma már újra esett.

Iminek ma sikerült elköltenie 18 kupont. Vett rajta 2 mázsa kekszet. Köszönjük Imre!

Maci vett kenyeret a bennszülöttektől!

Tizednap

Megint autóban.

Reggel 6-kor keltünk. (Tényleg.) Gyors csomagolás és reggeli után elindultunk Bahcsiszarajba.

Egy pataknál megálltunk fürödni, ami eddigi utunk fénypontja volt. Mindenki felvette féltve őrzött tiszta zokniját és pólóját, és az autóban soha nem tapasztalt szappanszag terjengett.

Bahcsiszaraj bizony nem rossz hely: ettünk, ittunk, még kefir és tejet is lehet kapni (egyiket délelőtt, a másikat délután, de az üveget nem viheted el). Megnéztünk egy muzulmán mecsetet, voltak klassz dolgok, és az idegenvezető is biztosan sok érdekeset mesélt. A szerájnézó után a barlangvárosba mentünk - volna, ha a tilosban parkoló autóink mellett nem posztol egy lelkiismeretes gályarab. Vártunk. Nem ment el. Aztán nem vártunk tovább. Rövid gyözködés után elengedett büntetés nélkül. A barlangváros (= Csufut Kale) szuper jól néz ki, nem tudom érzékletesen leírni, de majd lesznek fényképek. Nagyjából ez a helyzet az eddig látott barlangokkal is. Bár leírhatnám például, hogy "... valaha e cseppkőves termék mélyén ősemberek szívták kisgyermekek csontjából a velőt ...", de nem teszem.

Az autóban valamivel már több a hely, mert csak fogyott a kaja is, így hát Takony Lekvár Hurkalé Hurvinyek (alias Kisbogdán) vett pár isoliert, nehogy már jól érezzük magunkat. De megszívtá, mert a másik autóba kerültek.

Abbahagyom, míg Mici ki nem veri a fejéből, hogy indul a legközelebbi rallye-n.

Túl vagyunk a 2000. km-en!

Jalta. Igyotom na kempingova. Kempingova portásam gavarit: Stopin gyison kuponov?

Hát elég pipec út vezetett idáig, úgymond. Most nem írom le pontosan milyen volt a táj, mert nem tudom, hogy balról jobbra vagy jobbról balra kezdjem.

Hát igen. A szállásunk egy kempingova lett, és úgy döntöttünk, csak szerda reggel indulunk tovább. Nagyon olcsó itt egy kétágyas szoba: 140 kupon. Az étteremben elvacsoráztunk 1356 kupon, tízen. És jót mosolyogtunk a számlán.

Tizenegvednap

Ez a nap is úgy kezdődött ...

... hogy Misi hangjára ébredtünk. (Klassz volt.) A napi program strandolás volt, jól megérdemelt pihenőnapnak néztünk elébe. Az esőkabátomat azért betettem az autóba. Indulás előtt Daki és Imi kárörvendve néztek fel a fölöttünk magasodó 1200 m körüli csúcokat borító felhőkre. Ránk lesütött a napsugár. Egy darabig még. A benzinkútnál már csepegett, és Daki igen maga alatt volt. Benzint se kaptunk, rövid sorbanállás után kezdetét vette az ebédszünet, így elhúztunk a fenébe. A tenger 17 °C-os volt, a levegő se sokkal több. Egyedül Bogdán, Daki és Bogdán fürdött meg. Mi ettünk tatár gulyáslevest, meg ilyesmit. Lehetett kapni csokit és dobozos sört is, sőt egy-két helyen németül is beszélt a pincér.

Később bóklásztunk egy kicsit a városközpontban. Ezt se könnyű leírni. Tulajdonképpen mindenütt ugyanazt lehet kapni, nagyrészt nagyon olcsón: pár török csokit, PEPSI feliratú rövidnadrágot, sört beföttes üvegben (rém undorító), stb. A parton páran azzal keresik a kenyerüket, hogy majommal és kígyóval lefényképeznek egy roppant giccses múpálmafa alatt. A boltokban mindenütt irtó büdös van. Vettünk furcsa keksz-masszát és lekváros nápolyit. De vállalkozókedvünk kissé már megcsappant. (Hogy miért?)

Imre most épp egy Globus-húskonzervnek álcázott pacalpörköltet eszik

kukorica körettel. Már kipróbáltuk (illetve Daki egyedül) a lekváros kukoricát, a lekváros pudingot is. Bár sok konzervet eszünk, azért még gasztronómiailag nem vagyunk teljesen konzervatívak. Például még mindig meg-megújuló reménnyel bontunk fel egy újabb üveg bort, hátha ez kevésbé lesz pocsék, mint az előző. Ez még ugyan nem fordult elő, de nem adjuk fel. Azért a legrosszabb az a tegnapi vörösbor volt a vacsorához, de az se kutya, amire Daki elcserélte Imi baseball-sapkáját (az övét meg Iminek adta).

Este még énekeltünk egyet kifogyhatatlan repertoárunkból mindenféle kísérettel. (Kanálgép, csajka, vokál, stb.) A jaltaiak pedig örvendezhettek, hogy végre volt egy hűvösebb napjuk. (Apróhirdetés a Pravdából: "MLBE vállalja tagjainak teljes ellátásáért és szerény fizetségért, száraz, meleg, esetleg sivatagos területek termore fordítását. TUTI DOLOG jeligére a kiadóba.")

Tizenkettednap (még leírni is sok!)

Hajnali 6 körül, 2230 km-nél, elindultunk Jaltából Csernovci felé.

Herszonban kaptunk 92-es (!!!) benzint.

Misi már másodszor felejtette nyitva a benzintartályát, de most legalább a sapka nem maradt a tetőn, mint a múltkor, amikor öten imádkoztunk, nehogy leessen. Most meg lazán szembefordult a körforgalommal. Különbem nem nagyon ajánlatos itt bemenni egy városba, mert minyimalnaja 3 óra míg kijut az ember belőle. Igaz van benzinünk, most például a tankban csak három féle: 76-os, 80-as és 92-es. $\frac{1}{6}$ óta hetvenkével poroszkálunk, az autó ugyanis nem veszi be a 4. sebességet. Így még 10 óra és Csernovciba érünk. Imre és Daki szerint ez sokkal jobb, mintha 7 óra alatt érnénk oda, mert kerek szám, és sokkal könnyebb vele számolni. Különbem ezzel az autóval rengeteg gond van, tegnap óta a szivargyújtó sem működik. Azért ilyen felkészületlenül nekivágni egy expedíciónak ...!

Már vagy félórája nem esik az eső. Remélem nem rosszfélé járunk. Valami kis tévedés lehet.

Most leírom mi történik, ha átmegyünk egy folyón. Kisbogdán magyarul, megértően végighallgatjuk, ügyesen bólogatunk, próbáljuk kivenni a folyó nevét (ez a Dnyeszternél sikerült is), Mici esetleg megjegyzi, hogy "biztos úgy van".

Az előbb megálltunk, és vettünk néhány építőipari terméket vacsorára. Még meleg volt, és a boltban nápolyit is lehetett kapni.

Most egyébként egy rövidebb úton robogunk, míg a benzinünk tart, Csernovci felé. Utunkat aprócska élmények színesítik. Az imént egy motoros bácsika szerzett nekünk néhány vidám percet, akit a benzinkút óta követtünk. Nem semmi ezen az úton megülni a motort, mindig azt vártuk, hogy mikor száll el. Az utak megint egyre rosszabbak, az még hagyján, ha olyan mint Mikropapingo utcái, de van, hogy csak sok-sok gödör egymás mellett, és Misiék néha félig eltűnnek egy-egy tócsában. Az autók úgy néznek ki, mintha valami mocsáron keltünk volna át, és már nem kapom el a fejem, ha egy pocsolya a szélvédőnkre veti magát (amin egyébként alig lehet kilátni). Dehát végülis a Ladát ezekhez az utakhoz gyártották, vagy nem?

$\frac{1}{10}$ van, múlt szombat óta 3000, ma reggel óta 770 km-t jöttünk. Kezd sötétedni, némelyik autónak már ég a helyzetjelzője. Helyi népszokás alapján ez itt a maximális kivilágítás. Szerencsére csöppet sem életveszélyes. Már csak vagy 450 km van hátra Csernovciig.

Vinnica előtt kb. 100 km-rel éjszakáztunk, az út mellett, a fák között.

Tizenharmadnap (3120 km)

Megyünk tovább. Előttünk egy teherautónyi csont. Allati.

Aggódunk az autó miatt, mert reggelre nem javult meg, és az is lehet, hogy a kapcsolórudazat reteszszekkezetével van valami baj, mert a szinkrongyűrű még viszonylag új.

12 - ránkudált egy magyar autó, valahol Vinnica előtt. Jó érzés. Még a nap is kisütött egy picit.

Aztán belezuttyantunk egy kisebb szakadékba, úgyhogy most már nemcsak a mi autónk szorulna szervizre, hanem a Misiéé is. A szervizek itt igen jól fel vannak ám szerelve mindenfélével, már a harmadikból jövünk el üres kézzel. Bár itt vehettünk volna váltót 150 \$-ért. Ezek az ukránok hülyének nézik a külföldieket néha.

14.23-tól 14.24-ig 1 perces néma üléssel adóztunk a negyedik sebességünk emlékének. Most arra várunk, hogy együnk már valami finomat.

O Galán Mihály, mért vagy te Galánmihály? Most mentünk el a harmadik saslikáros mellett, villogunk, indexelünk, hadonászunk, de ő csak megy tovább rendületlenül, anélkül, hogy a visszapillantóra vetné éhenkórász pillantását. Hiába, mióta elfogyott a pálinkája nem teljes ember többé! Az előbb egy "előzni tilos" táblánál nyomban előzni kezdett, miután távoztunk kedvenc parkolóhelyéről, ami most a változatosság kedvéért nem egy trolibusz-megálló, hanem egy "megállni tilos" tábla töve volt. Most már, ha látunk egy benzinkutat, szomorúan fordítjuk el a fejünket, mert minek fájítsuk a szívünket az elsuhanó saslik- és miegymás árusok láttán? Cseresznye ügyis csak robog tovább.

Este lementünk a Bukovinkába. Autóval nem lehetett igazán megközelíteni, mert kicsit sár volt. Tábort vertünk, aztán lementünk. Nekem tetszett, volt akinek nem annyira. Döntetlenben kiegyezek. 12 körül kijöttünk, fürödtünk egyet egy kis tóban, és ennyi volt a nap.

Tizennegyediknap

A Miskolc-Jalta Rallye egyik legnehezebb szakaszához érkeztek a versenyzők, és miután sikeresen átküzdötték magukat egy iszonyú sáros, csúszós, dzeuvás, meredek, undorítóan nyálkás, ködös útszakaszon, elérték az ukrán-moldáv határt. (Megtudtuk, hogy a Zoluska bejárata tulajdonképpen Moldáviában van.) A határon még ugyan nem mentünk át, de útlevélvizsgálat már volt, a határőrök cigit lejmolnak és 1 km-re tőlünk elvileg már háborús zóna van. Ahogy Daki találóan megjegyezte, "itt már a parasztok kapálni is csak hason fekvé mernek". A verebek pedig mélyrepülésben szállnak errefelé.

Megérkeztünk egy kis faluba, ahol Iván várt minket. Nagyon klassz kis hely, az udvaron egy bárisnya kenyeret süt, valami náddal fűti a kemencét, mi meg hűsölünk egy "szép" szobában. Nem mintha meg lehetne dögleni a melegtől, de mi már annak is tudunk örülni, ha nem esik az eső. Nemsokára indulunk a Zoluskába. Epp jól bekájfáltunk, ukrainszkij borsos volt, házi kenyér, frissen sült cipócskák, lekvár, juhsajt, stb. A teával páran megjártuk, mert itt egy sűrítményt raknak ki az asztalra, amit még hígítani kell, különben elég érdekes íze van. Jól kitergettünk, már egész belaktuk a házat.

A Zoluska szerintem klassz volt és érdekes, mások szerint kevésbé. Végül is karbidlámpákkal mentünk, és volt annyi oxigén, minden híreszteléssel szemben, hogy égjen. Egyébként elképesztő labirintus ez a barlang, komolyan, 2 méteren belül el lehet tévedni, ha nem figyelsz. Egy idő után viszont tényleg unalmas lett egy kicsit, úgyhogy az áthidaló megoldást választottuk. (Mentünk a ...)

Barlang után Iván szüleinél már friss tej várt, meg mindenféle süti; itt minden körülöttünk forog. (Bár a zsacsós tej jobb.) Vacsorára saslik-hegyeket ettünk. Mi ketten Katával meleg vízben fürödhettünk.

Most kellemes este van, de azért ma is esett az eső. Igaz mi épp lent voltunk. Hoppá! Iván apja bedobta a boromat egy laza mozdulattal, no de semmi baj, az ész a fontos ... Azért alakul itt a hangulat, Misi épp most ajándékozta el félreértésből a szótáramat. Így jár, aki rábólint mindenre anélkül, hogy értené. Van itt egy szomszéd is, aki olyan mint egy román menekült, és irtó sokat dumál. Leírhatatlan. Nem is erőltetem. Magam.

Rögzítem a nap utolsó röpke impresszióját: Iván apja kis hiján az asztalra hányt, és Mici lefejelte a kutat, de legalább a macskát sikerült leöntenie egy fél vödör vízzel.

Tizenötödnap

A mai reggel se volt kutya. "Hangérien milicijaszonda. Sutyty-sutyty pálesz, konyec!" Ezekkel a szavakkal mutatta meg Mici Ivánnak a szondakészletét, miután egy igen szigorú igazoltatásban volt részünk. (Misinél nem mutatott ki semmit a szonda ... !) Szóval a rendőr leintett minket, az egyik, és fenyegetően lóbálta-pörgette kezében kis piros-fehér tárcsáját (látszott, hogy hosszú évek gyakorlásának eredményeképpen a tárcsapörgetés minden csinja-binja a kisujjában van már), aztán elvitte magával Misit és Micit. Mi aggódva tapadtunk az ablaküvegre. Végül megszondáztatták Misit és Ivánt (???), és továbbmehettünk. Az egyik gályarab egyébként felismerni vélte Micit, ami nem is lenne kizárt, amennyi rendőr minket megállított. De az is lehet, hogy a baseball-sapkájára vagy cigire fájt a foga, vagy egyszerűen tetszett neki Mici. Ki tudja ezeknél?

Míg állunk lerajzolom az itteni stoptáblát (fekete betűk, fehér alapon). De ki tud vezetés közben olvasni is?

Megérkeztünk Ivánékhoz, és most itt agonizálunk. Daki, Maci és Kata megint a "computerrel" játszanak; elvannak. Elszomorítóan szegények itt az emberek, a maguk havi 10 \$-os keresetével, de Iván mindig mosolyog, állandóan törődnek velünk, igazán kedvesek. A gyerekek meg tátják a szájukat, de már nincs több csokink se.

Kíváncsi vagyok mit fogunk ma csinálni, mert az idő megint nem tagadta meg önmagát: esik.

Különbén klassz hangja van ennek a video-játéknak és szerencsére egyáltalán nem idegesítő.

(Már harmadszor huppantam le az ágyra, ami leginkább egy kősziklához hasonlít, de mindig elfelejtem.)

Kisebb epizód: idejött két fickó, hogy vigyük el őket Magyarországra, kifizetnék a benzint. En szívesen kifizetném nekik a benzint, csak ne jöjjenek, az az igazság. Nincs sok kedvem nyomorogni, ráadásul 50 kg cuccuk is van. Elég kínos, valahogy nem tudunk igazán nemet mondani. Hát elvisszük őket, pár bűvárfelszereléssel együtt. "A légzőpalackokat úgyis jól lehet hajtogatni" (Daki)

Ez a nap is tartalmasan telt hát el: felvásároltuk Csernovci diakeretkészletét. Ki se tudom számolni mennyibe került, olyan olcsó (saccerkábé 6,8e-23 Ft darabja). Ezenkívül vettünk még sok dolgot, mert olcsó volt, és mert kupon-hegyeink voltak.

Azért kár, hogy nemsokára megyünk haza, mert otthon Misi nemigen fog oroszul beszélni, pedig az ám a vidám dolog! Az igazsághoz azonban hozzátartozik, hogy valamennyien elég egzotikus módon kommunikálunk, néha az eszperantót is lepipálva egyszerűsítjük a nyelvet.

Vacsora után Iván kerített egy gitárt. Eddig nem sok örömünk telt benne.

Es végül az utolsó nap

- is eljött. 7-kor, 3628 km-nél startoltunk. Kijutottunk Csernovci csatornafedélnek álcázott szerelőaknákkal fűszerezett macskaköves utcáiból, szerencsésen elhaladtunk egy gályarab mellett, és beszélgettünk legújabb útitársunkkal.

Kíváncsian várjuk a további fejleményeket, főleg ami a határt illeti. Reggeli után még vártunk egy kicsit, de nem eredt el az eső, úgyhogy elindultunk. Azért a helyzet nem reménytelen, van egy kis köd, ebből még lehet valami.

Tömött sor a kenyérbolt előtt. "Mi az, non-stop bolt?" (Mici) "Aha! Non-stop állnak sorban, már 3 napja!" (Daki) A falvak határában most van a nagy vasárnapi tehénfuttatás, ott van a falu apraja-nagyja-közepese.

"Mici nem tudnál vagy 10 cm-el az út fölött menni? Csak míg írok ..."

"Minek, ott még ugyanolyan göröngyös!"

"Ja ..."

Itt akkora kutyák vannak, mint egy macska. Rém hülyén néznek ki csőríngerek.

200 km-re Csernovcitól, gyönyörű vidéken ... (jaj) ...

... szóval az a rész a hegyekben nagyon szép volt. Szuper kis falvak, sok ember népviseletben, igazán hangulatos.

Munkácson jubiláltunk: 4000 km. Egy-egy 300 rubeles büntetéssel ünnepeltük meg autónként. Misi nem ismerte meg a "vasárnap behajtani tilos" táblát. Meg még pár másikat. (Itt már tudnak a gályarabok magyarul.)

Megint útba ejtettük Jósikát. A kiscsirkék sokat nőttek és a kutyák nem ugattak. A nap pedig süt, ahogy illik.

Ismét határsáv. Nem kevésbé leírhatatlan, mint eddigi élményeink és nem kevésbé döbbenetes. Az emberek csoportokba verődve állnak, ülnek, fekszenek, szemmel láthatólag felkészülve néhány napos bivakolásra. Busz- és csomag-hegyek, és itt sem hiányozhatnak a macskányi kutyák sem.

Fél öt van, és túl vagyunk mindenen. Mici reggel megkérdezte, hogy mi jöhet még. Hát az jött, hogy a két ukrán fickó fénymásolt meghívópapírral akartak átjönni a határon. Az ukrán oldalról még csak át is engedték őket, de a magyar határon kicsit ledöbbsent a csapat jelenlevő 3 tagja, Imi, Mici és Daki, főleg amikor az egyik ukrán indítványozta, hogy 50 \$-al kenjék meg a határőröket.

Azért ez az epizód nagyon elrontotta a hazaérkezés örömét, mégis irtó jól esik áthajtani egy kereszteződésen anélkül, hogy körforgalomban kavarnál fél órát. Lehet írni az autóban folyamatosan, szóval irtó békés kis ország ez a miénk, na. Lesüt ránk a napsugár, Mici meghatottan gyűjt rá egy Sopianae-ra, mi pedig, az alkirály, a főkancellár és a közlegény megilletődve nézelődünk, és agyba-főbe dicsérjük Magyarországot. Az ember itt nem hisz a szemének, én már csak vigyorogni tudok, ritka jó érzés. Az aszfalt sima, a vonalak felfestve, 70-el döngetünk hazafelé, az autó halkan suhan, ... (jaj, de költői lettem)

Végkövetkeztetés következődik.

Az ex-pedíció szuper volt, a hangulat még jobb. Ami gond volt, nagyrészt nem rajtunk múlt, hanem azon a múzeumon, amelyikben jártunk. És hálásak lehetünk, hogy ilyen helyre térhetünk haza, nem csak az anyagi jólét miatt.

A Krim hegyei
(Kovács Attila)

A Jolocska (Fenyőfácska-) barlang névadó képződménye
(Kovács Attila)

A Bezdonnaja (Feneketlen-) barlang szakadéka
(Kovács Attila)

Beigazolódott a régi népi bölcsesség, hogy végül is békák ugyan mindenütt vannak, de a legjobb otthon.

V E G E

Függelék

ami nem más, mint egy kivonat a Központi Statisztikai Hivatal 1992-es évkönyvéből:

4223 km

Voltunk:	9 barlangban és egy barlangvárosban
Utaztunk:	16 napot, ebből esett az eső 14 napon
Igazoltattak:	11-szer
Megbüntettek:	4-szer
Láttunk:	84324 tehenet, 3890 macskakutyát
Elköltöttünk:	4,8 \$-t fejenként, és 126 \$-t benzinre
Megettünk:	sok konzervet és kenyeret
Elfürödtünk:	nagyon kevés vizet
Veszteségünk:	2 db Lada típusú személygépjármű
Nyerességünk:	sok-sok tapasztalat, barát és élmény (meg egy telefirkált füzet)

6.1.2.2. Erdély, 1992. augusztus 31. - szeptember 5. (Kovács Attila, Ferenczy Gergely)

A kolozsvári - az egyesület nyári tábora alatt remek erdélyi diákat vetítő - Szarka György meghívására indultunk útnak 1992. augusztus 31-én, hétfőn, reggel 8 órakor Miskolcra (Pepitó, Hugi, Gergő, Zsuzsa s jómagam). Debrecenben csatlakozott hozzánk Géza és Sári, Pihe a feleségével, és Bátor Karcsi telefonüzenete, hogy kicsit később jön. Az idő szép volt, a határon átuhanunk (állítólag visszafelé nem lesz ilyen könnyű), és délután 4-re már Nagyváradon voltunk. A Kanonok-sor mellett álltunk meg, a Múzeummal szemben. Rövidesen megérkezett Zoli és Szaddam, a két kolozsvári fiú, ők az autónál maradtak, mi pedig városnézésre indultunk. Utcai alkalmi pénzváltók, nagyáruház, hangulatos sétálóutca, iszonyatosan mocskos kuldusok a templom előtt, a Körös vizében álló horgászok; kb. ennyit láttunk Nagyváradból. Az összkép azért jó. 6-ra megérkezett Szarka Gyuri, vele ismét megnéztük a Múzeum bezárt ajtaját kívülről. A székesegyházzal több szerencsénk volt, oda be tudtunk menni. Epp mise volt, magyarul, sokat nem is időztünk bent, indultunk tovább Vársonkolyos felé.

A Sebes-Körös menti 60 km-nyi úton - Böst idéző - felszín fölé magasodó víztárolók mellett haladtunk. Sonkolyos előtt, míg egy vasúti átjáró jelzőlámpájának szabad jelzését vártuk, egy távoli, az alacsony, lankás dombok közé nem nagyon illő hatalmas sziklafalat figyeltünk. Később megtudtuk, ez a Révi-szoros szurdokának bejárata, és csak Bükkhöz szokott szemünk látta nem odaillőnek, ez itt egyáltalán nem ritkaság.

Túl a falun, düledező gyárépületek után a Sebes-Körös szurdokában mentünk tovább, majd egy gázló melletti sziklafal aljában telepedtünk le. A folyó fölött lengőhidak vezettek a túlpartra (alig néhány volt járható), a sziklafalából barlangok nyíltak. A legfeltűnőbb a Magyar-barlang 10-

15 méternyi szádája volt (mögötte kb. 300 m járat található), az előtte levő lengőhíd járhatatlanul foghíjas. A folyóparton szemét szemét hátán, alig találtunk helyet a sátraknak.

Másnap egy kis geológiai előtanulmány céljából felmentünk a felettünk magasodó sziklafal feletti kis platóra, melyet a meanderező Körös csaknem teljesen körülölel. A szinte talpalatnyi (alig 100 méternyi) plató közepét egy formás kis töbör uralja, körben remek kilátás nyílik a folyóra és a szemközti sziklákra, hegyekre. Szarka Gyuri itt néhány térkép segítségével egy kis előadást tartott a Szelek-barlangjának helyzetéről, morfológiájáról. Délutánra terveztük a barlang meglátogatását, ha Karesz is megjön. Addig - miután Szaddamot Sonkolyoson az orvosnál hagytuk erős rosszullete miatt - elsőként az Izbindis-forrást és -barlangot néztük meg (illetve nézte, aki vállalta a bejutáshoz szükséges kisebb sziklamászást). Az aktív szint forrásának jókora barlangjából 7 évvel ezelőtt Czakó Laci hozta ki a feltárássra egyedül indult, már visszafelé tartó bűvár holttestét.

Ezután Gergő és Zsuzsa Nagyváradra indult Karesz elé, mi többiek a Révi-szorosba mentünk. A szorosban halad a Nagyvárad-Kolozsvár vasútvonal, többször alagútba bújva. A Révi-barlangnál - amely Európa legelső kiépített barlangja (kb. 1870 óta) - megállója van. A barlang előtti jókora mésztufadombra felmászva értünk a néhány méternyi száda elé, melyből bővizű patak folyik ki. Jólesett a hús patakviz, kicsit megpihentünk, beüzemeltük a lámpákat és elindultunk a patak mentén kiépített járdán. A néhol öreg cseppkövekkel tarkított sima mészkőfalakon itt-ott lámpák rozsdás csonkjai meredeztek. Elindultunk egy emelkedő járat szétmálló lépcsőin, összetört rozsdás vaskorlát maradványaiba kapaszkodva, majd egy sáros bontástól visszafordultunk. Azt gondoltuk emnyi a barlang, de észrevettük, hogy a patak mentén tovább lehet menni. Beljebb viszonylag jó állapotú lépcsőket, létrákat találtunk. Tágas (Baradlai jellegű) mederszakaszokban, meanderezó szurdokban a víz fölé épített járdákon, és a felső inaktív rész cseppköves járataiban sétáltunk. Sok-sok száz méteres, egykor valóban látványos barlangot láttunk, nagyon elhanyagolva.

Az idő meleg volt, visszafelé is megizzadtunk a Körös partján gyalogolva. Sokan sátraznak, napoznak, fürdenek itt, mint a mi táborozó helyünknel, csak itt a szemét kevesebb, mint ott. Ebédre lecsót főztünk, közben megérkezett Karesz is, mehettünk a Szelek-be. Utközben talákoztunk néhány ijesztő külsejű, de igen jámbor bivallyal: mi is, azok is az út ellenkező oldalára húzódtunk. A Szelek-barlangja a Körös túloldalán van, leküzdöttük hát a csak kicsit foghíjas lengőhidat, átvágtunk a túlsó part széles tisztásán - amely szinpadával és emlékművével kicsit a mi Majális-parkunkra emlékeztet (és hasonló célokat szolgál) - és a kőfolyásos hegyoldal aljában eredő forráshoz tartottunk. Ez a Szelek vize, a lezárt bejárat kicsit magasabban, a hegyoldalban van. A vasajtó kinyitása után a barlangból nevéhez illő erősségű huzat csapott ki, magasra fújva a bejárat közeli faleveleket. A kb. 30-40 km-es sebességű légáramlatban levegőt alig lehet venni, míg az ember lejut a létra néhány fokán a kissé tágasabb járatba, ahol aztán a levegő lelassul. A lámpa lángját azért itt sem lehet még meggyújtani, beljebb azonban a tágas patakmederben már nem érezhető a huzat. Érdekes ez az erős légáramlás, mivel a barlangnak csak egy bejárata van. Felső végén, a homokkövel vastagon fedett karszton felszínre nyíló nyelője nincs, a víz is csak repedésrendszeren juthat be.

Egy ideig a patakot követve haladtunk. Ezen a részen, ahol a

mészköfelszín még nem fedett, viszonylag sok cseppkő van. Rövidesen elértük a felső inaktív járatokhoz vezető létrát. A felső szintek teljesen szárazak. Hasadékok, meanderek, omlásos tágas termek, szűk járatok változatos helyei után megpihentünk egy elágazó, teremszerűen kitáguló résznél. Itt megnéztünk egy cseppkőves oldaljáratot, majd a Meanderek nevű rész rendkívül látványos, 6-8 szintű hatalmas meandereinél szétvált a társaság. A többség még maradt. Szarka Gyuri, Gyurkó Péter és én visszaindultunk. Gyalogoltunk, gyalogoltunk, ... , aztán egy körjáratba kerültünk. Jó 20 percet mentünk így fölöslegesen, de ezután jobban figyeltük a kijárat felé mutató nyilakat.

Odakint közben esett, erős szél fújt, de azért jól esett a fürdés a Körösben. Amíg bent voltunk megérkeztek Técsy Péterék, a következő barlangtúránk vezetői.

Szerdán táborbontás után Barátkán át - ahol kenyeret akartunk venni, sikertelenül - a hegyekbe mentünk, először erősen, később kevésbé szerpentinező, de végig elég rossz, köves úton. Hőfehér felhők gyülekeztek az égen, ragyogott a napsütés, de a levegő egyre hűvösebb lett. Még a Királyerdőben jártunk, de erdőt alig láttunk. A lankás hegyek hatalmas rétjeit legelőnek, kaszálónak használják, erdős terület csak foltokban található. A mellékút mellékútjának kátyút leküzdve egy növénykerdő szélén, egy kis forrás közelében vertünk tábort. Ebéd után innen indultunk a Ponorás-barlanghoz. Utközben megnéztük a Berna-zsomboly látványosan besuvadt bejáratát. A Ponorás-barlang egy kis patak beszakadt nyelőjében, egy nagyobb sziklafal tövében indul. A bejárat rész omladékáé elég sokáig tart, a változatosságot csak az jelentette, hogy az vagy omladék tetején jártunk vagy a jókora kövek között bújáltunk. Aztán megjelent egy-két cseppkő, majd sok, végül az aktív ágban rengeteg, gyönyörű, tiszta, sokszínű, formagazdag.

Ismét sötét lett mire kiértünk, alig találtuk meg az utat visszafelé. Hideg volt az este, vizünk nem nagyon volt a mosdáshoz, hát inkább aludtunk.

Csütörtökön folytattuk a zötykölődést a köves úton Rosia felé, a Kolozsvári Barlangkutató Klub táborához. Erdők, kopár karszt, szénaboglyák, tanyák mellett haladtunk, majd egy bauxitbánya sebhelye után a völgyben levő tábor fölé értünk. Az autók az út mentén maradtak, mi lehordtuk a holminkat. A sátrak elég szétszórtaan álltak, részben lent a patak partján, részben feljebb egy kis platón. Mi is ezen a felső helyen telepedtünk le. Délután elindultunk a patak szurdokvölgyében Rosia-ba. Kenyérvásárlás reményében indultunk el, végül kekszet, kakaót, csokoládét, zománcos bögrét, tejet, kukoricalisztet vettünk a völgyben sok kilométer hosszan elnyúló faluban, de kenyeret nem kaptunk.

Pénteken még mindig meleg napsütésben indultunk a völgyben felfelé, Erdély 3. legmélyebb barlangja, a 339 méter mély Stanul Foncii zsomboly felé. Kb. 40 perc múlva értünk a többször elágazó völgyben a sziklafal tövéhez, amely fölött, a hegyoldalban a barlang bejárata van. A velünk tartó három kolozsvári is csak annyit tudott, hogy ott fent van valahol, nem jártak benne, nem szoktak "zsombolyozni". (Ennek oka a felszerelések (péNZ!) hiánya a csoportjukban. Egyedül a csoport vezetője járt ott, 10 évvel ezelőtt.) A patak sziklafallal szemközi oldalán a mészegetőt felügyelő öreg megerősítette hitünket, hogy jó helyen járunk. Oldalról kerülve, de néhol így is vészesen meredek oldalon jutottunk fel a szikla

fölötti hegyoldalra, ahol rövid keresgélés után meg is találtuk a barlangot a tető közelében, egy kis terasz szerű részen. Két bejárata egymás közelében nyílik. A nagyobbik kb. 4x8 méteres ovális akna, a még a táborban látott térképvázlat szerint 60 méter mélységű, a kisebbik egy méternyi átmérőjű mélyedés alján éppen embernyi lyuk. Ez alatt kb. 40 méteres egybefüggő mélység van, majd meredek lejtővel becsatlakozik a másik aknába.

A három kolozsvári fiú közül az egyik Szaddam volt, a másik göndör vöröshajú nevét nem tudom, a harmadik Görög. Ő bár felajánlotta, hogy elsőnek indul, de Gergő elsősege ellen nem tiltakozott. Sári, majd Karesz indult azután, majd Görög és a vöröshajú. Míg vártunk mesélt néhány zombolyos nagy kalandot, de amikor beszerelte a csigáját és az átfordult, és ő egy orsón lógva, félig Dülferezve indult neki a 60-as aknáknak, nem voltam biztos, hogy saját erőből fog e kijönni a barlangból. Szaddam, Géza és én a kiszerező csoport lettünk volna. Míg vártunk, Gézával megnéztük a másik aknát. En indultam elsőnek. A szűk lyukon átpréselődve arcom, nyakam tele lett földdel, törmelékekkel. Fényképezőgépet is vittem, mert a térkép szerint az akna alján egy nagyobb cseppkőves terem van. Kb. 35 m-t ereszkedtem az enyhén táguló, átlagosan 1-2 méternyi átmérőjű aknában sima, száraz, kissé agyagos falak között, amikor egy agyaglejtő tetejére érve meg tudtam állni. A xilofonom iszonyatos hangot adott, recseget, ropogott, nyikorgott, erősen aggódtam kitart-e. (Már a Krímben is kétszer majdnem leestem miatta.) Félre húzódtam, felszólítottam Gézának. Amikor leért, kicsit lejjebb mentünk az agyaglejtőn. Egy nagy, élén álló lapos kő mentén lefelé folytatódott a barlang, jobbra egy kis terem volt öreg cseppkőekkel, balra a járhatatlanul meredek nedves agyaglejtő valószínűleg a nagyakna felé vezető átjáró. Géza még felmászott egy oldalhasdékban pár métert, ettünk néhány kekszet, majd elindultunk kifelé. Gézát előre küldtem, mivel én meggondolva az ereszkedőgépem viselkedését, nem vállaltam a barlang bejárásához szükséges további 300 méternyi ereszkedést. Néhány fotót azért csináltam, majd nem sokkal később én is elindultam felfelé. Mászás közben felszedtem a kötelet, kiszenvedtem a lyukon, és ... villámgyorsan levetkőztem, mivel kint igen meleg volt. A csizmám belseje is vizes volt még a korábbi barlangtúrától, levettem azt is, kivettem a napra száradni. Később aludtam is egy keveset, az idő telt, befelhősödött, esett is pár csepp, majd a nap is lement, amikor megláttam, hogy mozog a kötél az aknában. Görög jött kifelé, sajnos csak egyedül, mert az utolsó 50-es akna feletti szűkületnél feladta, visszafordult. Nyomában a leszálló este előcsalta a denevéreket, 4-5-ös csoportokban csaknem folyamatosan jöttek kifelé. Megpróbáltam lefotózni őket. Egyre hűvösebb lett. Felöltöztem és ismét elaludtam egy időre. Az aknából jövő hangokra ébredtem, a vörös jött kifelé. Az akna tetejénél (a kétségtelenül érdekesen szerelt elhúzásnál) gondjai voltak, beraktunk neki egy másik kötelet. Szaddam jött utána, teljesen kimerülve. Mire felért, a másik két erdélyi visszaindult a táborba. Lassan jött felfelé a csapat, az első élménybeszámolóik szerint jól sikerült a parti. Összesen 260 métert kellett ereszkedni a 300 méter mélyen levő szintes áig, amelyet már nem jártak be teljesen.

A barlang bejárására Gergő így emlékszik vissza:

A túra nagyon izgalmasnak ígérkezett, mert a bejárati szakaszon nittnek nyomát sem láttuk. Az izgalom végig megmaradt, ugyanis nittelő készlet nem volt nálunk, és nitt is kevés. A bejárati szakasz után (kb. 50 m akna) egy rézsütös aljú terembe érkeztünk, mely tele volt különböző méretű és korú koponyával, csonttal. Ezután egy szűkebb aknabeszállás után ismét rézsütös járat

következett, és immár víz csordogálása. Ezen a szakaszon sok állati fogat találtunk, közte medvét is.

Néhány 10..30 méteres akna következett, melyeknek egyike volt látványos: kb. 10..12 méter magas, hófehér, monumentális cseppkölefolyás, mely a fél aknát elfoglalta szélességben.

Ezek után egy érdekes, kis lejtésű szakasz következett, melyben csordogált a patak. Szűk és kellemetlen hely volt, ráadásul három aknával a végén, melyeket a bejárasi útmutatóban nem említettek meg. Ekkora már csak egy 66 méteres kötelünk maradt. Ugy festett a helyzet, hogy vissza kell fordulni. Azonban találtunk az első, klasszikusan kimászhatatlan akna alján egy 10 méteres kötelet, mely ebbe az aknába éppen elfért. A második soronkívüli aknában leereszkedés után egy telefondrótot hagytunk, hogy majd áthúzzuk karabineren a kötelet a segítségével. (Ez nem sikerült, ki kellett mászni!) A 3. aknába a maradék kötéllel ereszkedtünk le, remélve, hogy az alsó 50-esbe marad még elegendő kötelünk. Itt már csak 1 nittfűlünk volt, amit a nagy aknára tartogattunk. Találtunk egy román nittfület, azonban a rozsdás nittfűl rozsdás nittbe való tekerése közben a fűl csavarja elnyiródott. Ezen felbuzdulva beraktuk az utolsó nittfűlünket. Mázlink volt, mert a nagy akna beszállásánál volt szerelt nittfűl.

Az utolsó akna egy aktív patakos ágba érkezett, mely az akna tágasságából hirtelen szűk (0,5 m), magas (20 m) repedésbe ment át. Itt kényelmetlen mászásokkal haladtunk előre a patak folyásával egyező irányban. Egy különösen kényelmetlen hely előtt megálltunk, és úgy döntöttünk, hogy kellőképpen elfáradtunk, induljunk kifelé, hisz nem tudjuk milyen sebességgel tudunk kiszerezni/kimászni, és az ismeretlen srácok ügyességéről sem tudtunk semmit. Így kb. 320 méter mélységig jártuk be a barlangot. Érdekesség, hogy a szintes ágban, kb. 10 méter magasan homokos kis padot találtunk. A homok teljesen száraz volt, mely ilyen mélységben megdöbbenő.

Kifelé úgy volt, hogy az erdélyiek szerelnék ki, azonban technikailag és fizikailag nem voltak rá felkészülve, így ránk maradt eme nemes feladat is. A nagy akna tetején megettük a Yebak sütlü ürünüdür (Süper)-t, ami török csokoládé volt. Ez a papírján olvasható felirat volt, de ettől függetlenül jól esett. Kifelé menet - kérésre - Karez talált még egy medve szemfogát.

Mire összecsomagoltunk a sötét éjszakában, eleredt az eső. Gyorsan elindultunk, hogy még a föld elázása előtt lejussunk a hegyről. Lent nyilalt belém a felismerés: ott hagytam a fotós zsákomat. A barlangos zsákot lerakva siettem vissza, péréze a sötétben nem találtam a bejáratot közben az eső egyre jobban esett, a többiek lent vártak. Megtaláltam nagy nehezen, siettem le és indultunk haza kb. éjfél felé. Ennivalónk nem volt, már vizünk se, a forrás pedig messze, a tábor közelében volt. Egy helyen, egy frissen rakott boglya miatt (délelőtt még nem volt ott!) le is tértünk a jó útról, ami miatt újra hegyet mászni kellett egy keveset. A forrásnál szívtuk magunkba a vizet, mint a szivacs, aztán siettünk tovább a táborba. Már mindenki aludt mire visszaértünk, gyors vacsora a tarisznyából (reggel tudtuk meg, hogy lent a nagy kondérban meleg gulyás várt), majd alvás a viszonylag még száraz sátorban.

A "Stelázi" a Ponorás-barlangban
(Kovács Attila)

Készülődés a Szelek-barlangjába
(Nagy Zsuzsanna)

Jellegzetes járatszelvény
(Ferenczy Gergely)

Az eső egész éjjel meg-meg indult, reggelre aztán folyamatossá vált. Gyurkó Péter nagy sátrában reggeliztünk, közben eldöntöttük, hogy indulhatunk haza. A helybéliek is bontották a tábort, maradék kajánkat szétosztottuk, rengeteg pálinkánkat közösen megittuk (pillanatok alatt igen mély barátságok szövődtek), majd esőben, felhőben, hidegben, sárban csúszkálva felhordtunk mindent az autókba, és Belényes felé indultunk haza. Nagyváradon a vasútállomásnál még vásároltunk némi kekszet, csokoládét, és indultunk a határra.

Szinte állandó esőben várakozva, negyedóránként pár métert előre araszolva, az előttünk levő kb. 150 autó 8 óra alatt fogyott el.

Hazai oldalon még a levegő is melegebb lett, az eső elállt. Sári és Géza Debrecenben kiszállt. Keresz is elbúcsúzott, mi pedig száguldottunk Miskolcra, ahova hajnali 3 körül érkezünk meg.

6.1.2.3. Morva karszt (Nagy Zsuzsanna)

Az E-D-i irányú hegység vízválasztó a Svitava- és a Morva-folyó között. Autónkkal először jártunk a vidéken (Ferenczy Gergely, Nagy Zsuzsanna), így az útikalauzok nyomán a Macoha-szakadékot tűztük ki első állomásnak. A Sloup faluból induló turista út mentén lépten-nyomon barlangnyomokkal illetve barlangokkal találkozunk a völgyben túrázó. Mi a Balcarca-, a Katerinka-, valamint a Punlievni-barlangba váltottunk jegyet. Ez utóbbira először a Felső-hidről tekinthettünk le, majd bejutva a sűrű tömött sorokban bebocsátott látogatókkal, a csónakos szakaszt is megismertük.

6.1.2.4. Szlovák túrák (Ferenczy Gergely, Vadász István)

Szádéló-völgy (Ferenczy Gergely)

Húsvétkor a felvidéki barlangászok által rendezett fürösztésben vettünk részt. Az elszállásolás a Szádéló-völgy bejáratánál volt. A hétvégén megnéztük a Pitykó-barlang nevezetességeit, és mellékesen a Barázdálás-barlangot.

A Pitykó-barlang megáradt patakját közelebbről is megismertük, mivel itt hagyományyszerűen mindenkit víz alá nyomtak Húsvét tiszteletére. A víz mégsem volt olyan hideg - illetve nem éreztük annak - a "védőital-féleségek" gyakori előfordulása miatt a barlang bejáratánál. A fénykép a kitérés állapotát mutatja.

Másnap túrát szerveztünk a Szilicei-fennsíkon levő 180 méter mély Barázdálás-zsombolyba. A barlangnál azonban már belógó köteleket találtunk. Sebaj, a beszerelést ebben az esetben megelőzte a kiszérelés, ugyanis a Papp Ferenc SE köteleit kiszérvén/felhúzván, a sajátunkat tettük be a kellemetlenségek elkerülése érdekében. Kb. 150 méteren talákoztunk velük.

A túra sikeres volt. 150 métertől lejjebb a barlang jelentősen széndioxidos lehetett, mert mindannyian rossz közérzettel és léghiánnyal küszködtünk.

A barlang rendszeren ki van építve (nittek). (Bejárési útmutató nálam van.) Nem érdemes azonban a barlang teljes mélységét felkeresni a sár és a nyári

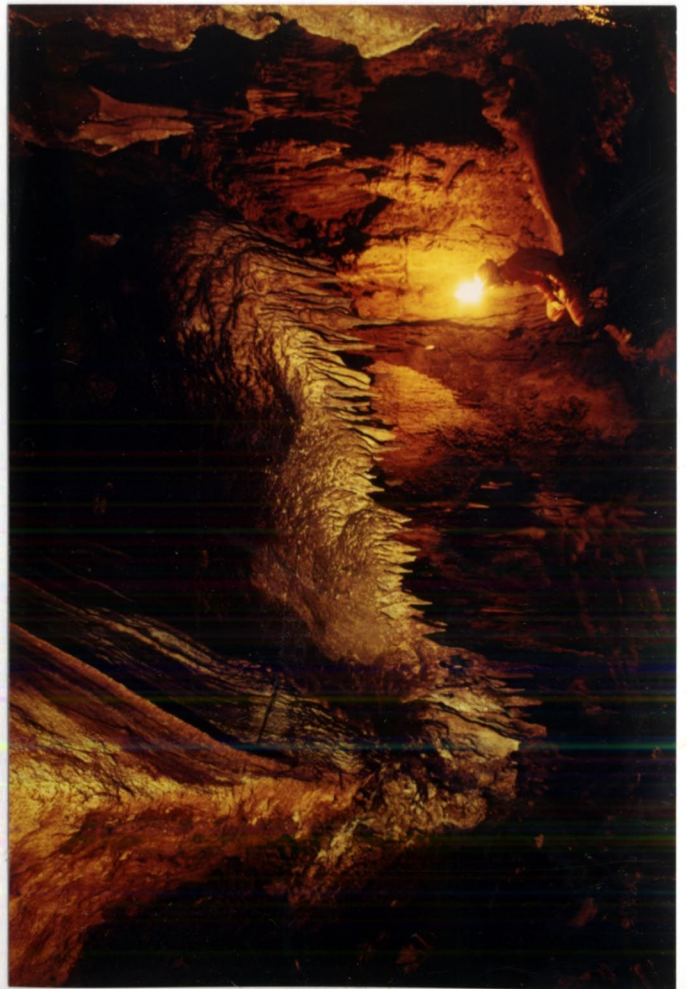

A Pitykó-barlang-beli fürdés után
(Ferenczy Gergely)

6.1.2.4.

Fotodokumentálás a Kadlub-feletti-barlangban
(Ferenczy Gergely)

Térem a Fertés-zsomboly végpontján
(Ferenczy Gergely)

léghiány miatt. Azonban a rövid szintes szakasz geológiailag, barlangmorfológiailag érdekes, hiszen kevés hasonló méretű zombolyinak akad ilyen, legalábbis Magyarországon, illetve a Gömör-Tornai karszton.

Kadlub-feletti-barlang
(Ferenczy Gergely)

Félreinformálás folytán úgy tudtuk, hogy a rimaszombati barátaink által felfedezett új barlang, a Kadlub-feletti, és a régebben ismert Podbaniste közötti vizes patakmeder leszáradt, és csak át kell haladni a száraz folyosón. Felvidéki barátaink arra kértek, vigyünk mérőfelszerelést és mérjük le az új szakaszt.

Az akció eredménye 23 méter felmérése és két ember sikeres megfázása volt, ugyanis a barlangban levegőt is nehéz volt venni, annyira sok volt a víz és annyira szűk volt néhol a járat. Azért jól szórakoztunk.

Alsó-hegy
(Vadász István)

A csoport megalakulása óta számtalan túrát szervezett már az Alsó-hegy barlangjaiba. Azonban a szlovák oldal zombolyai mindeddig kimaradtak. Ezt a hiányt szeretnénk volna pótolni a '92-es évben, s látogattunk el (Nagy Zsuzsa, Vincze Klára, Bátori Károly, Ferenczy Gergely, Vadász István) többször is erre a területre. Túráink során összesen 10, általunk többé-kevésbé jelentősnek vélt barlangban jártunk. Mivel úgy gondoltuk, hogy nem csak a csoportunk, hanem más barlangászok által is ritkán látogatott területről és barlangokról van szó, így közreadjuk a bejárt barlangok beszerelési leírását (lásd 5.3.2.) a térképekkel együtt. (A térképeket Kósa Attila Alsó-hegyi Zombolyatlaszából vettük.) Reméljük minél többen tudják majd hasznosítani, és észrevételeikkel pontosítani az általunk készített útmutatást.

6.1.2.5. Beszámoló az MKBT által szervezett osztrák-német-belga barlangos tanulmányútról
(dr. Lénárt László)

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1992. augusztus 15. és 30. között barlangos tanulmányutat szervezett azon tagjai számára, kik a Helecinben (Belgium) megrendezendő barlangos regionális konferencián kívántak résztvenni.

A gyalázatosan vezetett autóbuszba 29-en ültünk be. A "miskolciak" a következők voltak: Borka Attila és Attiláné, Fodor Károly, dr. Lénárt László, Emese és Ibolya, Román Renáta, Timkó Attila és Wolf Zoltán.

A programot 4 témakörbe lehetett besorolni:

1. A konferencián való részvétel:

A helyiek szervezési dolgai miatt mindanyian résztvevők voltunk, de rajtam kívül csak kísérőként. A speleokemping az ígéretek ellenére gyalázatos volt, a szervezés csapnivaló, az idő rossz, a beígért tanulmányutak elmaradtak. A konferenciához kapcsolódó kiállítások, publikáció és eszközvásárlási lehetőségek kitűnően sikerültek. A bemutatott

dia és videóanyagok között jó néhány élvezetes volt. A belga sörök - kiemelten a barnák - izletesek, csak kissé drágák. Az utólag bekért előadási anyagot talán megjelentetik a szervezők.

2. "Lakkcipős" barlanglátogatások:

A konferencia nem titkolt célja 24(!) kiépített barlang megtekintése volt. Sajnos, szervezőink és vezetőink - Hazslinszky Tamás és Fleck Nóra - legnagyobb erőfeszítése ellenére sem sikerült több lő db-nál, elsősorban az autóbusz vezetőinek indokoltnál is lényegesen lassabb és ügyetlenebb vezetése, ill. hozzáállása miatt.

Az út során megtekintett barlangok:

- Grasslhöhle (A). Egyetlen hatalmas terem, nagyon szép normál cseppkövekkel, átlagon felül lelkes tulajdonos-vezetővel, csúnya barlangos képeklappal.

- Lurgrotte (A). Hatalmas átmenő barlang, melyet a nyelő oldalról néztünk csak meg. (A forrásoldali zárva volt, amire odaértünk.) Impozáns bejárat, szép képződmények.

- Dachstein-Rieseneishöhle (A). Fantasztikus szépségű jegesbarlang, nagy termekkel, szép formákkal, gyönyörű megvilágítással.

- Dachstein-Mammuthöhle (A). Hatalmas barlang, képződmények nélkül, de a formák figyelemreméltóak. A kettő között megnéztük a szépen berendezett barlangtani múzeumot. A képeklappelhozatal jó volt, de a különböző helyeken igencsak eltérő árakkal. A barlanghoz felvonóval jutottunk el, egyeseket le is fotóztak, emlékebe megvehettek.

- Eisriesenwelt (A). Hatalmas jegesbarlang, karbidlámpás megvilágítással, a frekventált helyen magnéziumszalaggal kombinálva. A bejáratban a huzat hatalmas volt, a bejárat csarnokból kitűnő kilátás nyílt. Külön mikrobuszokkal, majd felvonóval, végül gyalog lehetett a barlanghoz feljutni.

- Binghöhle (D). Nagyon rondán, az elemi - nálunk szokásos - kiépítési elveket is figyelmen kívül hagyó kiépítés. Bővített barlang, sok átlagos szépségű cseppkövel.

- Kubacher Kristallhöhle (D). Bányászati módszerrel kimutatott és feltárt barlang, bányászat "melléktermékeként". Apró, szép kristályok borítják a falak egy kisebb részét, de nem túl nagy szám az egész. A vízvédelmet és a szellőztetést mesterségesen oldották meg. Nagyon szép földtani kiállítást üzemeltetnek a fogadóépületben.

- Grotte de Remouchamps (B). Magyar nyelvű vezetővel mentünk végig egy nagyon szép barlangon, de a lámpaflóra elég erős volt. Kifelé csónakokkal jöttünk. A városban egyetlen barlangos képeklapot sem lehetett kapni, csak az idegenvezetőknél. Láttuk azt a képződményt is, amely az egyik belga barlangos bélyegen szerepel.

- Grotte de Merveilleuse (B). Átlagos szépségű cseppkőes barlang, néhány nagyon szép cseppkövel. A korlátok fát utánozó barna műanyagból készítették, rendkívül gusztusos kivitelben. Lassú vezetés volt, mert Camille Ek professzor produkálta magát.

- Grotte de Han (B). A település fogadóépületében fantasztikus szépségű és nagy mennyiségű képeslap volt, valamint mindenféle egyéb - részben barlangi - kiadvány, különböző vendégbolondító árú. Meg lehetett látogatni a barlangtani múzeumot, üzemeltek ásványárúsok és egyéb vendéglátó létesítmények. A barlangig kivonattal mentünk, a barlangban részben gyalog, részben hatalmas csónakokkal. A kiépítési elemekben a múlt századi-századeleji kiépítési elemek is felfedezhetők voltak. A barlang nagyon impozáns, de a lámpaflóra már helyenként zavaró. Az egyik hatalmas teremben zenét is kaptunk, valamint fáklyás fiú futott végig a terem tetejétől a terem aljáig tartó kb. 120 m hosszú lejtőn, teljes sötétségben. A kiépítést és attrakciót tekintve mindenképpen a legjobb barlanglátogatás volt.

- Grotte de Rochfort (B). A barlang eleje fekete mészkőben keletkezett, képződmények nélkül, de gyönyörű oldásformákkal és stomatolit-átmetszetekkel. A másik rész nagyon szép cseppköves, változtatható fényerejű megvilágítással kombinálva. Egy nagyon jókedélyű vezető ezzel el is játszadoxott, igencsak hatásosan. Szép zenét is hallottunk, valamint léggömberesztés is volt egy kb. 40 m magas teremben.

- Grotte de Mille et une Nuits (B). Átlagos szépségű cseppköves barlang.

- Niederaltd. Tuffhöhle (D). Egy étterem pincéjéből nyíló, kis magánbarlang. Gyenge megvilágítás, kb. 10 fő fért be egyszerre. Néhány nagyon szép mésztufa és cseppkőképződménye azért volt.

- Nebelhöhle (D). Átlagos szépségű, de borzasztóan bezöldült barlang. Nem szabad a zöldhöz hozzányúlni, mert az is a barlang természetes képéhez tartozik!!! Vezető nincs, mindenki addig kóborog lent, ameddig akar. Egy kb. 1 m átmérőjű cseppkőoszlop átvágott maradványát is láttuk.

- Bärenhöhle (D). Átlagos szépségű, ronda drótkerítésekkel tagolt, borzasztóan bezöldült barlang. Nem szabad a zöldhöz hozzányúlni, mert az is a barlang természetes képéhez tartozik!!! Nagyon sok medvecsont, főleg koponya található benne.

- Tiefenhöhle (D). Egy 70 m mély aknabarlang, belétrázva. A megvilágítás nagyon jó, a zöld még nem jellemző. Vezető nincs, a barlangban jellegzetes pontok vannak, számozva. Mindenki sípcsontvédőt kapott, ill. a látnivalókat tartalmazó leírást. Szokatlan és érdekes kiépítés.

3. Egyéb karsztos látnivalók:

Összesen három, kiemelkedően jó túránk volt e témakörben. Megnéztük a Dachstein-fennsík egy részének magashegyi karsztját (felvonóval jutottunk fel) a Krippenstein-csúcs környékén. Gyönyörű rálátás volt a Hallstatt-tóra és környékére.

A túra vége előtt egésznapos felszíni túrát tettünk a Totes Gebirge fantasztikus szépségű karsztos területén. Az oldásformák, a barlangroncsok, karrmezők, töbörkezdemények, letörések és kőfolyások gyönyörűek voltak. Félúton találtunk három nagyon szép tavat, az egyikben meg is fürödtünk néhányan. Kristálytisza vizű, égkék, elviselhető hidegségű, fürdésre csábító volt.

Blautopf mellett megtekintettük Németország második legnagyobb karsztforrását, mely egy gátrendszer mögött kis tavat alkotott. Nagyon régi

A tanulmányút hazai résztvevőinek csoportja
(Borka Attila)

6.1.2.5.

Hőlégballont engednek fel a látogatók tiszteletére
a Grotte de Rochfort-ban
(Borka Attila)

Jédképződmény a Dachstein-Rieseneishhle-ben
(Borka Attila)

egyházi létesítményeket látott el vízzel.

4. Kultúrprogramok:

Utunk során elsősorban a táborozási helyek közelében néztünk körül. Kiemelkedően szép részeket láttunk Werfenben, Limburgban, Namurban, Mechelenben, Brüsszelben és Tübingenben. (Szervezési félreértések miatt kúthasadt a nem tervezett, de menetközben felvetődött tengerparti látogatás.)

Osszességében szakmailag és egyéb szempontokból is nagyon pozitív túrát tudhatunk magunk mögött, melyet elsősorban szervező vezetőinknek, Hazslinszky Tamásnak és Fleck Nórának köszönhetünk. Ezen túlmenően azt is visszahallottuk (ill. többször érzékeltük), hogy a "miskolciak" jól beilleszkedtek a túrába, általános megbecsülést váltottak ki.

6.1.2.6. Franciaország, Arith, 1992. április 21-26.

(Kovács Attila)

Miskolc, Debrecen, Füzesabony, Budapest, Hegyeshalom, Salzburg, Innsbruck, Vaduz, Montreaux, Chamonix, Albertville, Chambéry, Aix-les-Bains, Arith. Az 1800 km-es úton a tulajdonoson kívül még hárman szorongtunk Komlóssy Attila egyébként tágas Opeljében: Czákó László, Makhleit László és én. A németországi Chiemsee partján sátorban alvással töltött néhány órát kivéve másfél napi utazással értünk Arith-ba, nem sokkal éjjél előtt.

A falu szélén álló - egykor fogadóként használt - jókora épületnél csak néhány emberrel találkoztunk, bár az ott parkoló gépkocsik számából ítélve nem mi érkeztünk elsőként. De nem is nagyon kerestük az embereket, amit kellett így is megtudtuk: jó helyen járunk, oda érkeztünk meg, ahova indultunk. Vágyaink között inkább evés, mosdás, alvás szerepelt. Enni a földszinti konyhában tudtunk, ahol egy nagy tűzhely még pisilákoló parazza varázsolt kellemes meleget a kinti hővös hegyi levegő helyett, mosdani ugyancsak a földszinten, a konyha mögötti mosdóban lehetett, ahol egy gazpalaokos vízmelegítő alig-langyos vizében zuhanyozhatott aki bátor, aludni pedig az emeletre mentünk, a későbbi tanterembe, ahol ki-ki rozzant ágycsapatot, matracot, asztalt, lócát választhatott magának alvóhelyül.

Reggel 7 órakor ébredtünk a mozgolódásra. A hivatalos program 10 órakor kezdődött, addig - még az otthoni maradékból - megreggelisttünk, felköltöztünk a tetőtér alatt kialakított alvóhelyiségbe, majd rövid bemutatkozó, ismerkedő, tájékoztató gyűlés következett. Nyelvi nehézségeink ellenére viszonylag sikeresen bemutatkoztunk. Franciául egyikünk sem beszélt, Makhleit László (Doki) azonban angolul és németül jól, mi többiek csak úgy-ahogy. A baj csak az volt, hogy a franciák többsége is csak úgy-ahogy, kettőjüket kivéve, így ha az elméleti órákon érteni is akartunk valamit, a jól beszélők mellett kellett elhelyezkednünk. A tanfolyam résztvevői rajtunk kívül mind franciák voltak, kb. 20-an, vezetője Christian Dodelin. Ezen a megbeszélésen ismertették a napirendet - ez alapján kemény hétre számíthattunk, bár az első napra csak délutáni programot szerveztek.

Az első közös ebédig hátralevő idő gyorsan eltelt. Kellemes napsütés, kék ég, távoli havas csúcsok és a közeli kis falu hangjai vettek körül bennünket. A Debrecenben nullázott búvárórák szerint 780 m magasságban

voltunk, ami Debrecen 200 m-es szintjét tekintve 900-1000 m körüli tengerszint feletti magasságot jelentett. A Rhone-Alpokban fekvő hegység neve Massive des Bauges, az E-i végén fekvő nagyobb város, Annecy, Genevetől D-re 50 km-nyire van. Az Alpok nagy hegyeihez képest alacsony, 2100 m körüli csúcsai között nem jelentős az idegenforgalom, nincsenek neves síterei, a falvakat látva meglehetősen szegény vidék. Jelentőségét az idén a hegység K-i lábánál fekvő Albertville-ben megrendezett téli-olimpia növelte meg egy kissé, azonban ennek rendezvényei inkább a Bauges-tól K-re fekvő hegyekben voltak.

Az ebéd mennyisége már az eljövendő fizikai terhelésekhez igazodott, bár ezt akkor még nem tudtuk. Jól belaktunk az articsókából, répából, almából, kukoricából, majonézes húsból készült salátából (kicsit csalódottak is voltunk, az gondoltuk, hogy most ehetjük egy hétig a franciás salátamenüt), közben azért sajtot és vörösbort mindenki kedve szerint fogyasztott, de rövidesen kiderült, ez csak az előétel volt. Sült sirke, sajtos csótészta, narancs követte a salátát, és pukkadásig jóllakva készülhettünk a délutáni gyakorlatra.

Barlangba mentünk, bár csak egy bővizű forrás barlangjának bejárati termébe (Grotte des Eaux Mortes). 5 fős csoportokba osztva egy-egy oktató vezetésével különböző kötéltechnikai feladatokat végeztünk, mászást, ereszkedést, kötélhid- és húzórendszerek szerelését. Ez amolyan technikai bemutatkozás volt, ahol felmérték a társaságot, ki mit tud. Közben volt idő kicsit körülnézni is, fotózni is. A kb. 30 méternyi terem nagy, 15-20 m magasságú szádával nyílik a hegyoldalra. A gyorsan eső főté magassága a belső ponton nullára csökken, sőt a víz alá bukik, a kifolyó patak szifonja elzárja a befelé vezető járatok felé az utat. Az oldalfalából fülkék, rövid járatok nyílnak, de a szifont egyik sem kerüli meg. Jó gyakorlatozó helyet adtak azonban most nekünk, illetve a beütemezett nittek számát tekintve már korábban is sokaknak. Délután 5 óra körül be is fejeződött a hivatalos program napirend szerint, ez azonban az első és utolsó ilyen alkalom volt. A továbbiakban ez az időpont 8, 10 vagy 11 órára tolódott.

7-kor vacsora, az ebédhez hasonlóan bőséges: sárgarépa leves sajttal, sonkás kolbász, pitypang-saláta, puding (a szokásos többféle sajtot és vörösbort már nem is említve). A vacsora végén a társaság inkább a bort fogyasztotta mint a pudingot, így nekem a normál porción kívül is bőven jutott belőle. Sajnos az esti csemege reggel a szokásosnál gyorsabban kívánt távozni belőlem, sőt hatását még harmadnap is szenvedtem.

8 után elméleti oktatás, a másnapi gyakorlat előkészítése következett. A nyelvismeret hiánya miatt nekünk különösen hosszúnak tündek ezek az esti szeánszok, de jelen kellett lenni, mert a kapott ábrák, írásos anyagok szükségesek voltak. Teljesen új technikai módszereket általában nem tanultunk itt, azonban hasznos kiegészítő ismereteket szerezhettünk.

Aznap fél 11-kor fejeződött be az oktatás. Kellemesen enyhe, csillagos este volt, ott is hagytam az emeleti közös hálót, inkább a ház előtti réten felvert sátrunkba költöztem. Éjszaka sem volt hideg, bár hajnalban már teljesen be kellett bújni a hálósákba.

Kicsit későn ébredtünk, fél 8-kor már mindenki megreggelizett. Persze ha tudnánk franciául: a kiírt napirendben az első pont (7 órakor) nem az ébresztő - mint gondoltuk - hanem a reggeli. 8 órakor-már a felszerelés kiosztás, 9-kor pedig a gyakorlati oktatás kezdődött.

Az előző napitól eltérő csoportbeosztásban én a jelentős méretű Tanne des Enfers N01 barlangba mentem Komlóssy Attilával egy csoportban. A kb. 1500 m magasságban nyíló barlang mélysége -447 m, hossza 2100 m, de mi csak a bejárat szakaszában jártunk, az első két aknában, húzórendszert szerelni. Már a barlanghoz való feljutás sem ment egyszerűen. A három gépkocsi a megtett 6-8 km után a járatlan mellékutakon elakadt a hóban. Még a 4WD terepjáró sem tudott tovább menni, ami legalább a felszerelést elvihette volna. Szerencsére már nem voltunk nagyon messze a barlangtól, 10 perc gyaloglás után letértünk a ritkás fenyőerdővel borított meredek hegyoldalra. Az egyik - a Massive des Bauges-ról kiadott - reklámanyagban láttam egy kifejezést: "fantasztikus karszt". Ez minden helyre igaz volt ahol jártunk, de ide a leginkább. Az egész hegyoldalt beszakadások, többé-kevésbé nyílt szájú aknák jellemzik. 10 méterenként barlang. A hó itt-ott még méternyi mélységű, a felszíne nem elég szilárd a rá lépő ember megtartásához. Pár perc gyaloglás után értünk a keresett barlanghoz. Ez egy, az átlagosnál tágabb nyílású aknák csoportjából álló aktív víznyelő volt, az aktivitását jelző vízcsobogást jól hallhattuk, miközben a hófoltok közötti száraz helyekre telepedve kifújtuk magunkat.

Kellemes napsütés langymelegében öltöztünk be, majd hirtelen átléptünk a télbe a 43 méteres bejárat aknába beereszkedve. Utazás előtti tájékozódásunk alapján 2 C°-os barlangokra számítottunk, de 0 C°-osba érkeztünk. Miközben a szép cseppkőformákat mutató 2-40 cm-es vastagságú jéggel borított falú aknában ereszkedtünk, a felülről csöpögő olvadákvíz megkezdte eláztatásunkat. Mert ez még csak a kezdet volt. A kötélén lógva még reménykedtünk, hogy az oldalakból hallható vizesítéshez nem lesz közünk, de lett. Az akna alján jégoszlopok, jégasztalaktitok, hófalak között indultunk tovább a vizesítés felé. Még gyorsan lefényképeztem az aknát, aztán a gépet elcsomagolva száraz helyre mentettem. Elég nehezen találtam ilyet. Az oldalakban a kb. 15 méterről zuhogó víz mennyisége egy jól megnyitott zuhanyra emlékeztetett. Csakhogy a "zuhanyrózsa" átmérője a szokásosnál kicsit nagyobb, fél méternyi lehetett. A másfél méter szélességű aknában ezért a surujét most még ki lehetett kerülni. Hasadék fölötti pár méter travizás után beszereltünk a következő 22 méteres ereszkedéshez. A hasadék teteje meglehetősen szűk volt, több méteren át helyezkedni kellett, hogy a csipő, mellkas, sisak átférjen. Egy rövid szintes (patakos) szakasz után a meanderezó 6 méteres aknán már szabad mászással mentünk le a továbbiakban (csak a térkép alapján látott) hosszan meanderezó járat elejéig. A patak szintje fölött 8-10 cm-re látható friss hordalékból akkor még nem sejtettem, hogy a víz szintingadozása naponta is jelentős.

Helyzetfelmérés után felmentünk a felszínre ebédelni. Kellemes tapasztalat: a francia konzervek jók! Könnyen bonthatók (eszköz nélkül) és ízletesek. Sajt és bor is volt (természetesen), majd a társaság három csoportra oszlott. Két csoport lent dolgozott, mi a felszínen szereltük a húzórendszert.

Később ismét beereszkedtem a bejárat aknába, az alsó csoportnak segíteni. Ekkor már 2 óra körül járt, és a meleg napsütés hatására a befolyó vizek mennyisége megnőtt. A délelőtti kis vizesítés hozama legalább tízszeresére duzzadt és az akna teljes szélességében, kikerülhetetlenül ömlött. Egy pillanat alatt bőrig áztam. A hordágy felhúzása közben aztán, a vizeséstől 3 méterre állva, a hátamra permetező víztől minden részem jéggé dermedt. Később a felső aknában mászás közben - már csak csepegő vízben - sem tudtam felmelegedni, az utolsó métereknél levő nittnél is remegtem, alig tudtam átszerelni. Kint már nem sütött oda a nap, a fölénk magasodó

hegy eltakarta, a levegő is hűvös volt, alig vártam, hogy a házhoz visszaérve száraz ruhába öltözhessem.

Aznap csak mi voltunk vizes barlangban, a másik két csoport inkább a szárazság miatt szenvedett. Czákó Laci a csoportjával, a miénkhez hasonló feladatot egy olyan száraz aknában végezte, hogy három nap múlva is kaparta a torkát a por. (Hiába öblögette francia vörösborral.)

A több órás fázás után a meleg vacsora nagyon jólesett, és az esti megbeszélésen már alig tudtam a szemem nyitva tartani.

Másnap Tiroli-híd gyakorlat következett egy, az előzőhöz hasonlóan vizes barlangban (Trou du Garde). Ez alacsonyabb szinten, egy enyhén lejtő hegyoldal sáfrányos rétje melletti fenyvesben nyílt, egy beszakadáscsoport egyik nyitott aknájából. Hó azért itt is volt, néhol combig éro. A beosztásom szerint az egyik kisebb aknában a húzórendszer szerelését kellett végezni. A kijelölt ponthoz viszonylag gyorsan el lehetett jutni. A barlang az alig nedves 15 méternyi bejárati aknával kezdődött, ennek alján egy nagyobb teremből nyílt a továbbvezető út, meanderező száraz(!) patakmederben. Néhány enyhébb szűkület, majd egy kellemetlen hasadék után értem a három kisebb aknából álló részhez, ahol megkezdtük a beszerelést. Az aknacsoport első, 8 méternyi aknájának alján - 1971-ig a barlang végpontján - volt a barlang utolsó száraz része. Az alatta kezdődő 4 méteres, viszonylag szűk, de könnyen járható aknában még csak csöpögött a víz, de az abból nyíló 10 méternyi alsó aknában már folyt, az akna feletti hasadékból. En csak a további részeket megjártaktól hallottam, hogy tovább a barlang végig ilyen. Vagy rosszabb. Patak is van, vizesés is, a kötélahidat éppen a vizesés miatt kell beszerelni, hogy a hordágy elkerülje a vizet. Piros MEANDER overálm nem ennyire vizes helyre való, s bár a franciák is viseltek ilyen néhányan, nem ez volt a jellemző. Vastag műanyag- vagy gumi-bevonatú overált használtak, hosszú szárú vékony gumikesztyűvel. Még emellett is elkelt (gondolom) az a melegítő zsacska, amit a ruhájuk alá dugtak mielőtt "vízre szálltak".

A sziklában talált nittek számából ítélve rendszeres gyakorlatozó helyük lehet ez a barlang, ennek ellenére a beszerelés elég lassan haladt. Már késő délutánra járt mire a hordágy hozzánk jutott. A "lenti" emberek is kifelé tartottak, én is elindultam. 8 óra tájban értem ki, de a hordágyat csak 10 körül húztuk fel az utolsó aknán. Már sötét volt, hideg volt, mindenki sietett, a felszerelést - az eddigi szokástól eltérően - rendezetlenül dobáltuk be az autókba, és igyekeztünk vissza a házhoz.

Másnap délelőtt - talán az előző esti kapkodás miatt - felszerelés karbantartás (kötélmosás) lett volna a program. A helybélieknek az is volt, mi azonban pénzváltás, posta, telefon, stb. ürügyén felmentést kérve ellátogattunk a 25 km-nyire fekvő Annecy-be. A város a hegység E-i feléről lefolyó vizek által táplált 6-7 km hosszúságú tó partján épült, ma forgalmas turistaközpont. Kikötő, vitorlások, sétahajó, villák, szállodák, nagyvárosi forgalom ellensúlyozták a hegység belső kis falvainak szegénységét. Másfél óránk volt a nézelődésre, vásárlásra, amit a piac és a régi városrész bejárásával ki is használtunk.

Délután a felszínen, egy hegyi folyó szűk kanyonjában gyakoroltuk a Tiroli-híd építését és a sérült mozgatását. Az enyhe lejtésű völgyoldalak aljában a nagy legömbölyített mészkösziklák között folyó víz hirtelen keskeny csatornává szűkült mederből kb. 6 méternyi eséssel zuhog alá a

szurdok kezdetén. A felső 60-70 méter hosszúságú szurdokszakasz viszonylag tág, néhol 8-10 méter szélességű ívelt falú oldalfülkékből áll, mélysége 3-4 kisebb zuhogó által növekszik. A szurdok felett átívelő kis köhíd után jellege megváltozik: mélysége egyenletesen és rohamosan nő 30-40 méterig, szélessége fent legfeljebb 4-5, az alján legfeljebb 1 méter és csaknem egyenes vonalban vezeti le a folyó rohanó vizét. A tervezett három kötelhídből végül kettő készült el, bár itt is számos nitt jelezte, hogy nem mi vagyunk az első csoport, amelyik itt gyakorlatozik. A szurdok egyébként a hegységen végigvezető jelzett turistaút egyik látványossága is. Egy kis, néhány házból álló település közvetlen közelében van, a környék lankás hegyeinek szelídségét hirtelen törli meg rohanó vad vizével, feneketlennek látszó sötét mélységével. Vize egykor talán malmot is hajtott, legalábbis ezt sejtette a közelében talált jókora ívelt mészkőtöredék. Ezen a napon többet fotóztam mint dolgoztam, és mint az egyik "sérült", eddig még nem "élvezett" helyzetből is megörökíthettem egy mentést.

Az utolsó napon egy összetett, teljes mentési gyakorlalon vett részt a társaság, bűvárok és további kisegítők részvételével. A Grotte de Prerouge nevű időszakosan és részlegesen aktív forrásbarlangból, a bejárattól kb. 1 km távolságból kellett menteni meglehetősen változatos járatokon át. A barlang kiépítéséig a "lábtörött sérültet" el kellett látni, itt közlünk Komlósy Attila dolgozót. Utólagos elbeszélése szerint az izolációs fóliából összeállítható sátor, a törött végtag ellátásához használt anyagok és más új módszerek megismerésével és főleg kipróbálásával számára ez a nap lett a leghasznosabb, a legtöbb ismeretet nyújtó nap az egész tanfolyam alatt.

A "sérült" felszínre juttatása a terv szerint két szifonon át történt. Nem mintha kerülő járatok ne lettek volna ismertek a tágas barlangban, de ezek egyrészt nehezebben (és hosszadalmasabban) járhatók, másrészt akkor hol gyakoroltak volna bűvárok. Midenesetre az első szifon kerülőjében még robbantani is kellett, ide Czákó Laci jelentkezett mint hivatásos robbantó ember. Kért beosztását ő sem bánta meg - bár ismert módszerrel (dinamittal) robbantottak itt - a francia robbantóktól számos új módszert és anyagot ismert meg.

A robbantással dél körül végeztek. Ekkor következtek mi, akik addig - egyéb dolgunk nem lévén - a ház előtti fűvön süttettük magunkat a nappal. Tétlenségünk oka nem a szervezetlenség volt, éppen ellenkezőleg. A franciák jelszava: nyugalom. Ha megtörtént a baj, mindenki leáll, az irányítást a mentést vezető veszi a kezébe. A csoportok és egyének csak az utasításai alapján tevékenykedhetnek, higgadtan, nyugodtan, lassan, akár félsebességgel, de határozottan, biztosan. Az egész célja, hogy a kiadott feladat - esetleg kicsit később, de - tökéletesen legyen végrehajtva. A mi feladatunk a robbantás utáni "cuucolás" (a bűvárok kisegítése a felszerelésnek a szifonig, majd a két szifon közötti szállításában), azután pedig az egyik belső nehezen járható szakaszon a hordágy mozgatása.

Beszennvedtük tehát először az ólmokat, palackokat, mentókeretet (ami ötletes, jól használható, de nem nálunk, mivel sehol sem férne el), a bejárattól 200 méternyire levő szifonhoz. (Egy - szerencsére kis - baleset itt is történt: az egyik francia fülét csaknem lefújta, lefagyasztotta a mennyezetbe beakadva megnyíló palackból kisüvítő 150 atm.) Amíg a bűvárok szereltek, öltöztek, mi vártunk. Azt tudtuk, hogy vizesek leszünk ma is, de hogy a bűvárok után mi is mellig merülünk a szifon vizébe, nem gondoltuk.

Végül is merültünk, merülni kellett, mert a kerülőjárat felé egy oldalág 15 cm-es légrésű pár méternyi folyosóján keresztül vezetett az út. Ezt a légrést robbantották délelőtt: reggel még kb. 5 cm volt. A kerülőben egy emelkedő (már csak nedves) folyosón át jóval a szifonok fölé jutottunk, de víz azért ott is volt. Két, 4-5 méter hosszúságú, 20 cm mélységű zavaros, dögszagú vizű pocsolyán keltünk, azaz úsztunk át, mivel a járat magassága itt mindössze 40-60 cm volt. A szifon túloldalán a bűvároknak vetkőzés, nekünk cipekedés következett, a bejáratnál jóval kényelmetlenebb járatban, bár itt még választani is lehetett: az egyik útvonal szűk volt, de száraz, a másik tágas, azonban egy kisebb szifon derékig érő vizében vezetett. A mentés során volt alkalmunk mindkettőt többször is kipróbálni.

Miután a serpázással végeztünk, kimentünk a felszínre. Így csomag nélkül a barlang kényelmesen járható, volt idő a nézelődésre is. Csaknem vízszintes, alig dőlt réteglapok valószínűleg lezökkenést tágitotta a víz átlagosan 5-6 m széles, 2-3 m magas folyosókká. A falak szinte mindenhol hullámkagylós oldásúak, a járattalpon gyakran téglalap keresztmetszetű száraz mederszakaszok találhatók, de agyagot azt hiszem sehol sem láttam. Ha volt üledék valahol (az sem sok helyen), az homok volt és kavics, az is elsősorban mészkő. Szálkő és víz - ez jellemző a barlangra. Képződményt sem sokat láttam. Egy helyen, ahol a kőzet erősen töredezett volt, viszonylag sok kisebb sztalaktit, főleg szalmacseppkő nőtt. Egy másik helyen, egy 8-10 m szélességű és magasságú folyosóban hatalmas, többször méteres nagyságú összetört, legömbölyített cseppkőtörmelék hevert az egyéb kötőrmelék között. Itt valószínűleg egy korábban már inaktív, elcseppkövesedett részt az újbóli aktivizálódás lerombolta. A kevés cseppkő mellett annál érdekesebbek voltak a változatos méretű evorziós üstök. Az aljukban néhány darab vagy legfeljebb néhány marék kavicsot tartalmazó mélyedések egyike-másika a két méteres mélységet is elérte, miközben átmérője mindössze 20-30 cm volt. Tapasztalatból tudom: egy ilyenbe belelépni nagyon kellemetlen. Persze láttunk nagyobbakat is, az aznapi másik feladatunk éppen egy ilyen, 2 méter átmérőjű örvényüstök láncolatából álló járatban a "sérült" szállítása lett volna. Azért csak volna, mert mire a hordágy a mi szakaszunkhoz ért, már annyi ember "vigyázta", hogy mi már hozzá sem fértünk. Az eredeti feladat helyett tehát én is a barlang kiszérelését végeztem. Ez ugyancsak nagyon szimpatikus módszer: ahogy halad a hordágy - és minden szakaszon az adott részre beosztott emberek mozgatják (általában!) - a hátul maradó emberek elkezdik a kiszérelést. Gyakorlatilag a kiszérelés a hordággal együtt halad, mire az a felszínre ér, a barlangban nincs beépített felszerelés.

Azt hiszem nem árulok el nagy titkot: a "sérült" épségben kijutott a barlangból. Bár az már nem mindennapos, hogy ez alkalommal viszonylag korán. Este 8-ra vége volt a mentésnek, mehettünk szárítkozni.

A tanfolyam utolsó estéje volt, a sikeres gyakorlatot, a jóhangulatú napokat a franciák egy kis - vacsora előtti - "állófogadással" ünnepelték. Bor, aprósütemény és kolbászkarikák kerültek az asztalra, mi pedig az ünnepélyes hangulatot kihasználva átadtuk az ajándékainkat (magyar bor, karbidlámpa, tájoló, ... stb, főleg Czakó Laci és a debreceni bűvárklub "adományai") a tanfolyam szervezőinek, vezetőinek. Az egész napi munka és az elfogyasztott bor a társaság étvágyát ugyancsak felfokozta, így a sült kolbással tálalt kukorica-kása (-szerű) vacsorát hatalmas üdvölgéssel fogadták. Valóban nem volt rossz (mint általában - Isabelle igen jól főzött), az öröm oka azonban más is volt: állítólag ez jellegzetes, kedvelt Savoie-megyei étel.

Az utolsó délelőtt már a zárás és a csomagolás jegyében telt. A szervezőknek sikerült képmagnót és tévét szerezni, így le tudtuk játszani a nálunk levő anyagok közül a lillafüredi mentő-bemutató 7 perces kivonatát, azt hiszem nagy sikerrel. Az ez után következő (számunkra már teljesen érthetelen és érdektelen) utolsó fejtágitásról lassan kiszivárogtunk csomagolni. A bőséges búcsúebéd után 2 óraker megkezdett hazafelé tartó út hosszú volt és unalmas, meleg és fárasztó. München után egy parkoló padjain aludtunk néhány órát, búcsúpillantást vetettünk az Alpokra, majd egész napos út után másnap hajnalra értünk haza.

6.2. Rendezvények

6.2.1. Közgyűlés

(Nagy Zsuzsanna)

Az 1992. január 30-i közgyűlés a beszámolók és a tervek elfogadása után a négy évenként esedékes tisztújításnak adott helyt. Az 1991. közepétől ideiglenesen elnökként tevékenykedő Galán Mihály a továbbiakban nem tudta vállalni ezt a munkát, ezért az új elnök jelölése után a következő vezetőséget szavazta meg a közgyűlés:

- Nagy Zsuzsanna : elnök
- Kovács Zsolt : tudományos titkár
- Veres Imre : technikai titkár
- Kovácsné Révész Rita : gazdasági vezető
- Kovács Attila
- Ferenczy Gergely
- Bogsán Akos : mint legaktívabb ifjúsági tag
- Vincze Klára : pénztáros
- Galán Mihály : ellenőrző és fegyelmi bizottság elnöke
- Dajka Zoltán : ellenőrző és fegyelmi bizottsági tag
- File Ferenc : ellenőrző és fegyelmi bizottsági tag

Az egyesületi életben kiemelkedő tevékenységéért dr. Lénárt László, a '91-es munkákban való aktív részvételéért Vadász István, Kiss János és Ferenczy Gergely kapott jutalmat.

Új tagokat vettünk fel:

Teljes jogú:

- Bánfalvi Péter
- Horváth Zsuzsa
- Juhász Béla
- Sneider Katalin
- Szolnoki Péter

Ifjúsági tag:

- Burdiga Zsolt
- Fazekas Zsolt

Pártoló tag:

- Demkó Gabriella
- Funák Anikó

- Keszthelyi Gyula
- Szabó Andrea

Ezzel a '92-es évet 52 teljes jogú, 4 ifjúsági, 35 pártoló és 9 tiszteletbeli taggal kezdhettük el.

A közgyűlés egy igen vitatott kérdésben is határozatot hozott. A barlangok csak megtekintés célú bejárásának háttérbe szorítása, a barlangi munkák előnyben részesítése végett aktivitási pontrendszer kidolgozására szólította fel a vezetőséget a '92-es próbaévre. A rendszer lényege, hogy a barlangi óraszámokat a tevékenység jellegétől függő (súlyozó) értékkel szorozzuk be, és az éves munka megítélését az így kapott pontszámok alapján végezzük.

Súlyozási szempontok a tevékenység alapján:

- mentés, mentőgyakorlat
- feltárás
- tudományos munka
- fotódokumentáció
- térképezés
- túravezetés
- bejárás

a barlang jellege szerint:

- nehéz (pl.: István-lápai-, Szepessy-)
- közepesen nehéz (pl.: Láner Olivér-, Speizi-)
- könnyű (pl.: Cubákos-)

A rendszer bevezetéséről év végi összesítés alapján a következő közgyűlés dönt.

6.2.2. Vezetőségi ülések (Nagy Zsuzsanna)

Az évközi, folyamatban levő ügyek intézése végett öt alkalommal ülésezett a vezetőség. A fontosabb témák voltak:

- A közgyűlés határozata alapján az aktivitási pontrendszer kidolgozása 1 éves próbaidőre
- Barlangjáró I. tanfolyam szervezése
- Külföldi túrák anyagi támogatása
- Felszerelés vásárlás
- Tudományos munkák
- A 40 éves találkozó szervezése
- Kutatóház gondnokságba vétele
- Propaganda anyagok készítése (embléma, póló)
- Tábori programok előkészítése

6.2.3. Csoportgyűlések (Nagy Zsuzsanna)

Csoportgyűléseinket minden héten, csütörtökön du. 6 órától rendszeresen megtartottuk a kitűnő körülményeket biztosító Tudomány és Technika Házában. Diavetítőt, videomagnót, előadótermet kérés esetén valamennyi alkalommal

Információk

Részvételi díj

500 Ft/fő, mely a rendezvény költségeit és a konferencia kiadványának árát foglalja magába. A részvételi díj a Miskolci Egyetem egyezményére (MNB 279-90142-6679, ezen belül TTX 13-02-92, BÜKK) utalandó át, vagy a helyszínen fizetendő.

Szállás

Az Egyetem kollégiumában korlátozott számban május 27-28-29-én éjjelre.
2 ágyas szobában: 320 Ft/fő/éjszaka
4 ágyas szobában: 160 Ft/fő/éjszaka
Térítés egyéneként érkezéskor a portákon.
Szállítást csak akkor tudunk biztosítani, ha a szállásigény bejelentése vagy a már bejelentett igény megerősítése legkésőbb május 8-ig az egyetemre beérkezik.
A szobabeosztásról a szállástkérőt értesítjük.

Étkezés

A la carte módon az Egyetem éttermében.

Technikai segédesszékők

Az előadásokhoz diavetítő és írásvetítő rendelkezésre áll, egyéb eszközöknél bejelentés alapján tudunk teljesíteni.

Barlangbemutató, fürdő, tanulmányút

A tapolcai Barlangfürdő megközelítése városi autóbuszsal.
A tanulmányutat a rendező szervek által rendelkezésünkre bocsájtott járművekkel szervezzük. Igénybejelentés május 8-ig.
A fenti programok a konferencia szerves részei.

Diavetítés

A résztvevők által hozott, tetszőleges (lehetőleg bükk) anyagból, baráti találkozó keretében.

Információt ad

Dr. Lénárt László, Miskolci Egyetem, Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Tanszék, 3515 Miskolc-Egyetemváros, Tel. (46)-365-111/17-26 vagy 17-48

A RENDEZŐ BIZOTTSÁG

35. 92-409. sz.

Bükk Nemzeti Park
Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség
Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat Pm-1 Területi Szervezete
Miskolci Egyetem Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Tanszék
Miskolci Vízművek, Fürdők és Csatornázási Vállalat

M E G H I V Ó

BÜKK KARSZTJA, VIZEI, BARLANGJAI

c. tudományos konferenciára

A rendezvény védnöke:
Csoba Tamás Miskolc megyei város polgármestere

Miskolci Egyetem
(IV. sz. előadó, A/1 ép. mfzr. 1)

1992. május 28-30.

Május 28.

10.00. Megnyitó

Dr. Cselényi József tudományos rektorhelyettes (Miskolci Egyetem)
Dr. Tardy János helyettes államtitkár (Országos Természetvédelmi Hivatal)

10.30. Karstmorfológiai szekció

Szekcióelnök: dr. Bartucz Ferenc igazgató
(Bükk Nemzeti Park)

Dr. Hevesi Attila (Miskolci Bölcsész Egyesület):
A Bükk-fennsík felzárkó karstformái

Dr. Veress Márton (Bertalan Dániel Tanárképző Főiskola):
Karstmorfológiai megfigyelések a Fekete-Sár területén

Dr. Tóth Géza (Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola):
Völgypéldések a Bükk-fennsík északi peremén

Dr. Kevelné dr. Bárány Ilona (József Attila Tudományegyetem):
Karstmorfológiai rendszer vizsgálata Bükk dolinák példáján

M. Tóthné Farsang Andrea - M. Tóth Tivadar (József Attila Tudományegyetem):
Bükk-hegység dolinák morfológiai jellemzői

Mucsi László (Varga Katalin Gimnázium, Szolnok):
Karstmorfológiai vizsgálatok Odorváros

Ebédüznet

14.00. Karstvizkutatói szekció

Szekcióelnök: dr. Pados Imre igazgató
(Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság)

Pelkán Pál (Magyar Állami Földtani Intézet):
Adatok a Bükk-hegység felszíni karstfejlődéséhez

Sáadi László - Szilágyi Ferenc (Magyar Állami Földtani Intézet):
Víznyomjelzések vizsgálata a Bükk-hegységben

Bernáth Marietta (Miskolci Egyetem):
A miskolc-tapolcai Olaszkút termelésének vizsgálati eredményei

Dr. Nagy Géza (Magyar Állami Földtani Intézet):
A bükk karstvíz-északiáramlás adatrendszerének értékelése

16.00. Karstvízminőségi szekció

Szekcióelnök: Gavallér István igazgató
(Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség)

Dr. Lénárt László (Miskolci Egyetem) - dr. Hunyadi Ilona -
Hákl József (Atommagkutató Intézet):
Bükk karstviznek radionuklidok

Varga Péterné - Hóddákné Kovács Eleonóra (Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség):
A Bükk-hegység karstvízkezelésének vízminőségvédelmi kérdései

Izapy Gábor (Vizgazdálkodási Tudományos Kutató Központ):
Vízminőségi változások a Bükk karstvizében

Dr. Mészáros Sándor - dr. Mauritz Gyuláné - Lengyelné Boldog Ilona
(B.A.Z. megyei Népegészségügyi Intézet):
Adatok a Bükk-hegység karstvízeinek higiénés vizsgálatához

18.00. A tapolcai Barlangfürdő bemutatása, fürdés

Vacsoraszünet

20.00. Diavetítés (IV. sz. előadó)

Május 29.

8.00. Karstvízkészlet szekció

Szekcióelnök: Vojtilla László igazgató
(Miskolci Vízművek, Fürdők és Csatornázási Vállalat)

Dr. Juhász József (Miskolci Egyetem):
A Bükk vízkezelése és szétosztása

Maucha László (Vizgazdálkodási Tudományos Kutató Központ):
A Bükk-hegység vízháztartási viszonyai

Hernádi Béla (Észak-magyarországi Regionális Vízművek):
A Szajka és a Szikla-forrás vízhozamadatai

11.00. Karstvíztermelési szekció

Szekcióelnök: dr. Jambrik Rozália tanszékvezető egyetemi docens
(Miskolci Egyetem)

Vojtilla László - Orbán József (Miskolci Vízművek, Fürdők és Csatornázási Vállalat):
A bükk karstvíz szerepe Miskolc vízellátásában

Dr. Lénárt László (Miskolci Egyetem) - Orbán József (Miskolci Vízművek, Fürdők és Csatornázási Vállalat):
A miskolc-tapolcai új kút próbázásának tapasztalatai

Uray Zoltán (Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság):
Dinamikus karstvíztermelés kialakításának lehetőségei, feltételei

Dr. Sárváry István (Vizgazdálkodási Tudományos Kutató Központ):
Az utánpótlódó készleteket meghaladó karstvíztermelés a Bükk-hegységben

Szlabóczy Pál (Mélyépítési Tervező Vállalat):
Karstvíz tározódási és leürülési vizsgálatok a Keleti-Bükkben

DATAQUA KFT és a Katalin Nohse GmbH
Műszerbemutató a Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Tanszék laboratóriumában (A/4. alagsor, 019)

Ebédüznet

15.00. Barlangkutatói szekció

Szekcióelnök: dr. Lénárt László területi szervezeti elnök
(Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat)

Varga Ferenc (Bükk Nemzeti Park):
Földtani-természetvédelmi kérdések a Bükk Nemzeti Park területéről

Dr. Ringer Árpád (Herman Ottó Múzeum):
A Bükk-hegység néhány felújított barlangi kitérítésének újabb szempontú értékelése

Majoros Zsuzsanna (Bükk Nemzeti Park):
Néhány Szinva-völgyi barlangról

Kovács Zoltán (Miskolci Egyetem):
A létrátétel Szepessy-és Láner Olivér-barlangok kutatásának új eredményei

Szeremley Szabolcs (Bükk Nemzeti Park):
Az emeleti képződésének jellegzetességei a Szent István-barlang rendszerében

Vacsoraszünet

19.00. Diavetítés (IV. sz. előadó)

Május 30. Karstmorfológiai tanulmányút Bükkben

Tanulmányút vezető: dr. Hevesi Attila
(Miskolci Bölcsész Egyesület)

8.00 Indulás az E/7-es kollégium elől.

megkaptuk, és dokumentációink elhelyezésére is itt nyílik mód.

Ezeket a találkozókra a hétfői programokat, táborokat, külföldi túrákat beszéltük meg, és előadásainkat is ezekre a napokra terveztük.

6.2.4. Előadások

(Nagy Zsuzsanna)

Bár év elején kéthavonta terveztük előadásainkat, ettől jóval többet, 17 alkalommal, 27 témában hallhattak, láthattak tagjaink. Hét vendégelőadó (Kósa Attila, Szarka György, Czako László, Técsy Péter, ... stb) többek között Uj-Zéland, Erdély, Szlovákia tájaira kalauzolt bennünket. Tagjaink megnövekedett diafelvételeinek köszönhetően láthattunk képeket Erdélyről, Szlovákiáról, Franciaországról, Görögországról, a Krímről, Belgiumról, Németországról és Ausztria barlangjairól, a Podóliai gipszkarsztról. Hazai és bükki barlangokról vetített Borka Attila (1), Bátori Károly (3), Kozma György (1), Reusz Gábor (1), Reusz Géza (1), Ferenczy Gergely (2), Kovács Attila (6), Galán Mihály (1), Vincze Klára (2) és Nagy Zsuzsanna (3).

Meghívottként szakelőadást tartottunk a Bükk karsztja, vizei, barlangjai című miskolci tudományos konferencián (dr. Lénárt László, Majoros Zsuzsa, Szeremley Szabolcs és Kovács Zsolt), a jószaói Kossuth-émléknapokon (dr. Lénárt László) és a belgiumi konferencián (dr. Lénárt László). Ismeretterjesztő jelleggel a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat tárgyalójában (Kovács Attila). A Holocén Természetvédelmi Egyesületben, a Mezőtúri Művelődési Házban és a nyári gyermektáborban Nagy Zsuzsanna mutatta be diákon az egyesület tevékenységét.

Gyakoribbak lettek a videovetítések is. A bükki feltárási munkákról, Erdélyről és mentési bemutatókról láttunk felvételeket.

6.2.5. Táborok

6.2.5.1. Nyári tábor 1992.

(Kovácsné Révész Rita)

Ezévi nyári táborunkat a hagyományokhoz híven Létras-tetőn, ám a szokásostól korábban tartottuk július 24. és augusztus 9. között.

A tábor tervezett feladatai voltak a bontási munkák a Nyelesgambi-, a Cseresznyés- és a Láner Olivér-barlangokban, térképezés a Balekina-barlangban, kürtömászás a Szepessy-barlangban, valamint a tábor végén a 40 éves barlangásztalálkozó megrendezése.

A bontások vezetői Ferenczy Gergely (Nyelesgambi-barlang) és Vadász István (Cseresznyés-barlang) voltak. A Nyelesgambi-barlangban végzett munka eredményeképpen 8 méter légüres szabad járatot találtak. A Cseresznyés-barlang eltömődött bejáratát kibontva újra járható lett az eddig ismert részekén.

A Szepessy-barlangban két alkalommal történt kürtömászás a Borsó-ágban, célja kötélbeszerelés volt a térképezés előkészítéséhez.

A tábor során a Balekina-barlang fő járatairól M = 1:200 méretarányú alaprajz készült Kovács Zsolt és Botos Zsolt vezetésével.

Plakátmustra a 40 éves találkozón
(Kovács Attila)

A Lánér Olivér emléktábla koszorúzásánál
(Nagy Zeussanna)

Balekavátás '92
(Kovács István)

Bár nem került a tervezett feladatok közé, mégis fontos megemlíteni a Szepessy-barlang Ny-i ágának vége és a Láner Olivér-barlang közötti átkopogtatást. A kalapáccsal leadott ütések hangja mindkét irányból jól ki-vehetően hallatszott. A két barlang közötti összeköttetés reményét erősítette meg a barlangbejáratok pontos felszíni bemérése. A Láner-barlangi továbbjutás érdekében három bontóműszak indult a barlang mélypontján, egyelőre kevés eredménnyel.

Egy alkalommal Sásdy László (MAFI) kérésére az István-lápai-barlang IV-es szifonjából hoztunk fel vízmintákat, egy korábbi (Létrási-Vizes-bg., Tó) fluoreszceines nyomjelzés ellenőrzéséhez.

A tábor során több bejárás történt a Létrási-Vizes-, Cseresznyés-, Szepessy-, Kis-mogyorós-, Láner Olivér-, Cubákos-, Szamentu- és Szivárvány-barlangokban.

A táborban összesen 95 regisztrált fő - ebből 26 gyerek - vett részt. A 67 leszállás során 859 órát barlangi munkavégzésként, 478 órát bejárásként könyvelhetünk el.

Már a tábor elejétől gyülekeztek a "régi barlangászok" családostól, az augusztus 8-án megtartandó barlangász találkozóra, amit a 40 éves szervezett bükki barlangkutató emlékére szerveztünk. Erre az alkalomra körülbelül 150 fiatal és örökifjú barlangász gyűlt össze, mindazok, akik valamilyen módon hasznosan vették ki itt a részüket valamikor.

Már a tábor során is indultak "nosztalgia túrák" főleg a Létrási-Vizes-barlangba. Az utolsó nap elsősorban a találkozás örömeiben zajlott. Ezen túl barlangi kórházat mutattak be az Észak-magyarországi Barlangi Mentők Egyesületének tagjai, volt diavetítés, közös élménybeszámoló, emlékek felidézése.

A tábortűz mellett a most már talán újból hagyománnyá váló balekavatásnak lehettünk részesei, illetve nézői, ahol 11 társunk keresztelkedett barlangász balekká. Az avatást Szalai Ferenc (Pocok) vezette le, segítsége Vincze Ferenc (Maxi) volt.

Az este fénypontja - a krampampuli mellett - mégis a Láner Olivér Kupa odaítélése volt, ami hagyományosan az MLBE tagságának joga és lehetősége. Ebben az évben Bátor Károlynak szavazták meg a tagok, munkája és személyisége miatt a kupát, a bort és a dicsőséget.

A másnap reggelig tartó vidám találkozó méltó befejezése volt ennek az igazán eredményesnek mondható nyári tábornak.

6.2.5.2. Téli tábor

(Nagy Zsuzsanna, Ferenczy Gergely)

A nyári kopogtatási akció (szakszerűben: akusztikus módszer alkalmazása) megelőlegezte az év végi téli tábor fő célját, azaz a Láner- és a Szepessy-barlang összebontásának (újra) megkísérlését. Az ünnepek közé szorított néhány napon öt bontóparti indult munkára, átlagosan hat fővel.

Az eredményről már beszámoltunk a 3.1.1. pont alatt. Ha nem is lett szilveszteri ajándék a két barlang összenyitása, biztosak vagyunk abban, hogy a '93-as évben zavarban leszünk, hogy hogyan is nevezzük a 2000 méter hosszú-

Verseny közben
(Kovács Attila)

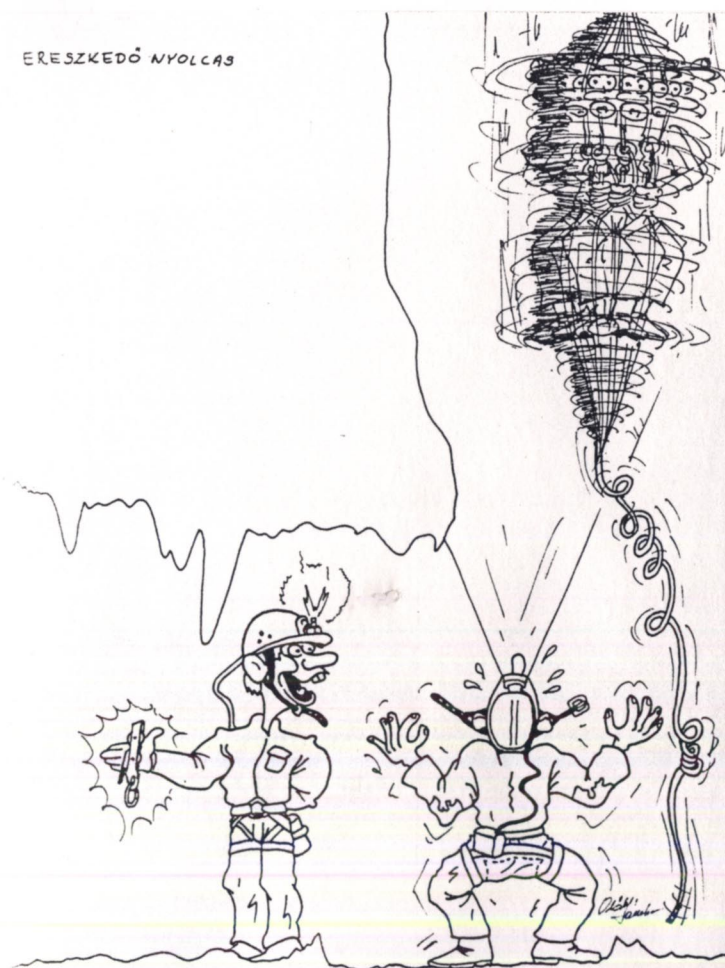

NYELVRE TERHELŐ
MÁSZÓCÉPEK
BARLANGI HASZNÁLATA

Vizsga közben
(File Ferenc)

ERESZKEDŐ NYOLCAS

TE FŐ ÉG, TORNÁDÓ A BARLANGBAN!?!?! — AH DEHOGYIS, CSAK FŐSI
DÍOTA BÍRTORSAL ERESZKEDIK, A STOPPOS CIĞA HELVETT!

ságú Láner-Szepessy rendszert.

A téli táborban egyébként vendégül láttuk a Kolozsvári Barlangkutató Klub három tagját, akik ősszel kalauzoltak bennünket a Királyerdőben és a Biharban, majd "átvészeltük" a Szilveszter évfordulóját is.

6.2.6. Versenyek

(Nagy Zsuzsanna)

Egyetlen versenyben, a barlangnapi Marcel Loubens Kupáért indítottunk csapatokat '92-ben. 3 x 3 fővel, népes szurkolótáborral (közel negyven miskolci) készülődöttünk az aggteleki vetélkedésre június 27-én. A siker, II., III. és XI. helyezés bennünket is váratlanul ért, talán ennek volt köszönhető, hogy kissé harsányan ünnepeltük át azt az éjszakát.

A II. helyezést elért csoport tagjai:

- Bogsán Akos
- Botos Zsolt
- Kovács Zsolt

A III. helyezett csoport:

- Bátori Károly
- Dajka Zoltán
- Ferenczy Gergely

A XI. helyezett csoport:

- Horváth Zsuzsa
- Onodi László
- Veres Imre

6.3. Tanfolyamok, oktatás, továbbképzés

6.3.1. Barlangjáró I. tanfolyam

(Veres Imre)

'92 elejére "megsokasodtak" a fiatalabb, tapasztalatlanabb kutató-társaink. Ez indokoltá tette egy tanfolyam szervezését.

Még az előadássorozat előtt megkezdődött az "ismerkedés" a barlanggal, az előadásokig már többen elsajátították a technikai ismeretek jó részét. A tanfolyam előadásait - ahol dr. Lénárt László, Kovács Zsolt és Veres Imre oltotta az ismereteket az ifjakba - sikerült egy rövid időszakra besurítani, így a vizsgára friss elméleti tudással vághattak neki a "nebulók".

A tanfolyamon résztvevők zöme (18 fő) eredményes vizsgát tett Zsólyomi Zsolt (Frédi), Bajna Bálint és Németh Tamás előtt. A tagjainknak az elkövetkezőkben is magunk kívánjuk megoldani az alapfokú képzést.

6.3.2. Barlangkutatói tanfolyam. Létrástető, 1992 július 4-11.

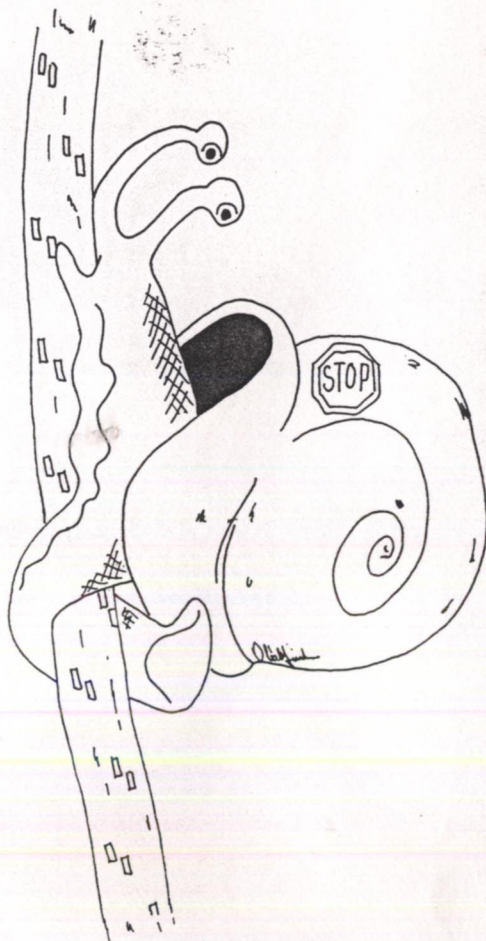
(Kovács Zsolt)

Az MKBT Oktatási Bizottsága dr. Lénárt László vezetésével színvonalas, jó

Terepgyakorlaton a Dolomit-bányában
(Kovács Attila)

STOPPOS CSIGA

hangulatban eltöltött tanfolyamot szervezett a létrási kutatóháznál, 21 vizsgázó és 7 előadó részvételével, népes segítőgárdával.

Oktatóink - Gádoros Miklós (barlangklíma, méréstechnika és adatfeldolgozás), Kraus Sándor (karszt- és barlangföldtan, Lénárt László (karsztosodás, genetika, karsztvizek, Magyarország karsztterületei, fotódokumentációk készítése), Lengyel János (barlanglezárások, ácsolás- és biztonságtechnika), Hazslinszky Tamás (barlangjog és barlangvédelem), Kovács Zsolt (barlangtérképezés), Ringer Árpád (ásatások), Salamon Gábor (barlangbiológia) - előadásai bőséges ismereteket közöltek az érdeklődő hallgatóságnak. Az elméleti ismereteket terepi földtani, barlangtérképezési, ácsolástechnikai gyakorlatokon, terepbejárásokon mélyíthették el. Estéknként sokan túráztak a környék barlangjaiban, vagy a tábortűznél múlták az időt.

A tanfolyam programja a vizsgával csúcsosodott ki, amelynek végén 19 sikeres résztvevő érezhette magát elméleti és gyakorlati tudással felvértezett barlangkutatónak. Köztük voltak egyesületünk tagjai közül Bátorfi Károly, Bogdán Ákos, Botos Zsolt, Jáborcsik László, Kovács Attila és Kovács Zsolt.

Az utókor számára feltétlenül meg kell öröközünk a tábornyitó hétvége jeles eseményét, az Első Létrási Malacsütést, amelynek produktumát - egy 29 kg tömegű, szabadtűzön, sörbe mártott szalonnával kengetve pirosra sült malacot - a jelen levők korra, nemre és barlangkutatói előképzettségre való tekintet nélkül az utolsó falatig megették.

Nem feledkezhetünk meg a tábor segítőiről - a Vincze családról és Kovácsné Révész Ritáról - akik nélkül a tudást szomjazók éhen maradtak volna.

6.3.3. Beszámoló a franciaországi mentőtanfolyamról (Botos Zsolt)

A Barlangi Mentők Észak-magyarországi Egyesülete 1992. október 2-15. között barlangi mentő tanfolyamot szervezett a franciaországi Arith-ban.

Ezen tanfolyamon egyesületünk tagjai közül 19-en vettek részt, a mentőegyesület tagságát egyébként nagyrészt egyesületünk tagjai teszik ki.

Október 2-án indultunk Miskolcra, a Tudomány és Technika Házának parkolójából. Kora este érkeztünk Budapestre, ahol további 4 fő szállt fel, a BEAC barlangkutatói, budapesti barlangi mentők. Késő este léptünk ki az országból Hegyeshalomnál. Egész éjszaka utaztunk, a két sofőr felváltva vezetett.

Október 3-án délelőtt Salzburgban megálltunk pihenni, és itt volt egy rövid városnézés is. Az idő felhős, borongós volt - így a társaság hangulata is -, mivel többen meg voltak fázva már az út elején, de szerencsére a csapathoz 2 orvos is tartozott, akik kezelték a rászorulókat.

Salzburg után az út lerövidítése érdekében átléptünk Németországba, majd Kufsteinnél vissza Ausztriába. Közben az idő is kezdett megjavulni, kisütött a nap is, sokan fotózták a gyönyörű hegyvidéket a busz ablakaiból. Késő délután léptünk be Lichtensteinbe. Itt volt az egyetlen útlevélvizsgálat az egész utunk során. Vaduzban, Lichtenstein fővárosában megálltunk pihenni is

egy rövid városnézésre. Sajnos sok látnivaló nem akadt ezért sokan csalódottan ültek vissza a buszba. Késő este indultunk tovább Svájcra keresztül, és csak másnap hajnalban álltunk meg rövid reggeli pihenőre a festői Genfi-tó partjánál.

Kora délelőtt léptük át Franciaország határát, majd hosszabb pihenőt tartottunk Chamonix-ban, amely a Mount Blanc-lábánál fekvő gyönyörű kisváros. Itt hosszabb ideig tartózkodtunk, volt idő körülnézni, vásárolni, ismerkedni a kisvárossal. A hely egyik látványossága, hogy libegővel fel lehetett menni a Midi csúcra, ahol már az igazi magashegyi levegőt szivhattuk, ahol a hegyek tetejét hósapka fedte.

Délben folytattuk utunkat Annecy felé, ahol csak rövid pihenőre álltunk meg.

Utunk első célállomására Arith-be este érkeztünk meg. Arith egy kicsi és turisztikai szempontból jelentéktelen hegyi falucska Savoie megyében, egyetlen bolttal, kocsmával és szállodával. Speleológiai szempontból azonban igen jelentős, mert a faluhoz tartozó területek alatt 43 297 méter összhosszúságú barlangok találhatók, ezzel a megyében az első. Itt egy nagy koházban szállással el minket mindenki nagy öröme, mivel az eső és a köd nem kedvezett a sátorozásnak. A köépületben rendelkezésünkre állt konyha, zuhanyzó, egy nagy étkező, valamint kisebb helyiségek és a szobák.

Miután mindenki elhelyezkedett, egy rövid megbeszélés és ismerkedés után közösen megvacsoráztunk, majd vendéglátóink vetítették a környékről és a környék barlangjairól. Végre a sok utazás után kényelmesen, ágyban aludhattunk.

A következő reggel, október 5-én a délelőttöt - technikai megbeszélés után - csoportokba osztva társmentés gyakorlásával töltöttük a ház előtti fákra felszerelt köteleken.

Délután az Eaux Mortes (Holt vizek) barlangjánál gyakoroltuk a mentési technikákat, egyelőre hordágy nélkül.

Az est folyamán kiértékeljük is megbeszéltük a tapasztalatokat is előkészítettük a másnapi leszálláshoz és mentési gyakorlathoz szükséges felszerelést.

Október 6-án részlegesen bejártuk az Enfer (Pokol) és a Cochon (Diszós) barlangokat, majd a lent elköltött ebéd után a hordágyas mentést gyakoroltuk végig a barlang-rendszeren egészen a felszínig.

Október 7-én a La Feclaz-ban lévő Garde (Strázsa) barlangban 120-tól 50 méterig négyes csoportokban gyakoroltuk a mentést, a ki- és beszerelést. A farasztó nap után későn este mentünk vissza a táborhelyre jól megérdemelt pihenőre.

Október 8-án reggel a felszerelés tisztításával voltunk elfoglalva, amelyre igencsak ráfért a mosás. Utána minden csoportból 2 fő bejárta a Benoite barlangot, a többiek pedig a robbantási technikákkal ismerkedtek meg elméletben és gyakorlatban is. Ezen a napon bukkant ki először a Nap a felhők közül, és megláthattuk milyen csodálatos a környék, amely sokakat fotózásra is készített. A napsütésben az ebéd kint volt ház előtt.

Vízcsés a mésztufagátak fölött
(Nagy Zsuzsanna)

A Gournier-barlang mésztufagátjai
(Nagy Zsuzsanna)

A Gournier-barlang mésztufagátjai
(Bátori Károly)

Október 9-én reggel indultunk a Benoite barlangba, ahová az utolsó 3 km-t terepjáróval tettük meg. A leszállás déltájban volt, a kiérkezés pedig hajnali 1 órakor. Ebben a barlangban egy teljes mentést végeztünk, egészen a felszínig. Mivel sötétben indultunk vissza, néhányan eltévedtek az erdőben, de végül is borig ázva, egy óras késéssel mindenki rátalált a helyes útra.

Október 10-én délelőtt kiértékeljük a mentés tapasztalatait, megbeszéljük a továbbiakat. Délután ismét a felszerelés tisztításával voltunk elfoglalva. A helyi kocsmában ismét kiértékelünk, de ezúttal a bor, a konyak és a sör minőségét. A sör sajnálatos módon messze lemaradt az előbbiekről.

Ez a búcsú napja is volt, így az estét búcsúvacsorával, gitározással, énekléssel fejeztük be.

Október 11-én reggel egy csoportkép készítése után elindultunk a Vercors-hegységbe. Az út fantasztikus kanyonokon és völgyeken át vezetett, így több helyen megálltunk fotózni, illetve Autrans-ban rövid városnézésre is. Este a La Moliere nevű kilátónál táboroztunk le. Itt láthattunk még egy gyönyörű naplementét, de utána már köd borította a tájat.

Október 12-én visszaindultunk a Gournier-barlanghoz, azonban kerülőt kellett tennünk útlezárás miatt, így megálltunk Pont-en-Royans-ban vásárolni. Délután 4 órakor mentünk le a barlangba. Utána egész éjjel utaztunk, és másnap délre megérkeztünk Nizzába. Itt pihentünk, vásároltunk, megnéztük a várost, és néhányan fürödtek a tengerben is. A délutánt Monte-Carlóban töltöttük. Elindulás után ismét egész éjjel folytattuk utunkat.

Október 14-én érkeztünk meg Velencébe, ahol egy egész napot töltöttünk el. Ejszaka keltünk át a határon és csak másnap délelőtt álltunk meg Grazban, ahol felszerelést vásároltunk a Northland boltban.

Innen gyorsan elértük Magyarország határát, ahol a vámolással sok időt eltöltöttünk. Így csak tíz óra után érkeztünk meg Miskolcra.

Mindenki elfáradt a hosszú úton, hiszen sok kilométert tettünk meg, sok barlangot és még több várost láttunk. Mindenkinek nagy élmény jelentett a számunkra még ismeretlen tájak, barlangok felfedezése, így elégedetten, élményekben gazdagon térhettünk haza 2 hetes utunkról.

6.4. Mentőtevékenység

(Veres Imre)

Egyesületünk tagjainak többsége (29 fő) aktívan részt vesz a helyi Barlangi Mentő egyesület munkájában. A két egyesület szorosán összefonódott, segíti egymás munkáját, ami nem nehéz, hiszen a mentőegyesület 75 %-a Marcel-es.

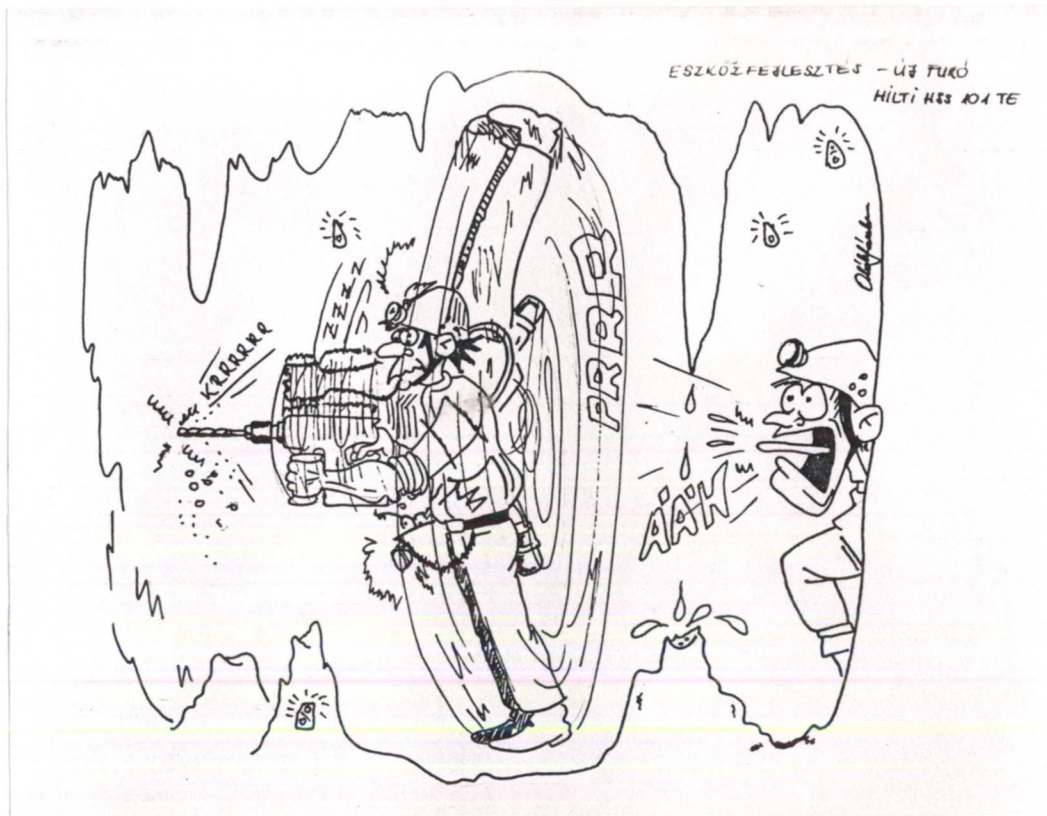
Evente több gyakorlaton veszünk részt, felszínen és barlangban. Ezek célja tudásunk "karbantartása" és az összehangolt csapatmunka gyakorlása.

Gyakorlatok:

- Fekete-barlang: aknarendszer
- Bánkút: hegyi mentés kötéltechnikával (bemutató)

Barlangi kórház kiépítése a Létrási-Vizes-barlangban
(Kovács Attila)

- Pécs: mentés helikopterrel (bemutató)
- Létrási-Vizes-bg.: barlangi kórház kiépítése
- Franciaország: egy hetes tanfolyam Savoie megyében

Eles mentések:

- Diabáz-barlang: kettős mentés a társmentőszolgálatokkal közösen
- Kecské-lyuk: "tortagyertyás" gyerekek felszínre kalauzolása

A szóbeli megállapodásnak megfelelően az Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület az alapfokú képzésig viszi a "fiatal titánokat", s a barlangkutatásban kiemelkedők jutnak tovább a mentőegyesület által szervezendő Barlangjáró II.. s egyéb tanfolyamokra.

6.5. Megbízások munkák

(Nagy Zsuzsanna)

Az egyesület ezévbén olyan munkákat is végzett, amelyeknek nem mindegyike van összefüggésben a barlangkutatással, azonban az ebből származó pénzzel a kutatás feltételeit tudtuk javítani.

A Vízügyi Igazgatóságtól a 4.2.2. fejezetben említett forrásészlelésért, a Herman Ottó Múzeumtól a '94-től építendő M3-as autópálya nyomvonalának régészeti bejárása során végzett topográfiai munkákért kaptunk némi anyagi támogatást. A létrástetői új mellékhelyiség (természetbarát, biológiai lebontású WC - biobudi) építésére még '91 végén elnyert pályázatból is spóroltunk.

6.6. Pályázatok

(Nagy Zsuzsanna)

A ránk köszöntött "pályázatok világában" rendíthetetlenül próbálkozunk, hogy munkánk (vagy terveink) elismeréséért végre valami támogatáshoz juthassunk. A tizenhat benyújtott pályázatból három hozott eredményt:

1. A Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport az Egészséges Eletmódért Alapítvány Kuratóriuma sportfelszerelésekre 60.000,-Ft-ot,
2. A Karszt és Barlang Alapítvány a nyári táborunkra 10.000,- Ft-ot,
3. A Bükki Nemzeti Park propaganda anyagra 3.000,- Ft-ot

utalt át számunkra.

Az összegek felhasználásáról tételesen elszámoltunk.

6.7. Szervezeti kapcsolatok

6.7.1. Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

(Nagy Zsuzsanna)

A társulat '91 végi közgyűlésén létszámunkra való tekintettel 13-an vehettünk volna részt. Sajnos csak 12-en érkeztünk meg Budapestre, s ennek "köszönhetően" egyetlen szavazattal maradt le a miskolci jelölt (dr. Lénárt László) a főtítkár választáson, melyet igen sajnálunk. Ennek ellenére reméljük, hogy ha "csak" titkárként is, de végre a vidéki tagság is szóhoz

juthat a Társulatban.

Egyéb kapcsolatot csak a műsorfüzetbe eljuttatott hírkártyák jelentettek, illetve a társulat által szervezett Barlangnapon és a belgiumi úton való részvétel.

6.7.2. Bükki Nemzeti Park

(Nagy Zsuzsanna)

Az 1992. év a BNP-ben várhatóan bekövetkező változások miatt a várakozás éve volt. Igaz, április 1-ére sikerült személyes találkozót kérni a távozó-félken levő igazgatótól a létrási ház ügyének rendezése végett: az eredmény semmi biztosítást nem hozott. Hogy mégsem volt áprilisi tréfa a megbeszélés, csak később derült ki. Az írásban is kért tervezetünk év vége felé érezhetően már megértőbb fülekre talált. Jogász tagunkkal készítettük el a kutatóház gondnokságba vételi megállapodását, s most a '92-es évkönyv készítésekor már tudjuk, hogy több évtizedes honfoglalási szándékunk nem csak álom többé.

Célunk röviden annyi, hogy az egyik bükki barlangkutató központ, azaz Létrás-tető végre gondozottabb képet mutasson. Ugyanis az évről-évre hívva, hivatlanul ide érkező hazai és külföldi kutatók nem mindegyike vette tudomásul, hogy fokozottan védett természetvédelmi területen jár, s ennek nemegyszer mi szenvedtük kárát. Nem volt igazán gondozója sem a háznak, sem a környékének, ezért javaslatunk az volt, hogy a teljes kutatóház használatával az egyesület kultúraltabb körülményekhez jusson, és a vendégforgalom is rendezettebben folyjon. Egy próbaévet kértünk.

A barlangkutatóval kapcsolatos információkat folyamatosan jeleztük a Nemzeti Parknak (feltárások eredményei, rongálások, stb) és a Társadalmi természetvédelmi Szolgálatban (TTSz) továbbra is ténykedünk.

6.7.3. Természetvédők Szövetsége

(Nagy Zsuzsanna)

Két éve vagyunk tagjai a Természetvédők szövetségének (TVSz). Különösebb együttműködésre eddig nem került sor, de országos találkozóin részt veszünk, s kifejtjük a karsztok, a karsztok (víz-)védelmével kapcsolatos véleményünket. Táboraink egyik támogatója a TVSz.

6.7.4. A Bükki Barlangkutatóért Alapítvány

(Nagy Zsuzsanna)

Az alapítvány ezévből segítséget nyújtott erdélyi vendégeink hazai ellátásához, a krími úthoz, felszerelés vásárlásokhoz és propaganda anyagok készítéséhez (póló, embléma).

6.8. Levelezés

(Nagy Zsuzsanna)

Nemcsak az áremelések miatt, de alaposan megnőtt az egyesület postaköltsége. Kiterjedt levelezést folytatunk. Címzettjeink: Bükki Nemzeti Park, Természetvédők Szövetsége, Vízügyi Igazgatóság, alapítványok, hazai egyesületek, tagjaink, s külföldi kutatócsoportok (rimaszombati, kolozsvári, csernovci, lengyel). A karácsonyi üdvözlőlapunkat állandósuló grafikusunk, Oláh Sándor készítette.

6.9. Propaganda anyagok

(Nagy Zsuzsanna)

Pályázati kiírást követően négy emblématervezetből választottuk ki az egyesület következő években használatos "címerét". Ezer darab öntapadós matricát készítettünk belőle, s leveleink fejlécében is ez szerepel ezentúl. Tervezője Oláh Sándor (tag), aki ezen túlmenően megrajzolta a 40 éves évforduló emblémáját, a karácsonyi üdvözlőlapot és számos az évkönyvben is szereplő karikatúrát. Az egyesületi, valamint a 40 éves találkozó emblémájával ellátva 150 pólót készítettünk, melyek fél év alatt el is fogytak.

6.2.5.1

**MARCEL
LOUBENS**
BARLANGKUTATÓ
EGYESÜLET
MISKOLC

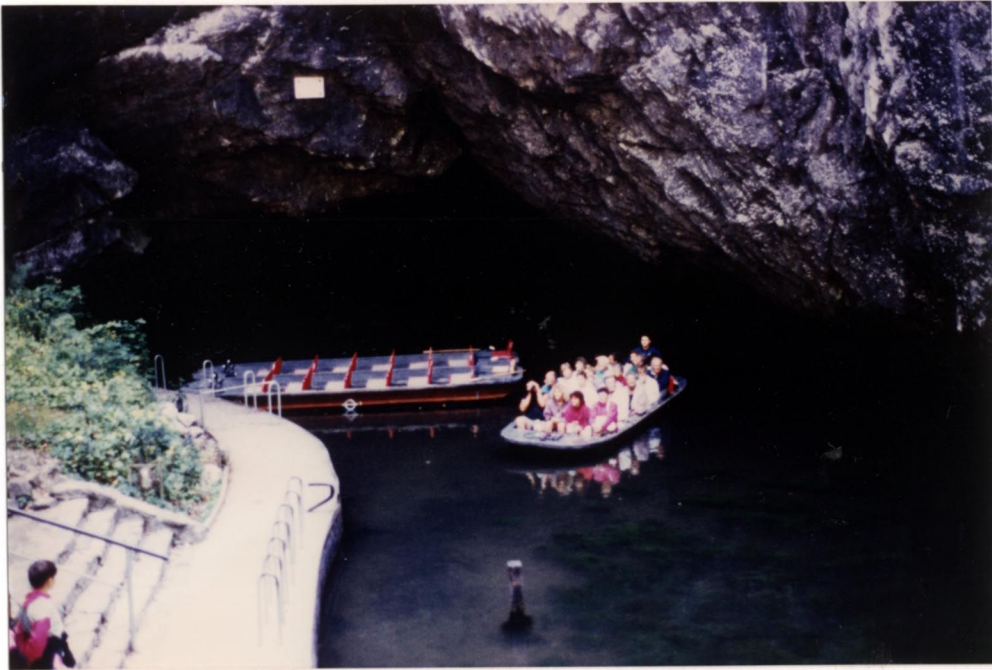
Emléklap

*Az egyesületben 199. -ben
végzett kiemelkedő
tevékenységért!*

Miskolc 199.

P.h.

MLBE elnök

6.1.2.3.

Morva karsut Funkevni-bg / Foto: Nagy Zsuzsanna /

6.9.